

Kálvinctsillag

A MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ LAPJA

Érintések – Nemzedékek – Követség

SZÓSZÉK - MÁJUS 22. UTÁN... - LÉLEKTŐL LÉLEKIG - HITSORSOSAINK
ÉRTÉKŐRZŐK - EGYHÁZ ÉS TÁRSADALOM - OKTATÁS ÉS NEVELÉS - IFJÚSÁG
REFORMÁTORI ÖRÖKSÉGÜNK - EGYHÁZZENE - HATÁRTALAN SZERETET

Kálvincsillag

SZERKESZTŐSÉG:

1146 BUDAPEST, ABONYI U. 21.

KALVINCSTALLAG@REFORMATUS.HU

WWW.MAJUS22.HU

A MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ LAPJA

Kiadó: Magyarországi Református Egyház

Felelős szerkesztő: Fekete Károly

Szerkesztőbizottság:

Czanik András (MRE)

Dobos Zita (Tiszántúl)

Farkas Gergely (Dunántúl)

Fábián Tibor (Királyhágómellék)

Halász Sámuel (Délnyugat)

A. Kis Béla (Felvidék)

Köntös László (Dunántúl)

T. Németh László (Reformátusok Lapja)

Pete Violetta (Dunamellék)

Rácsok András (Tiszáninn)

Regéczy-Nagy Enikő (Dunamellék)

Somogyi Botond (Erdély)

Szimkovics Tibor (Kárpátalja)

Olvasószerkesztő: Bagdán Zsuzsanna

Laptev: Rezessy Szabolcs

Grafikai terv, tipográfia: Mikáczó Kamilla

Képfeldolgozás: Szabó Monika

Címlapon: Iskolai hálaadás a reformáció
áldásaiért (Fehérgyarmat, 2011. október 28.)

Címlapfotó: ifj. Bodnár István

Képek:

Arany Barbara, Barcza János,

Berényi Györgyné, ifj. Bodnár István,

Debreceni Református Kollégium Óvodája,

Dobos Zita, Füle Tamás, Kalocsai Richárd,

Kárpátaljai Református Egyházkerület

Levéltára és Múzeuma, A. Kis Béla,

Kiss Gábor, Kurcz Ádám, LFZE Liszt Ferenc

Emlékmúzeum és Kutatóközpont,

Major Lehel, Maksay Ádám, Miklós József,

Őrségi Református Egyházmegye,

Püski Dániel, Rácsok András, Szabó János

és még sokan mások

Nyomtatás: Alföldi Nyomda Zrt.

Elnök-vezérigazgató: György Géza

ISSN 2062-0624

Érintések – Nemzedékek – Követség

SZÓSZÉK	3	Krisztusért követségben (Cseri Kálmán)
MÁJUS 22. UTÁN...	4	Kétség helyett egység (Czanik András)
LÉLEKTŐL LÉLEKIG	8	A lélek útjai (Vári Fábián László)
	10	Kötelesség és hagyomány (Jókay Károly)
	12	„Hiszek abban, amit csinálok” (T. Németh László)
HITSORSOSAINK	14	„De már tudom” – Berényi Józsefről (D. Szabó Dániel)
	16	Játékkal, mesével – Zilahy Józsefné óvodapedagógus (Regéczy-Nagy Enikő)
	18	Élet a holt anyagban – Györfi Sándor szobrászművész (Dobos Zita)
	20	Méder Árpád geológus és gyülekezeti ember (Muhari István)
ÉRTÉKŐRZŐK	22	Múltunk emlékei Kárpátalján (Kész Géza)
	24	Fontos iratok kerültek vissza az egyház tulajdonába (Somogyi Botond)
	26	Felvidéki népviseleteket viselő babacsaládok (A. Kis Béla)
	28	(R)égizene (Hegedűs Márk)
EGYHÁZ ÉS TÁRSADALOM	30	A reformátusság mint nemzetmegtartó erő (Koncsol László)
	32	Körkérdés – Nemzedékek (Tonk Márton, Bod Péter Ákos, Balavány György)
	33	Kettős állampolgárság (Répás Zsuzsanna, Somogyi Alfréd, Fábián Tibor)
	37	Négyszáz éves lesz 2012-ben a Dunántúli Református Egyházkerület
OKTATÁS ÉS NEVELÉS	38	Coetus Theologorum (Dull Krisztina)
	40	Egyetemességben (T. Németh László)
	42	Átlépjük-e árnyékunkat? (Berényi Györgyné)
IFJÚSÁG	44	Kárpát-medencei Magyar Református Fiatalok Találkozója (Bellai Zoltán)
	45	Egység az ifjúságban
	46	Tanulságok Csillagpontja (Bagdán Zsuzsanna)
REFORMÁTORI ÖRÖKSÉGÜNK	48	A presbiteri tiszt és az egyetemes papság elve (Venter Miklós)
	50	A presbiteri tiszt és az egyetemes papság elve (Kozma Zsolt)
	52	Létfontosságú nyugalomnap (Fekete Károly)
	54	Jelképek a magyar református egyházművészetben (S. Lackovits Emőke)
	56	Százötven éve született gróf Tisza István (Nagy Árpád, Tőkéczi László)
EGYHÁZZENE	58	Református orgonák és Liszt Ferenc emlékezete (Fekete Károly, Kovács Krisztián)
	60	Gárdonyi Zsolt hatvanöt éves (Szabó Balázs)
	62	Visszhangzó „kultucca” (Jakus Ágnes)
	63	Körkérdés – Követség (Balogh Judit, Fekete György, Nagy Margit)
HATÁRTALAN SZERETET	64	Kettőszakított egyházmegyék – Őrség (Kiss Sándor)
	66	A magyar reformátusok egysége működő egység (Gilicze Réka, Rácsok András)
	70	Körkérdés – Érintések (Flóra Gábor, Tóth Sára, Vitéz Ferenc)
	71	Reformátusok Magyarittabén (Marton Károly)

Krisztusért követségben

Egyházunk egyik idejelszava és célkitűzése ez: Krisztusért követségben. Tamási Áron Ábele kimondta a sokak szívében doboló kérdést: mi végre vagyunk a világon? S a válasz így hangzott: hogy valahol otthon legyünk benne. Weöres Sándor: *Parainézis* című versében ezt így egészíti ki:

„Isten vendége vagy e világon! / Mért nem hagyod, hogy a házigazda / minden termét sorra nyitogassa, / minden kincsét rendre megmutassa? / Letelepszél az előszobában, / s ott békében nyugtózni örökre.”

A Szentírás azonban ennél is többről szól. Azt hirdeti, hogy a Krisztusban hívó, újjászületett ember nem Isten vendége, hanem Isten gyermeke, és így örököse is (Róm 8,17). S feladata és nagy kiváltsága, hogy ezt a gazdagságot megossza másokkal, életével és szavaival hirdesse: *„Isten Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgy hogy nem tulajdonította neki vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés igéjét. Tehát Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel! Mert azt, aki nem ismert bűnt, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őbenne.”* (2Kor 5,19–21)

Minden hívő keresztyén tehát követségben jár. Tudja, hogy ki küldte, és mélyen tiszteli hatalmas küldőjét, Istent. Tudja, hogy az ő ügye győzelmes ügy, a tőle kapott üzenet igaz beszéd, és csak az segít igazán az embereken, ha leteszik a fegyvert előtte, ha megbékélnek Istennel.

Tudja a hívő, hogy Isten kikhez küldte, és személyválogatás nélkül nagyon szereti őket. Az Istentől kapott mentő szeretettel él köztük, nem vár el semmit, adni akar, szolgálni, segíteni.

A követ tudja, hogy mi a feladata. A rá bízott üzenet örömhír: Jézus Krisztus elszenvedte Isten ellenünk szóló igazságos ítéletét, s aki őbenne hisz, azon Isten nem hajtja végre azt még egyszer. Isten *„nem tulajdonítja nekünk vétkeinket”,* hanem nekünk tulajdonítja Jézus igazságát. Hinni azt jelenti, hogy ezt személyesen komolyan veszi valaki, s hálából Krisztusnak engedelmesen él. Ami ennél kevesebb, az nem üdvözítő hit, s e nélkül a hit nélkül az embernek magának kell elszenvednie a büntetést.

Ezt az üzenetet kell hirdetnie a követnek, csorbítatlanul. Ez nemcsak a lelkesek feladata, hanem minden keresztyén nagy lehetősége és kötelessége. Emellett sok mindent kell végeznünk az egyházban, de ehelyett semmi mást nem szabad tennünk. Ezt az emberek életét megmentő követséget csak azok tudják végezni, akiket már megmentett Isten szeretete.

Végezzük-e ezt a magunk helyén, a magunk módján, de Isten Szentlelkétől vezettetve? Népünk lelki megújulását az munkálja, ha minden hívő ember napi feladatának tekinti azt, hogy Krisztusért járjon követségben.

CSERI KÁLMÁN

*nyugalmazott lelkipásztor
(Budapest)*

SZÓSZÉK

„...a te igéd igazság.”

(Jn 17,17b)

„Isten Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgy hogy nem tulajdonította neki vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés igéjét. Tehát Krisztusért járva követségben, mintha Isten kérne általunk: Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel! Mert azt, aki nem ismert bűnt, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őbenne.”

(2Kor 5,19–21)

MÁJUS 22. UTÁN...

„Mert ahol ketten vagy hárman
egybegyűlnek az én nevemben,

ott vagyok közöttük!”

(Mt 18,20)

Bölcskei Gusztáv tiszántúli és Pap Géza erdélyi püspök
Gyulafehérváron leleplezi a Bethlen-emléktáblát

Kétség helyett egység

„A ma élő református keresztyének történelmi felelőssége, hogy élettel töltsék meg a Magyar Református Egyház adta kereteket” – olvashattuk egy évvel ezelőtt a Generális Konvent komáromi ülésének zárónyilatkozatában. Összeállításunkban az egység második évéből villantunk fel néhány kiemelkedő eseményt.

„Az egység, az összetartozás és a közösség örömét élhetjük át a kibontakozó együttműködésekben, a gyülekezeteink életét gazdagító testvérkapcsolatokban és a közös teherhordozás erősödésében” – fogalmazott az elmúlt évre visszatekintve a Generális Konvent Elnökségének május 22. évfordulójára kiadott körlevele. Ugyanez a dokumentum azt is megjegyzi, hogy „*idő és energia, de legfőképpen Isten Szentlelkének vezetése kell ahhoz, hogy a százharminc évvel ezelőtt létrejött, 2009-ben megerősített egység átformálja mindennapjainkat, gyülekezeteink és egyházunk életét.*”

A TALÁLKOZÁS ALKALMAI

Az elmúlt év kiemelkedő eseménye volt Bethlen Gábor erdélyi fejedelem emléktáblájának felavatása 2010. november 16-án, születése négy-százharmincadik évfordulóján Gyulafehérváron, az egykori református templomban, az érseki székes-egyház Szent Anna-kápolnájában. A Kárpát-medencei magyar református egyházak vezetői kezdeményezésére és részvételével zajló ünnepi alkalmon Pap Géza erdélyi

püspök hirdetett ígét a Zsidókhoz írt levél 13. részének 7. verse alapján: „*Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik az Isten ígétjét hirdették nektek. Figyeljete életük végére, és kövessétek hitüket.*” Prédikációjában kifejtette, az ige felszólításának világi töltete van: „*Azokról kell megemlékeznünk, akik Isten akaratából hatalmat kaptak annak érdekében, hogy egy sajátos történelmi és politikai helyzetben vezessék a népet.*”

A Magyar Református Egyház részegyházai a kialakult hagyománynak megfelelően szervezték meg 2011-ben a Magyar Reformátusok Hatodik Világtalálkozóját, amely így az 1938-as, majd az 1991-től ötvenként megrendezett találkozók sorába illeszkedett. A világtalálkozó májustól októberig tartott és az egyházkerületek által szervezett programokat ölelte fel. Fontos alkalmak voltak a Generális Konvent júniusi plenáris ülése és a július közepén megrendezett Csillagpont Református Ifjúsági Találkozó, ahol a diaszpórában élő reformátusság képviselői is jelen voltak.

EGYSÉG ELMÉLETBEN...

Az egységes egyház létrejöttének egyik gyakorlati következménye az istentiszteleteken használt közös liturgia igénye. 2010 májusában jelent meg a „Reformátusok a kegyelem trónusánál” című kiadvány, amely a református istentisztelet megújításának alapelveiről szól. Ezeket a Generális Konvent Liturgiai Bizottsága fogalmazta meg, a kiadványt pedig vitairatnak szánta és várta a véleményeket, hozzászólásokat. A közös gondolkodásra álláspontjuk szerint annak érdekében van szükség, hogy az istentisztelet megújítása ne felülről erőszakolt folyamat legyen, és a széles részvétellel nagy elfogadottságot biztosítsanak a kialakítandó liturgiának. A közös munka célja a továbbiakban egy liturgiaunifikálás kényszerétől mentes liturgiai példatár elkészítése, amiben már a beérkezett észrevételeket is felhasználják.

...ÉS GYAKORLATBAN

A közös teherhordozás szép példája az a kezdeményezés, amelynek keretében református diákok gyűjtenek társaiknak. 2009-ben, az Alkotmányozó Zsinattal egy időben hozták létre a Kárpát-medencei Református Oktatási Alapot azzal a céllal, hogy segítse a nem anyaországi magyar oktatási intézményeket. 2010-es felhívásuk hatására a református oktatási intézmények tanulói és dolgozói tizenegymillió forintot gyűjtöttek össze, amelyet a Magyar Református Egyház költségvetése is kiegészített. Az összegből a négy kárpátaljai református gimnáziumot és a délvidéki bácskossuthfalvai óvodát támogatták.

KITELJESEDŐ KÖZÖSSÉG

2011 májusában döntött a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinata a Magyar Református Egyházhoz való csatlakozásukról. A felvidéki részegyház korábban részt vett ugyan az együttműködésben, de a szlovák ajkú egyháztagokra tekintettel nem írta alá az alkotmányt, ugyanakkor keresték annak a módját, hogyan történhetne meg a csatlakozás úgy, hogy a körülbe-

lül 13-14 százaléknyi szlovák egyháztagság érdekei sem sérüljenek. A mostani zsinaton döntés született az egyház „fenntartással való csatlakozásáról az azonos kálvinista hiten és hitvallásokon, történelmi múlton és liturgiai nyelven alapuló, regionális, határon átnyúló egyházi közösséghez, szavatolva és védve a szlovák reformátusok jogait”.

Noha a két szlovák nyelvű egyházmege képviselői nem támogatták a döntést – állításuk szerint ugyanis semmi sem indokolta a Magyar Református Egyházhoz való csatlakozást, aminek megalkulásakor meglátásuk szerint túlzottan előtérbe került a magyar identitás vállalása –, június 21-én, a Generális Konvent temesvári ülésén sor került a csatlakozási dokumentumok ünnepélyes aláírására.

A Generális Konvent Elnökségének június végi nyilatkozata úgy fogalmaz, hogy a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház csatlakozásával teljesülhet az egységesült egyház egyik célkitűzése, miszerint „magyar és szlovák reformátusok Krisztust követve, együtt, egy test tagjaiként tekinthetünk a jövőbe”. Mint írják, „a Kárpát-medencei református közösség sajátos felelőssége a térség nemzetei közötti párbeszéd és megbékélés munkálása”.

MAGYAR REFORMÁTUSOK
Hatodik Világtalálkozója

Fazekas László püspök és Fekete Vince főgondnok aláírja a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház csatlakozási okmányait

HIÁBAVALÓ A KÖZÖSSÉGVÁLLALÁS?

„Fennáll a veszély, hogy megleégszünk szűkebb közösségünkkel és elhanyagoljuk a feladatunkat, hogy a »minden keresztyén egyház ökumenikus közösségét szolgáljuk«” – véli az Európai Protestáns Egyházak Közösségének elnöke. Thomas Wipf a Magyar Református Egység Napja alkalmából pozitívan nyilatkozott az egyházak közötti együttműködés megerősödéséről. „Azt kívánom ennek a közösségnek, hogy a magyar egyházak közötti összetartozást elmélyítse és képessé tegye őket a határokat átlépő tanúságtételre és szolgálatra” – fogalmaz a vele készült interjúban.

Hogyan tovább a mindennapokban? „Hű az Isten, aki elhívott titeket az ő Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre” (1Kor 1,9) – olvashattuk a Generális Konvent Elnöksége május 22. évfordulójára kiadott korábban idézett körlevelének igei üzenetét. „Krisztus a jövő, együtt követjük őt!” – hangzik hitvallásként ma is közösségvállalásunk üzenete. „Pedig gyakran inkább úgy tapasztaljuk, hogy a történelem – az egyház, a szövetségek, a közösségek története is – az egymással való meghasonlások sorozata. Vajon nem hiábavaló-e Krisztus gyermekeiként mégis közösségvállalásról beszélni? Az embernél valóban hiábavaló. Hitvallásként kimondott jelmondatunkban azonban arról a szövetségről és közösségről tehetünk bizonyosságot, amelyre Krisztus hívott el. Arról a közösségről, amely benne van, és általa valósul meg mindenek ellenére. Mert hisszük, hogy »minden általa és reá nézve teremtetett«. (Kol 1,16b)”

Tisztújítások

2010 októberében hat évre újra Csűry Istvánt választotta püspökké a Királyhágómelléki Református Egyházkerület választói közgyűlése. Az új főgondnok Varga Attila lett.

Kárpátalján az egyházkerületi tisztségekre a korábbi elnökség tagjai kaptak jelölést. A szavazás eredményeként ismét Zán Fábán Sándort választották püspökké, illetve Nagy Bélát főgondnokra.

Az Amerikai Magyar Református Egyház gyűlekezetei újráválasztották a püspöki tisztségre Szabó Sándort,

a kaliforniai Ontariói Független Magyar Református Egyház lelkipásztorát. Az egyház új főgondnoka Király Frank lett.

A Szerbiai Református Keresztyén Egyházban ugyancsak a korábbi vezetőséget választották meg: Csete Szemesi István marad a püspök, a főgondnok pedig továbbra is Hallgató Imre lesz. Előzőleg a zsinat a püspökké választhatóság alsó korhatárának negyven évre és a püspöki nyugdíjkorhatár hetvenöt évre emeléséről döntött.

Hat év után 2011 áprilisában Laskón tartott zsinatot a Horvátországi Református Keresztyén Kálvini Egyház. A testület püspöknek Csáti Szabó Lajost, főgondnoknak pedig Kel Józsefet választotta meg. A zsinaton a Generális Konvent egyházalkotmányi bizottságának két tagja megfigyelőként vett részt. A Generális Konvent elnöksége deregnyői ülésén reménységét fejezte ki, hogy az új vezetőség megválasztása előmozdítja a horvátországi reformátusság egységének helyreállítását.

Generális Konvent Temesváron

A Magyar Református Egyház közös képviseleti testülete, a Generális Konvent idén Temesváron tartotta éves ülését. A Magyar Reformátusok Hatodik Világtalálkozója központi eseményének házigazdája a Királyhágómelléki Református Egyházkerület volt. Az egyik legfontosabb napirendi pont a felvidéki reformátusok csatlakozása és a csatlakozási okmányok ünnepélyes aláírása volt. Az ülésen előadást tartott Répás Zsuzsanna, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának tagja, a magyar kormány nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkára is.

Zárónyilatkozat (Temesvár, 2011. június 22.)

A Kárpát-medencei református egyházmegyék, valamint egyházkerületek elnökségeinek tanácskozó testülete, a Generális Konvent, a Királyhágómelléki Egyházkerület meghívására 2011. június 21–22-én Temesváron tartotta évi rendes ülését.

Az immár hatodik alkalommal összehívott tanácskozás az egység megélésének és tartalma mélyítésének, valamint a közösség eddigi tapasztalatai egymással való megosztásának alkalma volt. A kétnapos ülés lehetőséget adott arra, hogy megosszunk egymással, hogyan élünk meg a gyülekezetek, egyházmegyék, egyházkerületek és intézmények a mindennapokban a 2009. május 22-én – a közös alkotmány aláírásának napján – testet öltött és kiteljesedett egységet.

A tanácskozás felemelő és különleges eseménye volt, amikor kétéves előkészület után a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház elnöksége aláírta a Magyar Református Egyház Alkotmányát, ezzel is megerősítve a Generális Konventben már eddig is végzett tevékenységét. Első alkalommal számoltak be missziói szolgálatuk örömeiről és gondjairól a tengerentúlon és Nyugat-Európában élő magyar református közösségek képviselői. Ezek a beszámolók is megerősítették magyar református közösségünket, és alkalmat adtak arra is, hogy megvizsgáljuk az egymásért érzett lelkipásztori felelősségünk megélésének új lehetőségeit.

Az ülésen elfogadott, az arányos teherhordozáson alapuló költségvetés is hangsúlyozza a diaszpórában

élő közösségek szolgálata és az egységet kifejező rendezvények támogatását. Meghívást kapott a tanácskozásra, és beszámolt közösségük életéről a Horvátországi Református Keresztyén Kálvini Egyház újonnan megválasztott püspöke is. A Generális Konvent kifejezte szándékát, hogy az egység megvalósult kezdeményezéseivel, a magyar közösségben végzett lelkipásztori szolgálatával alkotó módon vegyen részt a nemzetpolitika alakításában.

A Generális Konvent ülése megemlékezett az Evangélium Szerint Reformált Magyarországi Keresztyén Egyház 1881-es megalakulásáról. A Generális Konvent döntése szerint a négyszázötvenedik évfordulóra elkészített közös hitvallásunk, a Heidelbergi Káté új fordítását. A Kárpát-medencei magyar reformátusság képviselői kiemelten fontosnak tartják a közelgő népszámlálást, ezért felhívják az egyháztagok figyelmét, hogy vállalják fel reformátusságukat és magyarságukat.

A Generális Konvent – a Dunántúli Református Egyházkerület megalakulása négyszázadik évfordulója alkalmából – következő ülését 2012. június 19–20-án Kőrmenden tartja.

Összeállította:
CZANIK ANDRÁS
Kárpát-medencei referens
(MRE Zsinati Hivatal)

LÉLEKTŐL LÉLEKIG

„...nem a szolgaság lelkét kaptátok,

hogymint féljétek,

hanem a fiúság Lelkét kaptátok”

(Róm 8,15)

A történelmi Ugocsában ma is van még egy-két település, ahol a temetést követő éjszakára a halottak megterítenek. Előtte azonban fátolnyi finom rétegben lisztet hintonak szét az ablakpárkányon, az asztalon, az éléskamra polcain, s abban figyelik másreggel a madáralakban visszajáró lélek lábnyomát. Ha megbizonyosodtak, hogy járt otthon a lélek, arra keresik a választ, maradt-e elrendezetlen ügye, teljesítetlen kívánsága, és igyekeznek jóvátenni minden mulasztást. Ősi pogány szokás, tudjuk, de mindenképpen gondolkodásra indító, hisz lassan általánossá váló állapot, hogy élő hozzátartozóink, embertársaink – sok esetben – nem kapnak tőlünk ekkora figyelmet.

Elképzelem szegény Tóth Árpádot az első nagy világégést követően, Trianon után három évvel, amint sivár ablaka előtt megállva tekintett a kivilágított égre emeli. Keres valakit, akitől választ remél korának aggasztó kérdésére: miféle közöny, mifajta elzárkózás folytán sodródtak így távol egymástól az emberek? Egy, esetleg másfél óra telik így elteremtő töprengésben, míg érkezik fentről a sugallat, a magyar elégiák nagy mestere pedig letölti a Lélektől lélekig című költemény máig megrázó képsorait. Az eredmény lehangoló: válasz helyett csak a kérdések új, s egyre éleztettebb változatai parázslanak át a jelképesen hűvös, nyomasztó éjszakán:

„Ó, csillag, mit sírsz!
Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szívek!
A Sziriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj,
ki mondja meg?”

A lélek útjai

Minden szeretet a lélekből ered. „Lelkemből lelkedzett gyönyörű magzatom!” – szállt fel a boldog sóhaj özvegy Toldiné ajkáról, amikor hosszas távolléte után ismét keblére ölelhette fiát. Ó, jaj, ki mondja meg, miért felejtettük el ezt a nyelvet? És gyermekeink miért néznek ránk értetlenül, ha az általunk helyesnek vélt útra terelgetnénk őket? Vonzóbb nekik az önállóság szabadsága, mint a szülői gondoskodás? Ne folytassuk, a kérdések csak újabb ijesztő kérdőjeleket szülnek, mert az utóbbi száz esztendőben elképesztően nagyot fordult a világ. Eltűntek a hajdani nagycsaládok, felbomlottak a kisebb-nagyobb közösségek, ahol az emberek még érezték egymás melegét, és élvezték a közösség nyújtotta biztonságot. Már mindez oda van, holott most lenne egymásra szükségünk igazán, ebben a pártpolitika és a pénzvilág által szétszaggatott, egymással szembe fordított társadalomban.

Sokszorosan érintettek vagyunk tehát, épülésre és erősítésre szorulunk hitben, keresztyéni közösségben, nemzetben és jó értelemben vett nemzetköziségben egyaránt. Az elkeseredés mondatja vélem: ha másként nem megy, ássunk „alagutakat a hóban!” Farkas Árpád, a sepsiszentgyörgyi költőtárs fordult ezzel a jelképes értelmű felhívással honfitársaihoz a romániai falurombolás idején. „*Milljomnyi, egymást kereső utat! / Itt a szívdobogás is havat olvaszt, / s álmok keringnek / az öröm és a kín / egymást kereső járatain.*” S valóban: elemi csapások, katasztrófák idején már példaadóak vagyunk az adakozásban, de ezzel mintha eleget tettünk volna bizonyos elvárásoknak, már másfelé fordul a figyelmünk. Elkorcsosodott, eltunyult lelkünk elfeledte a közeledés, a kapcsolatteremtés jelbeszédét, és mankóval sem tudja megtenni a lélektől lélekig vezető utat.

Elromlott volna bennünk, az Úristen teremtményeiben valami? Ki fogja helyrehozni meghibásodott lelkeinket? Az ember semmiképp. Az ő kíváncsiságának, kísérletező kedvének végső határa ez. Hallani viszont szinte naponta, hogy létezik egy nagy és tiszta központi lélek, az Istenfiú lelke, amely kimeríthetetlen energiaforrásként áll rendelkezésünkre. Csak rá kell csatlakoznunk, megújító hitével feltöltődnünk, és ezt a hitet, mint a legtisztább, legfontosabb hagyományt átörökíteni utódainkba. És újra kell tanulnunk a járást a nem teljesen ismeretlen térben, és Újra kell tanulnunk embertársaink megszólításához az elfelejtett nyelvet is.

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

költő

(Mezővári)

Vári Fábián László
**Magányomat
magamra**

Magányomat
magamra gyűjtöm,
forgószél támad,
idegen lélek

száll a szememre,
s hűsöl a kúton,
amíg játszanak
mélyén a fények.

De szomja szűnven
betör a számba,
vallatja nyelvem
eleven tűzzel,

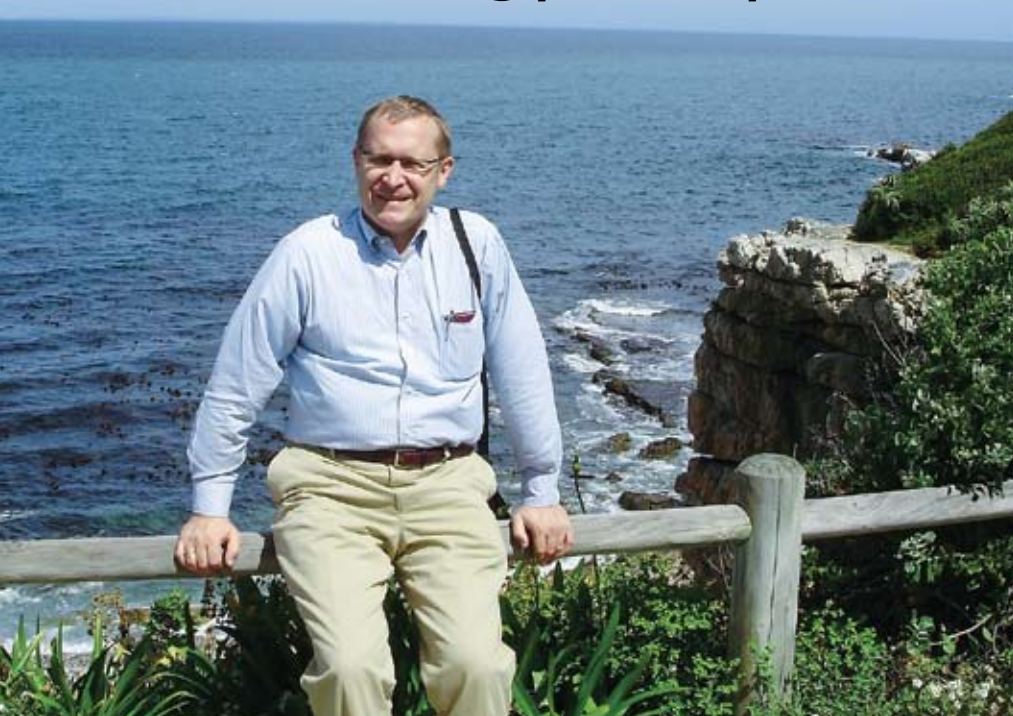
szavaim nyáját
halomra vágja,
írni tudom csak:
Jézusom, űzd el,

mert már az agyam
pásztázza végig,
minden mappám
letapogatja,

ölelni dől rám –
utolsó végig.
Vedd el e pohárt,
irgalom atyja!

Kötelesség és hagyomány

Felmenőim mind anyai, mind apai ágon felvidéki, dunántúli, hajdú és székely kálvinisták és lutheránusok. Szüleim fiatalon – édesapám (Jókay Lajos 1924–1993) alig huszonegy évesen, édesanyám (Zoltáni Enikő, szül. 1934) tízévesen – váltak földönfutóvá, menekültekké 1945 elején, amikor az ő világuk s a történelmi magyar középosztály véglegesen megszűnt. Öt évig éltek Bajorországban menekültként, majd az Egyesült Államokba emigráltak, ahol 1956-ban találkoztak és 1958-ban házasságot kötöttek. Ezért születtem én 1963-ban Chicagóban, ahol a helyi emigráns magyar világban, magyar cserkészletben, a hétvégi magyar iskolában, majd a Burg Kastl Magyar Gimnáziumban nevelkedtem. Szüleim, nagyszüleim szívós hite és magyar öntudata nélkül én is, mint a menekültek nagy része, beolvadtam volna az akkori angolszász többségbe.

Magyarország, református felmenőim, az elszakított területek és a régi világ mesékben, elbeszélésekben, vasárnapi ebédek keretében éltek csak bennem. Tudtam, hogy Jókai Mór üknagybátyám, s a Jókay család fontos szerepet vállalt a magyar történelemben, többek között Révkomáromban. A Pápai Kollégiumba járt több felmenőm az elmúlt több száz év során. Szó-

boszlay-Papp István debreceni püspök, valamint a Maros vármegeyei Sáromberke több lelkesze szintén az őseimhez tartoznak. Ezzel a háttérrel, családi mítosszal indultam neki tanulmányaimnak és életemnek, még Amerikában, szem előtt tartva a második cserkésztrófényt: híven teljesíteni kötelességeimet, amelyekkel Istennek, hazámnak és embertársaimnak tartozom.

Igen ám, de hogyan? Ez a kérdés irányította egyetemi tanulmányaimat s az akkori terveimet. Burg Kastlban konfirmáltam, de Chicagóban, a presbiteriánus egyházban éltem hitéletet. Az egyetemes magyarság szolgálata, az aggodás a kisebbségben élő magyarokért és az amerikai közélet tájékoztatása tartoztak ifjúkori céljaimhoz. Az élet úgy alakult, hogy 1994-ben Magyarországra költöztem, s szinte telepesként „vándoroltam be” őseim hazájába.

Édesapám hagyatékában kijelölt egy összeget a tehetséges, de szegény falusi református gyerekek ösztöndíjaira, akiket Pápán az osztályfőnökük s a tanári kar méltónak talál. 1994-ben alapítványt hoztunk létre hűgaimmal erre a célra, s a Jókay Család Alapítványa (www.jokay.hu) azóta közel ötven kollégistát támogatott Pápán.

A Jókay Alapítvány az az eszköz, amelyen keresztül őseim hite szerint segíthetem – mások támogatásával – magyar felebarátaimat. Így Kalotaszegen támogatjuk a magyarvistai és sárvásári atyafiakat a fiatalság oktatásában, a helyi kulturális értékek megőrzésében. A bikfalvi árvíz által sújtott templom újjáépítését is támogattuk, és ökumenikus szellemben több világi és római katolikus szervezettel karöltve segítettük a kolontári plébánost a vörösiszapos zuhatag után.

Földi halandó és esendő, a hitben néha kételkedő és botladozó reformátusként hiszem, hogy csak Isten kegyelméből van alkalmam és erőm a szolgálatra, s az ehhez szükséges tehetséget, forrást és segítőtársakat is ő adta. Az Úr segédelmével így élem meg a közösség iránti felelősséget s a hitből fakadó mindennapi cselekedeteket.

JÓKAY KÁROLY

presbíter

(Budapest)

JÓKAI
1842

ALDOTT LEGYEN A LANG,
MELY UTAMRA RÁVILÁGÍTOTT

JÓKAI

„Hiszek abban, amit csinállok”

Kiss Tamás

Fiamnak, hangszereihez

Pendítsd csak kobzod, citerád,
gitárod, lantodat
valahol tört szemeket látsz,
meggyötört arcokat

El kell találni, kit, mi bánt,
s kinek melyik való,
hangold arra a húrt, a fát,
légy te örömadó.

Egy délkörnyi örömet szelj,
hogy csorduljon leve,
a mindenségből, ennyi kell,
hogy gyógyuljunk vele.

Egy karcnyi fény, parányi hő
hiányzik már nagyon
e vak, e lassan őszülő
magányos csillagom.

Kobzos Kiss Tamás a magyar régizénéről, a protestáns énekkultúráról és az énektanítás problémáiról

Tinódi és Balassi költészetét föl kell támasztani – hangsúlyozza Kobzos Kiss Tamás, az Óbudai Népzenei Iskola igazgatója, aki énekmondóként az elmúlt évtizedekben az egész Kárpát-medencével megismertette a magyar régizénét.

– *A népzene vagy a régizene a szakterülete?*

– Elsősorban régizénével foglalkozom. Minden érdekel, ami az énekmondáshoz kapcsolódik. Restaurátor munkát végzek, hiszen például Tinódi és Balassi költészetét föl kell támasztani. Az érdekelt mindig, hogy az énekmondók hogyan kerestek utat az emberekhez. Nagyon szeretem, hogyha funkciója van az énekeknek. Nemrég egy ismerősöm mondta, hogy amikor énekelek, látszik rajtam, hogy hiszek abban, amit csinálók. Ennél nagyobb dicséretet nem kaphattam volna.

– *Miért kell, amint fogalmazott, föltámasztani Balassi és Tinódi költészetét, vagyis újra elővenni a régi énekeket?*

– A 16. század énekkultúrája egyértelműen protestáns. Akkoriban mindent magyarítani akartak, ahogyan Balassi fogalmazott, „ami más nyelven megvan”. Jó lenne, ha ezt a magyar társadalom jobban megismerné, a protestáns egyházak pedig hangsúlyosabban kommunikálnák. Nagyon jelentős Csomasz Tóth Kálmán munkája, aki feltárta a 16. század énekkincsét. Ezek az énekek aztán bekerültek az énekeskönyvbe is.

– *Fel kellett tární a protestáns énekeket? Miért nem voltak a kezünkben?*

– A 16. századból fennmaradt néhány énekeskönyv, de kevés kottával. Huszár Gál énekeskönyve 1560-ban jelent meg Debrecenben, majd eltűnt, és Borsa Gedeon levéltáros találta meg Németországban. Ennek a kincsnek az előkerülésével sok mindent újra kellett gondolni. A 19. század második felétől megjelent az igény a régi énekekre, azelőtt pedig benne volt a mindennapokban. A nagy reformok aztán kiirtották ezt az igényt.

– *Ma megjelenik?*

– Kimerültek már azok az energiák, amelyek korábban megvoltak. A fiatalok már nem dolgoznak ingyen, anyagi források pedig nincsenek a kutatásra. Szeretném látni, hogy a fiatalokban is megjelenik a lelkesedés. Mert a hazát most így kell szeretni. Nem kell fegyverrel védeni, nem kell harcolni szélmalomok vagy valódi ellenséggel szemben, viszont volna mit csinálni.

– *Őn hogyan ismerte meg a régizénét?*

– Apám könyvtára rengeteg lehetőséget nyújtott erre. Ő Csokonairól regényt is írt. Az első megzenésített versem is egy Csokonairól szóló Kiss Tamás-költemény. De nem volt ez ennyire egyenes út, mert minden gyerek szeret lázadozni a tanárai és a szülei ellen. Fiatalkoromban én is más zenét kerestem. Persze sokat jelentett a debreceni közeg. Már az óvodában és az iskolában is sok népdalt és gyerekjátékot tanultunk. A két világháború közt végzett pedagógusok természetes módon adták át a hazaszeretetet. Ez az elmúlt évtizedekben lassan kiürült, és most újra föl kell tölteni.

– *Több tanulmányt is írt a népdalok tanításáról. Hogyan kell tanítani az énekeket?*

– Az a fő probléma, hogy a pedagógusok még mindig nem néznek szembe azzal a ténnyel, hogy a zenét hallgatni kell, nem nézni. Vagyis nem kottából kell tanulni. Nagy károkat okozott, hogy a népdalokat a szolmizáláshoz és szolfézsoktatáshoz rendelték hozzá. Másik probléma, hogy a tanárok népdalokat még csak-csak énekelnek, de nem ismerik, és nem tanítják kellőképpen a magyar népi hangszereket.

– *Korábban a családban tanulták a gyermekek a dalokat, ma az iskolában. Lát lehetőséget arra, hogy visszatérjen a korábbi hagyomány?*

– A népdalok és a család viszonyáról a református egyházban is kevés szó esik. Jó lenne, ha sokkal hangsúlyosabban jelenne meg ez a kérdés. Fontos volna az is, hogy a református énektanároknak továbbképzéseket szervezzenek.

– *Fiatalon reálpályára indult, most a zene jelenti a munkáját.*

– Sohasem készültem zenésznek, mégis az lettem. Úgy érzem, hogy az éneklés különös isteni adomány. Nem gondoltam rá, hogy én ebből fogok megélni. Mint ahogy egyik példaképem, Pálóczi Horváth Ádám mondta, „nem akartam a kenyérért Krisztust követni, mert bérért ha szolgállok, haszontalan szolgál leszek.”

T. NÉMETH LÁSZÓ

főszerkesztő

(Reformátusok Lapja

– Magyarország)

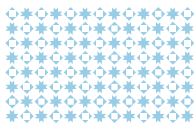

HITSORSOSAINK

„Jézus Krisztus tegnap, ma

és mindörökké ugyanaz.”

(Zsid 13,8)

„De már tudom” – ez a rövid felkiáltás Berényi József nyugalmazott református lelkipásztor és nyugalmazott teológiai tanár közelmúltban megjelent könyvének címe. Megemlékezésében életéről, küzdelmeiről, sőt szenvedéseiről olvashatunk és tekinthetünk meg dokumentumokat. Mindenkor békességet szerető és munkáló, de Isten Igéje és népe ügyében hűségesen megálló, hitvalló élete hiteles egyháztörténeti, az Úr jelenlétét hirdető személyiséggé tette.

„De már tudom” – Berényi Józsefről

Honnan hívta el az Úr, és hogyan formálta ezt a szelíd lelkületű, de nagyon bátor katonáját?

„Földes, vert falú, falusi viskóban” született, „amilyen a föld nélküli parasztembereké volt abban az időben.” De ezt az egyszerű otthon megsejtette a hívő nagyszülők és szülők imádsága, igeolvasása, a kurátor édesapa jelleme és helyzetét messze meghaladó műveltsége.

Isten döntött a gyermek életútja felől, és ő emelte ki öt megértő testvére közül a Budapesti Kölcsey Gimnáziumba. Az Úr tette már diákként házi tanítóvá. Tőle kapta kiemelkedő talentumait és hűségét, hogy művelje azokat és mindig mindent jelesre tudjon.

Legjobb tanárai már ifjú barátjukként tekintettek reá, és vallásánára az érettségiző ifjúnak ajándékozta vadonatúj palástját. Minden egyetemi kapu nyitva állt előtte, de Horthy-ösztöndíjjal mégis a Debreceni Egyetem teológiai fakultására iratkozott be. Ekkorra már bejárta Olaszországot mint az olasz nyelvi verseny országos díjnyertes diákja.

Az ifjú végzős teológus szenior lett, majd a Nagytemplom segédlelkésze. Elkezdődött egy életút, amelyben püspökök nemzedéke méretett vagy áldatott meg a vele való kapcsolatban.

Révész püspök helyezte ki a Mester utcai gyülekezetbe, s még az ő idejében választották meg lelkipásztorná. A gyülekezet a lelki ébredés tüzeiben élt. Népes imaórák, sok ezres konferenciák, naponkénti megtérők között folyt a közös szolgálat, aminek püspöke szívből örvendezett.

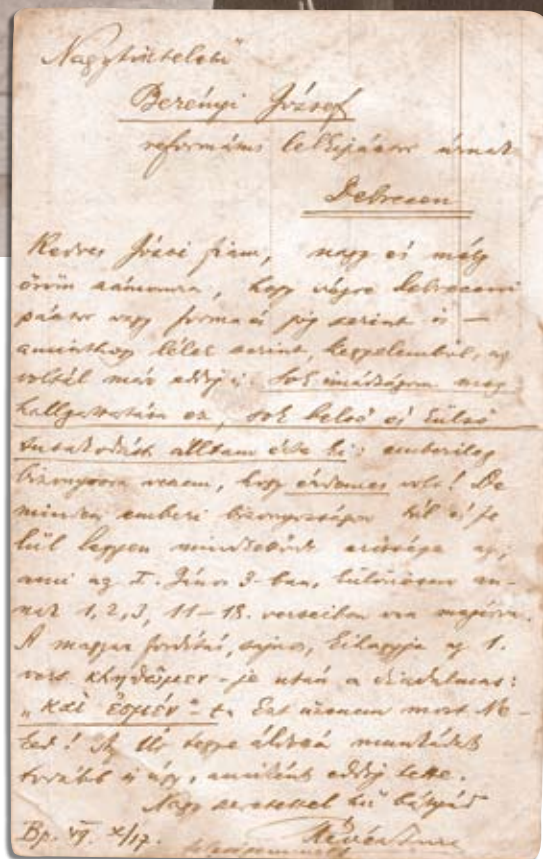
Ezt a rövid vallomást küldte el korábbi segédlelkészeknek: „Kedves Józsi fiam, nagy és mély öröm

számomra, hogy végre debreceni pásztor vagy (...) sok imádságom meghallgattatása ez, sok belső és külső tusakodást álltam érte ki: emberileg bizonyosra veszem, hogy érdemes volt! (...) az Úr tegye áldottá munkádat tovább is, úgy amiként eddig tette. Nagy szeretettel hű bátyád, Révész Imre, feleségemmel.”

Fájdalom, a későbbiekben, az ötvenes évektől kezdve megindult egy olyan folyamat, amely az ő gyülekezetében és egész egyházunk életében az ébredés lángját kívánta kioltani, sőt szétzúzni az ébredés népét is.

A könyvet el kell olvasni ahhoz, hogy valaki világosan lássa, hogyan kísértettünk meg, hogyan köteleződöttünk el, s milyen személyi és közösségi károsodásokat szenvedtünk el, démoni erők nyomásának engedve.

Ebben a hosszú folyamatban Isten frontvonalra állította Berényi Józsefet. Eljött a pillanat, amikor az ötgyermekes lelkipásztor az Isten népével való együtt nyomorgást és az Igéhez való töretlen hűséget választva elviselhetetlenné vált a világ szellemének. Emberi erőszakkal elhagyta a síró gyülekezetét, és megérkezett egy román határ melletti falucskába, Bojt melegsívű közösségébe.

A parókia egy család számára teljességgel lakhatatlan volt. Ablaküvegek és kilincsek hiányoztak az egész házról, vizet csak kétszáz méterről tudtak hozni. Pontosan működött viszont a rendőrfelügye-

lettel járó, hetenként három éjszaka is megjelenő „hős, bátor alakulat”, akik ismétetlen felverték a családot gyermekestől, és követelték, hogy rendszeresen jelenjen meg a távoli központban is. Minden mérték szerint minősíthetetlen élethelyzet volt, de az igehirdetés, a gyülekezet gondozása itt is minősítetté vált: Isten Szentlelkétől minősített.

Évtizedek teltek el elfogadhatatlan ajánlatokkal, de Isten hűségével és áldásaival a nehéz ugaron. Az igehirdetés, a Lélek munkája külön-külön és együtt is szolgáltatta a gyülekezetet, amely egyre inkább választ adott. Az ébredés és gyógyulás folytán külsőleg is nagy változások történtek. Rendezett gyümölcsös-kert mellett, új parókiában, reménységben és szeretetben nőhettek fel az igen tehetséges gyermekek, és unokák is érkeztek a családba. Közülük többen ma már az Úr szolgálatában állnak. A nagy változások után a Tiszáninneri Egyházkerület és a Sárospataki Református Teológiai Akadémia hívta meg, hogy lelkigondozója és a gyakorlati teológia tanára legyen az intézménynek. Nagy ajándék és nyereség a jelenléte mind a mai napig. Egyszerre volt szigorú tanára és érző szívű nagyapja az egész Kárpát-medence területéről érkező diákseregnek. Minden hallgatóját az Úr Jézus kö-

zösségébe kívánta bevonni, és a teológia durva bezárásakor tapasztalt lelki ébredést kérte az Úrtól.

Hűséges felesége segítségével – gyermekei, unokái, tanítványai és külföldi látogatói részéről ismétetlen fölkeresve – a 95. éve felé közeledő lelkipásztor-tanár jelentős közösséget gondoz napról napra beosztva. Személyiségét a Lélek jelenléte, világos igei látás és az imádkozó szeretet határozza meg. Áldassék érte az Úr!

D. SZABÓ DÁNIEL

elnök (Magyar Református
Presbiteri Szövetség)

Gacsályi Kinga, öt éves (Debreceni Református Kollégium Óvodája)

„Nem mese az, gyermek!», hogy hatéves korig a legfontosabb dolgok megtörténnek velünk. Másodszor is megszületünk az anyanyelv megtanulásával. Ezt az élményt a bölcsődalok, játékok, énekelt és mondott versek, mesék teszik felejthetatlenné.

A kisgyermekkel csak az tud szóba állni, aki érti és használja a játék és a mese nyelvét, fáradhatatlan azok ismételtetésében, könnyedén és stílusosan bánik a népi játékok előadásmódjával, szabályaival, mozdulataival. Az óvónő nem lehet meg az énekelt és mondott szép versek és mesék tudása nélkül, bárhol és bármikor fejből mondja, mutatja, csinálja a gyermekek kedvére értékes nemzeti hagyományunk legszebb darabjait.

A szülőföld szeretetére, az anyanyelv lejtésének, tempójának, ritmusának természetes megérezsére, társas viselkedésre, örömmre neveljük. Nyelvközösségünk sajátos észjárását és összetartozás-tudatát alapozza meg.”

Zilahi Józsefné

Játékkal, mesével

Zilahi Józsefné óvodapedagógus

Mit látnánk, ha bepillantánánk például a Debreceni Református Óvoda életébe? Az országos óvodai alapprogramra több módszertani program is alapul, az egyik legnépszerűbb a Játékkal, mesével óvodai nevelés. Kik dolgozója, Zilahi Józsefné Kata, nyugalmazott főiskolai docens igazi Kárpát-medencei magyar: Beregszászon született a háború alatt, félárvaként (édesapját a szovjetek kényszermunkára vitték, ahonnan nem tért vissza) Debrecenben nevelkedett, az egyik nagymamája zentai születésű, s jóval idősebb, széles látókörű, kiváló erkölcsű, erdőmérnök férje Nagyenyeden és Kolozsváron tanult, ahol akkoriban a műveltséggel is tudatosan nemzet-megtartó életre készültek.

Vass Liliána, hatéves (Debreceni Református Kollégium Óvodája)

A soproni óvónőképző, majd magyar-pedagógia szak után az üzemi óvodában már azt akarta megfigyelni, mi kibírhatatlan az óvodai nevelésben, hogyan is lenne elviselhető ez a kényszerből létrejött intézmény. Kata szerint meghatározó, hogy a 3–7 éves korszakot a későbbiekkel egyenrangú személyiségfejlődési szakasznak fogjuk fel, s ne hagyjuk megrabolni ezt a tündéri életkort – hiszen tudjuk, hogy felnőttkori nagy örömben-bánatban is ide nyúlunk vissza! Az óvodás szemléletmódja vágykielégítő, érzelmi-akarati, nem intellektuális. A játék a kicsiknek nem pusztán tevékenység, hanem semmivel nem helyettesíthető életmódjuk. Ennek során szedik össze azokat a morzsákat, amelyek az iskolai korban fogalmi szinten mérhető tudássá állnak össze. Ezért nem játékos oktatásra van szükség (számolunk, csak éppen mondjuk almákkal) – a gondolkodási műveleteket nem tudatosan úgyis elvégzi a gyerek –, hanem játszva nevelés-

re. Ez persze fárasztó, azok képesek rá – mosolyog Kata –, akik még emlékeznek saját gyerekkorukra, arra az áramló, jó örömrzésre, amit a játékban átéltek, s tudnak ezen a visszafordított módon gondolkodni. Hatéves kor alatt a világ még egységes, kerek egész, nem lehet szeletelni, mert a kisgyerek úgy nem találja meg azt a tudást, tapasztalatot, amit magába szívna. Ami a főiskolán tárgyakra bomlik, azt az óvodásoknak egybe kell gombolyítani, s ebből a gombolyagból ki-kihúzni egy-egy szálát. Találóbbr ezt pedagógiatudomány helyett a nevelés művészetének látni-hívni.

Ezért alapvető az óvónők művészeti nevelése is: 20–25 mese fejből, játéklehetőségek megtanulása, zenei képzés. A saját válogatású mondókák, ének-zene anyag, rajzanyag, versek legalább egyharmada népköltészet, s a többiben sem engedtek a színvonalból. Magyar klasszikusok, többek között

Weöres, Kányádi, Móra Ferenc versei, s persze Benedek Elek, aki olyan a népmesekincsünkben, mint Kodály a népzeneben. Márpedig a népmese a maga szigorú belső törvényeivel, egyértelmű erkölcsi tanításával, hármass (az élet, a halál birodalma, és a transzcendens) világlátásával nem helyettesíthető ma írott mesékkel.

Reformátusságáról pedig így vall Kata: „Nekem ez olyan természetes, mint a levegő. A véleményváltást, a lelkiismeret vezérelte munkát református jellegzetességnek tartom, ugyanígy a szorgalmat, a maximumra törekvést is. Az Isten megbízta az embert önmaga és környezete művelésével, de az általa kijelölt vonalon. Csak ezen születnek hasznos eredmények, de én úgy érzem, sokan még ma is harpdálják azt a bizonyos almát.”

REGÉCZY-NAGY ENIKŐ

külgügyi titkár
(Dunamelléki Egyházkerület)

Nem vágyik hegyek és óceánok után, beleszületett az alföldi tájba. Györfi Sándor szobrászművész kun magyarnak vallja magát, akinek legfontosabb értéke a becsület.

Biztosan előfordult már a kedves olvasóval is akár séta vagy munka közben, hogy úgy érezte, valaki figyel. Amikor velem történik ilyesmi, lopva hátrapillantok, hogy igazoljam a megérzést. Így volt ez karcagi látogatásom alkalmával is, annyi különbséggel, hogy senki sem jött mögöttem, mégsem szűnt meg az érzés. Szélforgószerűen fordultam meg, amikor szemben találtam magam Kálvin János szúrós, megígéző tekintetével. Ekkor értettem meg, amit korábban inkább csak sejtettem: a jó szobroknak kisugárzásuk, aurájuk van.

Élet a holt anyagban

Györfi Sándor szobrászművész

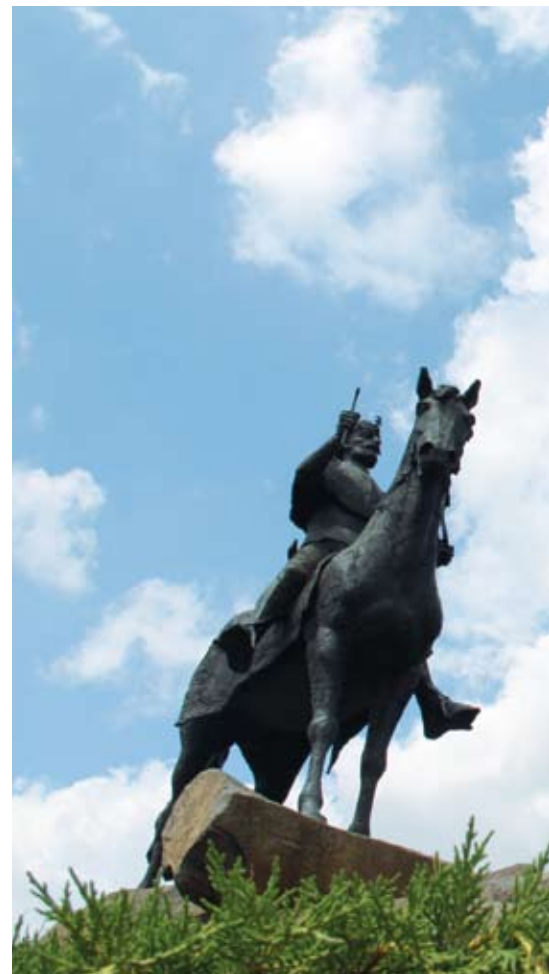

Debrecen, New York, Máriapócs, Balassagyarmat és Túrkeve. Hogy mi a közös bennük? Mindegyik városban megtalálhatjuk Györfi Sándor szobrászművész alkotásait. A Munkácsy-díjas mesternek világszerte csaknem háromszáz művével találkozhatunk. A karcagi születésű szobrász- és éremművész műhelyében beszélgetve hamar kiderül, úgy érzi, mintha minden megformázandó embert és helyszínt ismerne. Györfi Sándor arról mesél, hogy először azonosul a készülő művel, majd alkotni kezd. Ehhez persze alapos előkészület is szükséges: első lépésben tanulmányoz, majd olvas és feltérképez. Az ötleteket a megélt világából és a környezetéből meríti. Azok a témák érnek tovább műveiben, amelyek épp foglalkoztatják. A belülről jött indíttatásban megfogalmazódik filozófiája az életről és annak megéléséről. A történelem, a hagyomány, az emberiség kultúrája számos művében nyomon követhető. Az anyagot úgy formálja, mintha szülőföldje lenne: odaadással, tisztelettel és szeretettel.

Györfi Sándor a művészetet rejtélyesnek tartja, úgy véli, azt kell megfejteni, hogyan lehet életet lehelni a holt anyagba. „Ez nem lehet tudatos, ez megérzés, azonosulok a művel, mélyen belelátok. Ezek személyes pillanatok, ugyanis az alkotás magányos. Gyötrődés vagy felemelő pillanat. Akkor jön el a megvilágosodás pillanata, amikor megtalál a múzsa, és fölemel abba a magasságba, ahol könnyedén megoldom a feladatot” – mondja.

Amikor az alkotásról beszél, megszűnik számára a külvilág, nem lehet kizökkenteni, ujjai formálják az agyagot. „A múzsák megjelenése Istentől ajándékozott csoda. Olyan sugallat, amely továbbvisz, és ha nincs mögöttem, akkor a mű csak tárgy marad. Formával, alakkal bír, de kisugárzása nincs” – állítja.

A szobrász szülőföldje a karcagi fekete szik, beleszületett az alföldi tájba. Amíg mások arra vágnak, hogy méretes hegyeket és óceánokat lássanak, ő a legkisebb részletekben veszi észre a mindenség csodáját, látja a nádasokban rej-

tőző madarakat és tűnődik a talaj mikroszkopikus élővilágán. „Kun magyarok vagyunk, ez olyan azonoságtudatot jelent, amely ragaszkodást feltételez a szülőföldhöz. Ebben a világban nőttem fel, ahol a szépséget nagyon nehéz munkával kellett megteremteni.”

A karcagi presbiter őseitől azt tanulta, hogy a legfontosabb érték a becsület. E szerint és hátsó szándékoktól mentesen éli életét a Nagykunság szívében. Alkot, tanít, és ő maga is tanul. Arról beszél, hogy hatvanévesen számos díj birtokában is idegenül hat számára a karrier szó. „A díjtól nem lesz jobb egy alkotás” – vallja. „Az életet megélni kell, a feladatokat pedig teljesíteni, ugyanis a közösség számára a személyes példával tudok a legtöbbet felmutatni.”

Györfi Sándor hiszi, hogy megtalálta az útját, amely kiköveztetett számára. „A művészeket is összehívta a Teremtő, és kérte, hogy folytassák az alkotást, ki ecsettel, ki a két kezével. Én ezt próbálom tovább folytatni...”

DOBOS ZITA

sajtóreferens

(Tiszántúli Egyházkerület)

Tárnák mélyéről
egyházi szolgálatba

Íróasztala láthatóan súlypontja lakásának, lelkének egyaránt: iratok, könyvek, sorba rendezett levelek. Jövedelemre két elsárgult, régi egyházi dokumentumot készített elő: egykori konfirmációs emléklapját 1941-ből, valamint házassági levelét 1955-ös dátumozással. Mindkettőt szeretett lelkésze, László Dezső hitelesítette aláírásával.

Méder Árpád geológus és gyülekezeti ember

BŐ MÁSFÉL ÉVTIZEDE, HOGY SÁROSPATAKON, A KÁRPÁT-MEDENCEI PRESBITERI KONFERENCIÁN ÖSSZEHOZOTT A SORS MÉDER ÁRPÁD NYUGALMAZOTT GEOLÓGUS MÉRNÖKKEL. KAPCSOLATUNK ELMÉLYÜLT, TÖBBSZÖR IS MEGFORDULTAM NÁLA. SZEMÉLYÉBEN SOKOLDALÚ, VÁLASZTÉKOS BESZÉDŰ, ALAPOS ÉS ÁLLHATATOS EMBERT ISMERTEM MEG, AKI SZERETETRE MÉLTÓAN PURITÁN ÉLETVITELT FOLYTAT, S BÁR SOK TESTI NYAVALYÁVAL KÜSZKÖDIK, SZELLEME TÚL A NYOLCADIK X-EN IS FRISS ÉS ELEVEN.

GYERMEK- ÉS IFJÚÉVEK

Méder Árpád 1926. február 7-én született Kolozsváron. Édesanyja római katolikus vallása ellenére mind az öt gyermekét reformátusnak keresztelte. A család a Farkas utcai templomhoz kötődött. Árpádot szülei az elemi iskola éveitől hegedülni taníttatták. Elemi után a református fiúgimnáziumba írtatták, ahol kálvinista szellemiségű nevelést kapott. Aktívan részt vett a cserkészmozgalomban is.

A középiskola után, 1945–48 között a mezőszéki szórványban végzett missziói munkát. Tanítóskodik, kórusmozgalmat szervez, lévitaként Igét is hirdet. A lelkes ugyanis jószerével csak temetni jár le a szomszédos Cegéről, Wass Albert szülőhelyéről...

1948-tól katonáskodik, előbb Orsován, onnan azonban mint „politikailag megbízhatatlan elemet” a Prut mellé, a szovjet határ „átnevelő” hatású körzetébe helyezik át. Innen szerel le 1951-ben.

AZ ÉLET DELÉN

Természetszeretetének köszönhetően, s nem kevésbé Tulogdi János természettudós polihisztor tanára ösztönzésére gyönyörű pályát választ: beiratkozik a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem geológia szakára.

Itt ismerkedik meg leendő feleségével, László Líviával, aki a filológia karon szintén az egyetem hallgatója. 1955-ben, az egyetem elvégzése után összeházasodnak. Két gyermekük és három unokájuk van.

Az egyetem után előbb az Élesd-Kesztegi Bányavállalatnál alkalmazkodik, majd Nagyváradra kerül. A berettyószéplaki bitumenes kőolaj és az almásvölgyi barnaszénttelepek feltárási munkálatai, illetve tervei az ő nevéhez fűződnek. Gyakran kell leszállnia a tárnák mélyére, életek függhetnek tőle, ez pedig iszonyú felelősséget ró vállaira. 1984-ben korkedvezményrel vonul nyugdíjba.

A GYÜLEKEZETI EMBER

Váradra kerülésekor lakókörzetileg tagozódik be a nagyvárad-réti gyülekezetbe, Bottyán Gyula tiszteletes idejében. Feleségével aktívan működnek az énekkari mozgalomban. A Rogériuszi Egyházközség megalakulásakor választják presbiterre. A templom építéséhez fizikai munkával is hozzájárul. Még presbiterisége előtt, Goron Emíliával karöltve dokumentálja a felszámolásra ítélt olasz temetőt. Az ő javaslatára mentették meg az 1848-49-es honvéd hősök sírköveit, hamvaikkal együtt.

1994-ben megválasztják a Bihar-Egyházmegye főgondnokává, a Gondnokok Kollégiumának elnöke. Presbiteri szolgálatának mintegy kiteljesedéseként, 2007-ben Czeglédi György-díjjal tüntetik ki. Életére Isten gazdag áldását kérjük!

MUHARI ISTVÁN

presbiter
(Nagyvárad)

ÉRTÉKTÖRZÖK

„Kezeink munkáját

tedd maradandóvá.”

(Zsolt 90,17b)

Múltunk emlékei

A százötvenezres kárpátaljai magyarság felét kitevő református közösség egy jól szervezett, erős egyházkerületbe tömörül. Az egyház nemzetrészünk érdekképviselőjének egyik meghatározó szervezeteként minden olyan irányban igyekszik kifejteni tevékenységét, ahol Isten ügyét és közösségünk megmaradását szolgálhatja.

Az egyik ilyen irány múltunk értékeinek, örökségünknek megőrzése, ápolása. Ezt egy magyar református embernek, gyülekezetnek, intézménynek nem önkéntes misszióként, hanem alapvető kötelességként kell vállalnia. Istentől kaptuk ajándékba hitünket, anyanyelvünket, múltunkat és jövőnket. Meg kell becsülnünk ezeket, mert Isten egyszer számon kéri ezeket rajtunk.

A Kárpátaljai Református Egyházkerület Levéltára és Múzeuma ennek a kötelességnek igyekszik megfelelni. Szerteágazó tevékenységgel próbáljuk Istenünket és nemzetünket szolgálni. Nem csupán értéktörzök vagyunk, hisz akkor csak elásnánk a ránk bízott talen-

tumot. Felkutatjuk, egybegyűjtjük és megőrizzuk az értékeket, amelyeket igyekszünk minél több emberhez eljuttatni. Múltunk emlékeit befektetjük, kamatoztatjuk, hogy olyan nyereséget hozzanak, amely gazdagítja jelenünket és reményteljesebbé teszi jövőnket.

Kárpátalján

Az elmúlt három és fél évben végigjártuk gyülekezeteinket, és ahonnan tudtuk, begyűjtöttük a régi értékeket (tárgyakat, iratokat, textíliákat). Az ezekből összeállt gazdag tárlat minden látogatónak hirdeti Isten megtartó kegyelmét, amely megőrizte Kárpátalja magyar református népét. A tárlat beszél múltunk gazdagságáról, a sok-sok kiállt próbáról, közösségeink erejéről és élni akarásáról is.

Levéltárunk folyamatosan növekvő iratanyagát főiskolai történészhallgatók, helytörténészek, lelkészek kutatják egyre nagyobb számban. Munkájukból – gyülekezeti történetíró program keretében – hamarosan megjelennek az első kötetek. Fiatal intézményünk első két kiadványa is napvilágot látott. Az egyik kötet az egykori Beregi Református Egyházmegye magyar, illetve kárpátaljai oldalon maradt gyülekezeteit mutatja be. A másik II. Rákóczi Ferenc 1711 februárjában, Salánkon tartott utolsó országgyűlésének állított emléket az esemény háromszázadik évfordulója kapcsán. Hamarosan megjelenik a levéltár évkönyve, egy, a múzeumot bemutató kiadvány, és bízunk benne, hogy jövő tavasszal kiadhatjuk a tekeházai és a szőlősgyulai református gyülekezetek történetével foglalkozó munkákat is.

Igyekszünk kihasználni az utolsó Rákóczi-emlékévet is. A református közösségekbe és oktatási intézményekbe Rákóczi-esteket szervezünk. Kuruc dalokat, kuruc kori református énekeket, fegyver- és viseletbemutatót, Rákóczi-mondákat, verseket, történelmi előadásokat, zenét és táncot viszünk gyülekezeteinkbe, hogy ezekből mint forrásból merítsenek hitük, áldozatvállalásuk, szolgálatuk és nemzeti önbecsülésük megerősödésére, épülésére.

Hívogatjuk-csalogatjuk az iskolás csoportokat tárlatunk ingyenes megtekintésére. Újabban múzeum-pedagógiai programokkal is próbálkozunk. A tanulók rendelkezésére áll a könyvtárunkban megtalálható magyar nyelvű középiskolai tanulmányanyagot kiegészítő szak- és szépirodalom. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola történészhallgatóinak nálunk zajlik a levéltári és múzeumi gyakorlata és több tantárgy gyakorlati foglalkozása.

Próbálunk más területeken is helyállni, minél teljesebben végezni küldetésünket. Közben pedig kérjük Istent, használjon minket! Adjon erőt, tehetséget, hogy a mi munkánk is hozzájáruljon egyházunk közömbösögtől, hitetlenségtől való megmentéséhez, nemzetünk felemelkedéséhez!

KÉSZ GÉZA

igazgató

*(Kárpátaljai Református Egyházkerület
Levéltára és Múzeuma)*

Értékes levéltári iratokat kapott vissza nemrég az Erdélyi Református Egyházkerület, amelyeket sajtótájékoztató keretében mutattak be az érdeklődőknek. Ennek kapcsán beszélgettünk Ősz Sándor Előd lelkipásztorral, egyházkerületi levéltárossal a kolozsvári Farkas utcai templom kerengőjében kialakított református levéltár székhelyén.

Fontos iratok kerültek vissza

Beszélgetés Ősz Sándor Előd levéltárossal

– *Hogyan kerültek a történelmi egyházak egyes iratai Bukarestbe?*

– A Román Nemzeti Történelmi Múzeumot 1970-ben hozták létre Bukarestben, amelyet fel kellett tölteni anyaggal. Ezt úgy érték el, hogy a fővárosba szállították a megyei múzeumok és a városi gyűjtemények legértékesebb és legfontosabb műtárgyait. Később felszólították a gyűlekezeteket, az egyházi könyvtárakat is, hogy szolgáltatassanak be műtárgyakat.

– *Egy negyvenéves történet végre került pont. Miként sikerült visszaszerezni az iratokat?*

– 2000-ben született meg a törvény, amellyel megnyílt a lehetőség az iratok visszaszolgáltatására. Az egyházkerület az elmúlt években többször indította el az eljárást, de ez mindig elakadt valahol. Tavaly újra elindultunk, és idén meglett a több hónapos levelezés, tárgyalás után az eredménye.

Ősz Sándor Előd a pápai brévével

az egyház tulajdonába

– A sajtótájékoztatóra román újságírókat is meghívtak, miért?

– Ezt egyrészt azért tartottuk fontosnak, hogy bemutassuk: a magyar történelmi egyházak is óriási kulturális örökséggel bírnak. Számmunkra ez egyértelmű, de a román közvélemény előtt nem. Másik célunk az volt, hogy reagáljunk az új levéltári törvény parlamenti vitája során kialakult hisztériakeltésre. A sajtóban is negatív kampány indult ellenünk, román történészek attól sem riadtak vissza, hogy a kisebbségi történelmi egyházakat okkult csoportosulásnak nevezzék. Elhangzott, hogy amennyiben visszakapnánk a levéltári anyagokat, senki nem férhet majd hozzájuk, nem kutathatja azokat. Az iratok bemutatásával szeretnénk volna jelezni, hogy a visszaszolgáltatást

követően azonnal hozzáférhetőkké váltak. Az iratokat nem azért kérjük vissza, hogy valakik elől elrejtjük, hanem azért, hogy visszakerüljenek abba a közegbe, ahonnan kiszakították. Nem levéltárakat, hanem dokumentumokat államosítottak. Az értelmezési közegükből szakították ki őket.

– A Román Nemzeti Történelmi Múzeum jelenlegi vezetésével könnyen ment a tárgyalás. Megmarad ez a jó kapcsolat?

– A múzeum főigazgatója, Ernest Oberlander Tarnoveanu a törvény adta lehetőségek között együttműködő, európai gondolkodású személy, akinek pozitív hozzáállása is kellett ahhoz, hogy az iratok visszakerüljenek az egyház tulajdonába. Erdélyi ember, aki ismeri a kultúrák együttélését, ismeri nyelvünket, történelmünket.

A Román Nemzeti Történelmi Múzeum idén ünnepli a román-svájci diplomáciai kapcsolatok felvételének századik évfordulóját. Jövő év május 9-ig a múzeumi kiállítások ennek a jegyében zajlanak. Az igazgató felvetette annak lehetőségét is, hogy a református egyház történetét bemutató kiállítást rendezzünk, hiszen a legrégebb erdélyi–svájci kapcsolatok éppen egyházunkhoz kötődnek.

SOMOGYI BOTOND

főszerkesztő

(Üzenet – Erdélyi Egyházkerület)

AZ IRATOK:

1. 1518. június 21. Hieronymus de Ghinuctys kardinális, pápai kamarás, Ladislaus testvér, a magyar Domonkos-provincia perjele és Lucas Italicus testvér, a kolozsvári Domonkos-rendház perjele kérésére átírja X. Leó pápa brevét, amelyben a Domonkos-rendnek ugyanazokat a jogokat adományozza, amelyeket a többi kolduló rend is élvez.
2. Báthori Zsigmond erdélyi fejedelem 1587. december 28-án kiállított oklevele, amelyben százötven forintot adományoz a marosvásárhelyi református iskolának.
3. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem 1615. október 31-én kiállított oklevele, amelyben megerősíti Báthori Zsigmond 1587-es adományát a marosvásárhelyi református iskolának.
4. Apáczai Csere János 1659-ben II. Rákóczi György erdélyi fejedelemhez írott levele, amelyben anyagi segítséget kér a Kolozsvári Református Kollégium tanári karának bővítésére.
5. Halicsi Mihály karánsebesi származású román református értelmiségi könyveinek (négy százötven darab) és egyéb javainak jegyzéke, amelyeket 1674-ben végrendeletileg a Szászvárosi Református Kollégiumra hagyott.
6. I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem 1675-ben átírja és megerősíti azt az adásvételi szerződést, amelyet Sorbán Komfucz kopacseli nemes és Székely László fejedelmi postamester kötött egy szevesztrényi (Fogaraszöld) malomhelyről.

Felvidéki népviseleteket viselő babacsaládok

„A hagyomány sok mindent pótol, de a hagyományt nem pótolja semmi” – áll egy bejegyzésben a felvidéki népviseletes babákat bemutató kiállítás egyik vendégkönyvében. Ennek az igazságnak a jegyében tevékenykedik özv. Szobi Kálmánné Kerekes Eszter, aki nyugdíjas kora ellenére rendkívül energikus személyiség benyomását kelti. Éppen pályázatírás közben zavarjuk, mert annak ellenére sem bír nyugodni, hogy tavaly tavasszal állandó kiállítóhelyre került a tizenkét éves babagyűjteménye. A Duna bal partjától öt kilométerre fekvő Búcs községben, az egyik „legreformátusabb” szlovákiai magyar településen a szépen felújított szülőháza szolgál erre a célra, amit öccsével szimbolikus egy euró ellenében átengedtek a Kultúráért és Turizmusért Társulásnak. Szobi Eszter református óvodapedagógus, akinek sokat emlegetett (ezermester) férje a falu népművelője volt több évtizeden keresztül.

A kultúra művelése, a hagyományok ápolása életük részévé vált, így férje volt a legfőbb támasza a népviseletbe öltöztetett babák ötletének kivitelezésekor is: maga alakította ki számukra a kis dobozokat, amelyekben ügyesen lehetett szállítani és egyúttal kiállítani is őket.

Az előzmények egy székesfehérvári óvodatörténeti konferenciához kötődnek, ahol kísérelőrendezvényként látni lehetett a kézdívsárhelyi népviseletes babákat. Amikor a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége meghirdette a beíratási programot, aminek a lényege az volt, hogy a magyar gyermekek minél nagyobb számban menjenek magyar tannyelvű iskolába, Szobi Eszter saját értékeink felmutatására az egykori népviseletek megörökítését vélte jónak. Utána következett az óriási szervezőmunka: a mára már „kivetkőzött” falvakban is meg kellett találni azokat, akik a megfelelő méretezett babacsaládokra (a szempont elsősorban a szállíthatóság volt) meg tudják varrni falu-

juk tipikus viseletét. Szerzteágazó, a szlovákiai irodalmi színpadi mozgólomból származó kapcsolatrendszerük felhasználásával tették meg az első lépéseket, de szakképzett néprajzosok is segítettek nekik. Tőlük tudták meg, hogy tizenegy szlovákiai tájegységben közel harminc viseleti csoporttal számolhatunk. Így született meg 1998-ban Komáromban az első kiállítás, ahol még csak kilenc babacsalád volt kiállítva. Fontos hangsúlyozni, hogy egész családok vannak beöltöztetve, mert Szobi Eszter vallja: amilyen a nő, olyan a család; amilyen a család, olyan a társadalom; nemzetként pedig egy nagy család vagyunk.

A babacsaládok száma pedig egyre szaporodott. Rendkívül lenyűgöző hallani a folyamatot, hogy a serény kezek és a múlt effajta megjelenítését fontosnak tartó aszszonyok és férfiak munkája gyümölcseként a Mezőkövesden megtervezett kicsinyített bábukra egyre több település viseletét lehetett ráhúzni. Jelenleg ötvenegy falu utolsó

hordott viseletének hiteles, kicsinyített mása van készen (három-négy pedig készül). Megjegyzendő, hogy a viseleteket megvarró személyek neve korrekt módon fel van tüntetve az adott tárlóban, akár csak a ház folyosóján a sok-sok támogató neve. A bejáratú ajtónál pedig egy nagy térkép fogadja a látogatót, amelyen mindazon települések meg vannak jelölve, ahonnan bent megcsodálható egy-egy népviseletes együttes. Mára a csallóközi Nyékvárkonytól a bodrogi Bodrogszerdahelyig terjed az érintett települések szóróterülete.

Köztük jócskán akad református többségű vagy reformátusok által is lakott település: Hetény, Mohi (az atomerőmű építése miatt felszámolt falu), Martos, Garamszentgyörgy, Magyarbód, Bátorkeszi, Dunamocs, Komáromszentpéter.

Általánosságban elmondható, a református falvak viselete visszafogottabb volt: fekete-fehér színű (Dunamocson például a menyasszonyi ruha fekete színű volt, mert gyászolták a leányságukat), fodrokkal kevésbé díszített (bár Martosra

éppen a cifra viselet volt a jellemző). A babák számának növekedésével párhuzamosan alakult a kiállítások száma is: a népviseletes babák tizenkét évig egyik helyről a másikra vándoroltak: kis falvaktól Kölnig, Brüsszelig, a hannoveri világkiállításig mintegy kétszázötven kiállításon gyönyörködhetek bennük. Miután állandó otthonra leltek, a barangolás részlegessé vált: ottjártunkkor egy-két vitrin éppen üres volt, mert időszaki kiállításra kölcsönkérték a kiállított családokat.

A gyűjtemény megálmodója és a kivitelezés megszervezője további terveket szövöget. Időszaki kiállítások szervezésén töri a fejét: a sikeres hűsvéti tojáskiállítást követően szalmabábukat szeretnének kiállítani. Az ősz folyamán pedig két olyan tanfolyamot szeretne megszervezni, ahol megtanítanak a népviseletes játék babák készítését. A cél az, hogy gyermekeink és unokáink ne csak Barbie-kat lássanak, hanem az őseink hagyományának megfelelő eszközökkel tanulhassák a majdani anyaságot. Az elképzelések közt textilből, fából és papírból készült öltöztethető babák is szerepelnek. Emellett a portát (ahol a kertben fóliasátorvasak árválkodnak a vidéken a szocializmus éveiben nagyban úzótt kertészkedés látható nyomaként) is szeretné elevenné tenni: átalakíthatók lennének a melléképületek, és táborozásra is alkalmassá lehetne tenni az udvart és a kertet.

Szobi Eszter számára rendkívül fontos a kötődés az anyanyelvéhez és a szülőföldjéhez, a folytonosság, aminek összegzése tulajdonképpen a hűség: nemzethez, hithez egyaránt; különösen azokban a pillanatokban, amikor bátorság kell a hűséghez. Életét a közösségért való ténykedés tölti ki: ereje folyamatosan megújul, „teremtődik” – ahogy mondja; attól van, ha meg tudja osztani. És neveti, hogy a reformátusok még a csiksomlyói búcsún is megtalálják egymást, hiszen a tartósabb együtt gondolkodás sokkal könnyebb az azonos felekezetűekkel.

A. KIS BÉLA

szerkesztő

(Kálvinista Szemle – Felvidék)

(R)égizene

Elfelejtett dallamok, tradíció, hagyományőrzés, nemzeti összetartozás – így lehetne kulcsszavakban összefoglalni a Tabulatúra régizene-együttes munkásságát, akiket gyakran hallhat a nagyérdemű közönség a Kárpát-medence református templomaiban. Kérdéseinkre Bencze Balázs, a zenekar művészeti vezetője válaszolt.

- Mit jelent a régizene?
- Így, egybeírva általában a barokk előtti, úgynevezett „preklasszikus zene” megjelölésére használják – ez nagy vonalakban a középkori és a reneszánsz zenét jelenti. Zenekarunk 12–18. századi műveket szólaltat meg – a magyarországi zenekultúra sajátosságai miatt az 1700-as évek hazai zenei emlékeit is be lehet sorolni ebbe a kategóriába.
- Miért tartották fontosnak, hogy Kálvin János születésének ötszázadik évfordulóján körbejárják a „reformáció kulturális kincseinek régizenei vonatkozású területeit”?
- Mert zenekarunk református kapcsolata már a kezdetek óta meghatározó volt; bár nem vagyunk kimondottnan egyházi zenét játszó együttes, sok templomi előadásunk van, és ezek túlnyomó része a református felekezethez kötődik. A kerek évfordulóra összegyűjtöttük a repertoárunk kálvini hagyományokat megjelenítő részét, beválogattunk még néhány ideillő zenei érdekességet, hogy lemezünkön kerek egészé álljon össze.
- Milyen a kapcsolatuk a Szilágyi Dezső téri református gyülekezettel?

- Baráti. Régizenei klubunk évek óta itt működik, a lassan tíz éve hagyományos karácsonyi koncertünk ebben a templomban hangzik el, számtalan közös programunk megszervezésében és lebonyolításában óriási hálaul tartozunk Csenki Zsuzsa diakóniai gondnoknak, akinek lelkesedése és hite a jó ügyekben nekünk is sokszor adott már erőt nehezebb időszakokban.
- Számos jótékonyági koncertet adnak a trianoni határokon túli magyarság javára. Miért tartják fontosnak, hogy ápolják a kapcsolatot a határon kívülre szakadt magyarsággal?
- A határon túli magyarság dolgában régóta tevékenykedünk, a felvidéki magyaroknál minden évben karácsonyi műsorral, nemzeti ünnepeinken, megemlékezéseken hagyományainkat felelevenítő műsorokkal lépünk fel. Vannak koncertjeink a Délvidéken és Erdélyben, jótékonyági előadásokon is részt veszünk; ennek oka nekünk nyilvánvaló: magyarok vagyunk, saját kultúránk hagyományait adjuk tovább, ha erre lehetőségünk van. A politikai érdekeken, mesterséges határokon túllépve a magunk eszközeivel – a zene és a nyelv segítségével – igyekszünk összekötni azokat a dolgokat, amelyek hitünk szerint összetartoznak.

– Mikor készül el a következő lemezük, miről fog szólni?

– Nehéz kérdés: belekezdünk ötödik nagylemezünk felvételébe, amelyen repertoárunk eddig fel nem vett, de gyakran elhangzó és általunk értékesnek tartott darabjai kapnának helyet. Sajnos a mai világban ilyen rétegzenenek számítók, kissé kuriózumszámba menő felvételt kiadni nem tartozik a sikeres vállalkozások közé. Mindenesetre nem szeretnénk félbehagyni, már csak azért sem, mert minden lemez egyben öndokumentáció, és ez a zenekar hasznára is válik. Terveink szerint ezen a lemezen a középkori zenétől kezdve a korai barokkig minden nagyobb zenei műfajból lenne egy-egy darab, köztük természetesen sok magyar vonatkozású mű is.

HEGEDŰS MÁRK
egyetemi hallgató
(Budapest)

„ÜJJONGJATOK AZ ÚR ELŐTT
AZ EGÉSZ FÖLDÖN!
ÖRVENDEZVE VIGADJATOK,
ZSOLTÁRT ÉNEKELJETEK!”

(Zsolt 98,4)

EGYHÁZ ÉS TÁRSADALOM

„Uram, te voltál hajlékunk
nemzedékről nemzedékre.”

(Zsolt 90,1b)

A reformátusság mint nemzetmegtartó erő

Gondolataimat egy költőnk tépelődésével indítom. Illyés Gyula testi-szellemi létében a római katolikus (latin) és a református (magyar) felekezet történelmi hagyatéka egyesült. A többi hatással most nem foglalkozhatunk.

Pozsonyból négyen vonatoztunk át a költő farkasréti temetésére. Kirándulásunknak a csehszlovák államrendőrség már a határon megtisztelő figyelmet szentelt. Zuhogott az eső, s a Mester temetési szertartásán, amelyet a kalocsai érsek celebrált, az elhunyt rendelése szerint latinul szolt a gregoriánnal ékesített liturgia. A költő a temetés nyelvét is a hajszálygyökek tiszteletében határozta meg. Ebben mélyen katolikus – katolikosz: egyetemes – maradt. De éppen mint az egészet, az egyetemeset, az európai tekintő, történelmi igazságosztó (valóban katolikosz) szellem a reformáció genfi emlékműve előtt 1946-ban lecövekelvén ilyen kérdéseket fogalmazott meg:

„Ha – bár»hiába« – / Gusztáv Adolf
nem ül harci lovára, / s jobbágy-
iga helyett nem vágnak inkább /
fegyvert ölteni a toulouse-i tiszták,
/ valdeusok, husziták, Bocskay /
írást-imát se tudó hajdúi, / hiszed,
hogy lett volna béke, olyan bár, /
amilyet az imént lemosolyogtál? /
Hiszed, hogy volna olyan-amilyen
/ magyarság, ha nincs – Kálvin? /
Nem hiszem.”

A Luther és Kálvin felé vezető folyamat már a középkori Itália kultúrájában elkezdődött. Amikor a humanizmus évszázadában a latin erődfalát áttörte az újlatin, az olasz nyelv, Európa nyelvi, kulturális és civilizációs térképe színe-

sedni kezdett. A magaskultúra a népek nyelvén s a népek részére kezdett szólni. Ez a nép nyelvén születő írásbeliség (Dante, Petrarca, Rabelais, Villon, Chaucer stb.) azonban exkluzív, a nagyon kevés műveltek kincse maradt. A teljes, diadalmas áttörést a reformátorok valóban forradalmi tettei, a bibliafordítások hozták meg. A Szentírás a népek nyelvén népkönyvvé, egyetemes értékke, mindenki szellemi táplálékává, a nemzeti irodalmak, művészetek, kultúrák ihletőjévé lett.

Amit Luther a német kultúrával, egyáltalán sok tájnyelvű népével tett bibliafordítása révén, azt cselekedte nálunk Sylvester János humanista műve után a francia Kálvin reformátori eszméitől ihletett – immár református – Károli Gáspár. Fordításában vált a Szentírás a magyar nép körében féltve őrzött, dédelgetett magyar népkönyvvé; Szenci Molnár Albert zsoltárfordításaival együtt a mindenkor magyar népi és magaskultúra ihlető forrásává. Károli magyar Bibliája szinte minden magyar paraszti, parasztpolgári, kis-, közép-, főnemesi és polgári háztartás asztalára fölkerült.

A magyar Biblia nyelvileg és világszemléletileg egyesítette a magyarságot, és bekapcsolta a több ezer éves eurázsiai kultúrába. Babilon, Egyiptom, jelzésekben a hettiták és Fönícia, az arabság, a görögök, Róma és persze a zsidóság történelmi mélyvilága adta népünknek azt a dimenziót, amelyből minden léthelyzetében biztatást meríthetett. A Szentírás földrajzi-történelmi látóhatárt is nyitott a híveknek, s az igehirdetőkön múlt, hogy ezt a horizontot a történelmi reáliák mindegyike ismeretében magyarázzák.

A 19. század az ásatások évszázada volt, amely a Biblia könyveinek forrásértékét is bizonyította. A magyar Biblia a naiv, majd virtuálisan az igazolt történelmi ismeretek forrásaként is szolgálta népünket.

Különösen fontos volt a magyar kálvinizmus a militáns ellenreformáció évtizedeiben, amikor a túlnyomó többségében református magyarság az anyanyelv és a tökéletesen megértett, megreformált kereszténység sáncai közt védekezett sa-

ját hazájában a két idegen nagyhatalom, a délkeletről nyomuló pogány törökség és a nyugatról hatalmasodó német-római nyelvi-felekezeti kormányzat belpolitikája ellen.

A magyar reformáció humanista, nemzet- és néppárti szellemisége tovább élt a századokban. Bornemisza, Balassi, Bessenyei, a debreceniek, Kazinczy, az evangélikus Kisfaludy testvérpár, Berzsenyi, Arany, a lélekben inkább kálvinista Petőfi, Jókai, Ady, Mó-

ricz és Németh László, a mindig revoltáló, félig református Illyés Gyula például mind a legtisztább biblikus protestáns magyar szellemiséget árasztják szövegeikből: a nép- és nemzetféltés szellemét. Különösen fontos szerepet játszott a magyar református írók egy része a 20. század önsorvasztó örölete, az egyház ellen Kodalányiétól kortársunkig, Fekete Gyuláig, noha a megfelelő kormányzati lépések elmaradása miatt a szellem embereinek szava hatástalan maradt. Nyugodtan nevezhetjük íróink szerepét modern prófétaágnak, amely nemcsak nemzeti, hanem társadalmi, emberi és isteni elkötelezettséget is jelentett, a kiszolgáltatott parányi élet, a jövő védelmét az önző, felelőtlen, a politikai hatalom által is támogatott emberrel szemben.

Éppen ez az önkéntes népfogyatkozás – önnéptánc – a mi legfőbb gondunk. Ha ez nem volna, felekezeti nyelv- és kultúraépítő szerepe kínálna nekünk a Kárpát-medencében az erősödés esélyét. A trianoni utódállamok református magyar népessége vészesen fogyatkozik, történelmi szállásterületeire „más nép, másfajta raj” nyomul és szivárogo, templomai kiürülnek és omladoznak, nyelve romlik és halálul. A 20–21. század nem a magyarságé, valakik valahol – nagyjából tudjuk is, hogy kik és hol – elrontották a jövőnket. Van, ahol a katolikus magyar testvéreinkkel való összefogás segíthet rajtunk, vagy legalább fékezheti a pusztulás iramát, de van, ahol a többségi nemzetpolitika belenyúlásai folytán még ez sem. Marad a hű szolgálat szent kötelessége és a szüntelen imádkozás, hogy tiszta szándékainkat segítse meg a teremtő és megtartó Isten.

KONCSOL LÁSZLÓ

író, helytörténész, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház tiszteletbeli főgondnoka (Pozsony)

Nemzedékek - Mit jelent számomra, hogy életem mögött nemzedékek láncolata áll?

TONK MÁRTON

egyetemi docens (Kolozsvár)

BOD PÉTER ÁKOS

egyetemi tanár (Budapest)

BALAVÁNY GYÖRGY

újságíró-szerkesztő (Budapest)

Tavaszy Sándor református gondolkodó Erdélyi tetők című könyvének eredeti példánya egy Márton-nap alkalmával került birtokomba. Néhai édesapám, Tonk Sándor történészprofesszor ajándéka volt, s a következők állnak címlapján:

„Fogadd névnapodra Dédnagypapa könyvét, azzal a kívánsággal, hogy ne feledkezzetek meg az itt írottakról.”

Így, nagy „D”-vel, többes számban – mintha egy örökség kerülne átadásra a közeli utódok révén a későbbiek számára.

És valóban, az előttem járó nemzedékek értékes és súlyos örökséget testáltak az utánuk következőkre: a hitet, hogy van magasabb hatalom, amely életünket irányítja, hogy vannak egyéni ambícióinkat háttérbe szorító feladatok; az erdélyi tájak és emberek, a szülőföld szeretetét; a családi, az egyházi és nemzeti közösség értékeit; a meggyőződést, hogy nincs öncélú tudomány, hisz annak akkor van jelentése, ha valamely közösségi és szellemi egész adja értelmezési felületét. És a felelősséget, hogy mindebből továbbadassanak valamit fiaimnak, tanítványaimnak.

Gyerekként Ákos nagyapám padlásán kalandozva 1848-asnak tartott, igazi kardra leltem. Egyébként anyai nagyapámnak, a komoly, melegsívű baranyai esperesnek emlékére nyertem felnőttként második keresztnévemet, amikor az egyetemi évek után publikációs okból bővíteni kellett nevemet. Pedig odáig azt gondoltam, hogy Bod Péterből csak egy van, mármint ha eltekintek a 17. századi prédikátor erdélyi őstől: nevünket bizonyos megilletődéssel láttam Budán az utcanévtáblán. Felnőtt fejjel már a nevét viselő erdélyi líceumot, múzeumot is látogathattam. A nagylányom után jövő fiúknál könnyű volt a névadás, mert mi más is lehetett volna az elsőszülött fiú, mint Péter. Aki, meg az őt követő Mártonunk, ha a Teremtő is úgy akarja, megérheti a 21. század végét.

Lám, 1848-tól 2100-ig terjed közvetlen, kézzelfogható, személyes viszonyom a történelmi időhöz. Egyéni történelem ez, nem tankönyvi fejezet vagy bebíflázandó dátum. Beleborzong az ember, ha foglalkoztatja, ami mögötte volt, és ami útána jön. Tudom, nem minden honfitársamat érdekli a múlt, a jövő még annyira sem, legfeljebb a jelen, a mai fogyasztás és anyagi gazdagság. Szegények!

Kálvin mondja: „Egész bölcsességünk két részből áll: Isten és önmagunk megismeréséből.” Az én református szívem áment dobban e gondolatra.

Isten megismerteti magát velem – egy olyan történetben, amely az örökkévalóságban kezdődik, folytatódik a teremtéssel, s nemzedékek, évezredek láncolatán át érkezik hozzám. Isten magához von az időben, hogy vele lehessen az időtlenségben.

A bibliai történetnek nemcsak olvasói, szereplői is vagyunk. Mikor az Úr beszél a néphez a régi időről, az ósatyákról, a szövetségről: rádöbbeníti őket, hol tartanak a történetben. Sem Istent, sem magamat nem ismerem a múltam nélkül.

Számos film alapszituációja: valaki elveszti a múltját, s így a jelenét és jövőjét is. Elveszti önmagát, és meg kell találnia újra. Egész bölcsességem Isten és önmagam megismerése, s ez azon múlik, emlékezem-e. A népünk sorsa azon múlik, emlékezünk-e az előttünk járókra, vagy átírjuk és meghamisítjuk, esetleg végképp eltöröljük a múltat.

Ha emlékszünk a régiekre, megtaláljuk helyünket a történetben. S ebben a történet Szerzője segít.

Kettős állampolgárság

Nemzetpolitikai nézőpont

A rendszerváltozás előtt nem beszélhattünk aktív nemzetpolitikáról, ezért volt különös jelentősége annak, hogy az Antall-kormány harmas külpolitikájának egyik pillérévé tette a nemzetpolitikát – nemcsak a szomszéd országok irányából megnyilvánuló jelentős ellenállás dacára, hanem a nyugati hatalmak ellenében is, amelyek sokkal inkább tartottak a kelet-közép-európai nacionalizmusok feltámadásától, mint a kommunista struktúrák továbbélésétől és újbóli megerősödésétől. Ennek jegyében épült ki még az első demokratikus kormány alatt a nemzetpolitikai intézményrendszer, és vonult be a magyarországi (és kelet-közép-európai) fogalomrendszerbe a nemzeti kisebbségek védelme általában. Elindult a kisebbségvédelemmel kapcsolatos jogalkotás, megszülettek az alap-

vető jogszabályok a térségbeli volt kommunista országokban, és ez lendületet adott a nemzetközi jogalkotásnak is, különösen az Európa Tanács keretében.

A következő fontos állomást a kétoldalú alapszerződések jelentették, amelyeket javarészt a Horn-kormány alatt kötöttünk a NATO- és EU-csatlakozás előszobájában. Érezhető volt a nyomás a nyugati hatalmak részéről, ezért a szerződések megkötésekor nem vették maradéktalanul figyelembe a külhoni magyar közösségek érdekeit. Az alapszerződések fektették le a vegyes bizottságok rendszerét, amelyek fontos fórumai a kisebbségpolitikai egyeztetéseknek. Hatékonyaságuk természetesen attól függ, hogy megvan-e az eredmények eléréséhez mind a két oldalról szükséges politikai akarat.

A '90-es évek közepére egyre erősebben fogalmazódott meg az igény az intézményesített kapcsolattartásra a magyarországi politikai szféra és a külhoni magyar politikai elit között. 1996-ban az első magyar-magyar csúcs keretében először ültek össze a magyarországi parlamenti pártok és a külhoni magyar érdekvédelmi szervezetek, valamint a magyar kormány képviselői. A szomszédos országok tiltakozása nyomán a Horn-kormány ugyan visszakozott és nem vett részt a második csúcstalálkozón, de 1999-ben már hivatalosan is megkezdte működését a fenti összetételben a Magyar Állandó Értekezlet.

A polgári kormány egyértelműen vállalta, hogy szomszédságpolitikájának háromoldalúnak kell lennie, aktívan bevonva a szomszédos országokkal való egyeztetésbe a határon túli magyarok érdek-képviselői szerveit is. 2001-ben megszületett az ún. státustörvény, amelynek célja az volt, hogy közvetlenül elérjük a határon túl élő nemzettársainkat, többek között azért, hogy kézzelfogható kedvezményeket, támogatásokat tethünk lehetővé részükre, sokaknak az első „legálisan magyar” élményt nyújtva. A törvény nagy felzúdulást keltett némely szomszédos országban, ez újra a nemzetközi érdeklődés középpontjába állította a kisebbségvédelem ügyét, és a Velencei Bizottság jogértelmezése lendületet adott az új szemlélet elfogadottá válásának.

Hogyan tudunk ma továbblépni? A kettős állampolgárság ma már valóság: számos szomszédunk után Magyarország is megnyitotta ezt a lehetőséget, amely új formában teszi megélhetővé a kisebbségek kettős kötődését. A szülőföldön való megmaradás szolgálatára azonban nincs jobb recept, mint az autonómia. Számos nyugat-európai példa bizonyítja, hogy a különböző autonómiaformák teremtik meg a legalkalmasabb keretet a többség és kisebbség harmonikus együttélésének. Ezért üdvözlöttük örömmel, hogy Szerbiában már elindulhatott a vajdasági magyar közösség ezen az úton, és támogatjuk a többi külhoni magyar közösség ez irányú törekvéseit is.

RÉPÁS ZSUZSANNA
*nemzetpolitikáért felelős
helyettes államtitkár,
a Magyarországi Református
Egyház zsinatának
világi képviselője
(Budapest)*

Szlovák reakció

Szlovákia reagált a leggyorsabban és legvehemensebben a magyar állampolgársági törvény módosítására. Az Országgyűlés 2010. május 22-i döntése nyomán a határon túli magyarok könnyített eljárásban kaphatják meg a magyar állampolgárságot. A budapesti döntésre az akkor hivatalban levő Fico-kormány azonnal módosította a szlovák állampolgárságról szóló törvényt, megfélemlítve ezzel a felvidéki magyarokat. A pozsonyi ügynevezett választörvény értelmében ugyanis: aki felveszi más állam állampolgárságát, az automatikusan elveszíti a szlovákot.

Szlovákia megalakulásának évében, 1993-ban született meg a szlovák állampolgárság elnyeréséről és elvesztéséről szóló, azóta öt ízben módosított törvény. Az évek folyamán belekerült a jogszabályba például a külföldön élő szlovákok állampolgárságát szabályozó passzus, amely legalább egyéves szlo-

vákiai tartózkodáshoz és a szlovák nyelv ismeretéhez köti a szlovák állampolgárság megadását. A szlovák jogrend tehát ismeri a kettős állampolgárság intézményét. A törvény rendelkezik az állampolgárság elvesztéséről is. Eredetileg ezt úgy szabályozta az 1993-ban elfogadott jogszabály, hogy az a szlovák állampolgár, aki a szlovák állammal való kötelékét önként felmondja, az saját kérésére elveszítheti a szlovák állampolgárságát. Ebben a rendelkezésben az „önként” és a „saját kérésére” kifejezéseken van a hangsúly. A szlovák alkotmány is kimondja, hogy „*akarata ellenére senkit sem lehet megfosztani szlovák állampolgarságától*” (5. fej. 2. bek.).

A 2010. május 26-án elfogadott ügynevezett Fico-féle megfélemlítő ellentörvény azonban úgy rendelkezik, hogy „*az a szlovák állampolgár, aki saját akaratából – amelynek kifejeződése lehet kérelem, nyilatkozat vagy bármilyen más*

megnyilvánulás, amely más állam állampolgárságának megszerzésére irányul – megszerzi más állam állampolgárságát, azon a napon elveszíti szlovák állampolgárságát, amely napon megkapta az önként kérelmezett idegen állam állampolgárságát” (9. § 16. bek.). Ebben a rendelkezésben már nincsen sem önkéntességi, sem szabad akarat tényező. Itt az állam egyszerűen elveszi a szlovák állampolgárságot a más állampolgárságot is szerző polgárától, akár annak akarata ellenére is. Ennek a rendelkezésnek alkotmányossági aggályai is vannak, ez azonban egyetlen szlovák politikust sem érdekel. Sőt a Fico-féle megfélemlítő ellentörvény azt is kimondja, hogy aki saját elhatározásból megszerzi más állam állampolgárságát, ezt köteles haladéktalanul bejelenteni a lakhelye szerint illetékes kerületi hivatalban. Ha ezt az „önfeljelentést” elmulasztaná a polgár, és a szlovák államapparátus tudomást szerez arról, hogy az illető más állampolgársággal is rendelkezik, a szlovák állampolgársága elvesztése mellett még háromezer-

háromszáztizenkilenc eurós bírságra is számíthat; s ha az illető állami alkalmazott, azonnal megszűnik az állami alkalmazotti jogviszonya. Ez a megfélemlítő válaszlépés elérte a kívánt hatást. A felvidéki magyarok – félve a szlovák állampolgárság elvesztésétől, s a több mint tízhavi szlovákiai minimálbérnek megfelelő pénzbírságtól – eddig csak elenyésző számban folyamodtak magyar állampolgárságért.

Tavaly júniusban kormányváltás volt Szlovákiában. Az új kormányzat idén februárban megpróbálta módosítani ezt a szigorú szabályozást. A parlamentben azonban a kormánykoalíciós képviselők beadványa helyett – amely minden államhatalmi és bírságolási szigorítást törölt volna a törvényből – egy ellenzéki javaslatot támogatott a plénium, amely csak enyhített a szigorításon. A részszavazás az ellenzék győelmét mutatta fel, így a kormánykoalíciós előterjesztő visszavonta a beadványát még a végszavazás előtt. Tehát továbbra is hatályos a tavalyi Fico-féle megfélemlítő választörvény.

Az egész ügy pikantériája, hogy tavasszal az enyhítő módosítást Robert Fico ellenzékbe került pártja is sürgette. Ők javasolták azt, hogy ha valaki legalább egy évig tanult, dolgozott, vállalkozott vagy életszerűen egy másik ország területén élt, illetve közeli hozzátartozója (házastárs, szülő, gyermek, nagyszülő) annak a másik országnak állampolgára volt, akkor a szlovák állampolgárság elvesztése nélkül vehetné fel annak az adott országnak az állampolgárságát. Ám a kettős állampolgárok nem lehetnének állami alkalmazottak a szlovák fegyveres erők, fegyveres testületek, a vasúti rendőrség, a tűzoltóság és a katasztrófavédelem kötelékében.

2011. február 16-ig harminckét személy veszítette el a Fico-féle ellentörvény alapján a szlovák állampolgárságát; köztük egyetlen olyan személy van, aki magyar állampolgár lett.

SOMOGYI ALFRÉD
református lelképásztor
(Apácaszakállas)

Magyarországon otthonosan

„Az erdélyi magyarok történelmi igazságtételnek, de legalábbis a 2004. december 5-i népszavazás jóváátételének tekintik a magyar állampolgárság könnyített megszerzésének lehetőségét” – nyilatkozta a Kálvincsillagnak *Nagy József Barna*. A nagyváradai Demokrácia Központ irodavezetője számos érdekes, szívszorító esetnek volt tanúja a visszahonosítások során. Legszívesebben arra az idős bácsira emlékszik vissza, aki azt mondta, azért kéri vissza a tőle elvett magyar állampolgárságot, mert érzi, tudja, hiszi és hirdeti: magyarnak lenni jó!

„Természetes, hogy a hegyközkovácsi gyülekezetben is azonnal szervezkedni kezdtünk” – meséli *Forró László* lelkipásztor, aki a II. bécsi döntés óta eltelt időszak legjelentősebb magyar nemzetpolitikai döntésének tartja a visszahonosításról szóló törvényt. Testvértelepülésükre, Kapuvárra vezetett az útjuk, ahol a városháza hivatalnokai ünnepi díszben vártak rájuk. A papírmunka megkönnyítése végett négy anyakönyvvezető állt nem is annyira hivatali, mint inkább örömteli munkába. Este a gyülekezet tagjai közösen vacsoráztak a városháza tiszt- és tisztségviselőivel, majd hajnalig tartóan ünnepelték az alkalmat.

„Az egész kapuvári utunk olyan volt, mint az elmúlt időszak nemzetpolitikája” – emlékszik vissza *Forró László*. „Olyan hóban és fagyban indultunk, mintha a december 5-i népszavazás utáni lelkiállapotunkat fejezte volna ki a természet, s mire megérkeztünk, igazi tavaszi verőfény fogadott.”

„Felemelő, nemzetegyesítő pillanatoknak voltunk részesei” – idézi fel az állampolgársági eskü ünnepélyes és megható pillanatait *Tóth Zsigmond* hegyközcsatári presbiter. Külön örömet jelent számára, hogy éppen június 4-én, a nemzeti összetartozás napján kapta meg – családtagjaival együtt – a magyar állampolgárságot. A királyhágómelléki presbiteri szövetség ügyvezető elnöke végül *Meleg Vilmos* nagyváradai színművész szavait idézi, aki Derecskén az újdonsült magyar állampolgárok nevében szólalt fel: „Mi is szeretnénk hozzátenni ennek a nemzetnek az értékeihez.”

FÁBIÁN TIBOR

főszerkesztő

(Harangszó – Királyhágómelléki Egyházkerület)

A Dunántúli Református Egyházkerület a jubileumi év megünneplésére egész éves programsorozatot tervez.

Az 1612. június 20-án megtartott kőrmendi zsinaton alakult meg a Dunántúli Református Egyházkerület. A négyszázadik évfordulóra készülve a Dunántúli Református Egyházkerület Közgyűlése 2011. október 22-én a 2012. évet jubileumi évvé nyilvánította, és Isten iránti hálával fogadta a Magyar Református Egyház Generális Konventjének azt a döntését, hogy a Generális Konvent 2012. évi plenáris ülését Kőrmenden tartja.

Képünkön az átépített kőrmendi Batthyány-kastély látható, amelynek eredeti épülete adott helyet a kőrmendi zsinatnak

OKTATÁS ÉS NEVELÉS

„A bölcsesség kezdete,

az Úrnak félelme”

(Péld 9,10)

Coetus Theologorum

A Coetus Theologorum évente megrendezett fórum, ahol a magyar református teológiák oktatói találkoznak egymással, és beszélgetnek őket érintő aktuális kérdésekről, tapasztalatot cserélnek az oktatás struktúrájáról éppúgy, mint tudományos kérdésekről. Lehetőség ez az ismerkedésre, a felmerülő problémák megosztására és megoldások keresésére – közösen. A rendezvényt évente más-más teológia szervezi, idén a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara adott otthont július 4–7. között Budapesten.

Az 1940-es években kezdődött az együttműködésnek ez a formája, amely négy évtizedes kényszer-szünet után a kilencvenes években éledhetett újjá. Célja viták és felolvasások tartása, kötetek és folyóiratok kiadása, teológiák közötti cserediák-kapcsolatok fenntartása.

A tudományos diskurzus mellett tehát helyet kap a szervezeti egyeztetés és a személyes ismerkedés is. Sőt egy-egy ilyen találkozón a hangsúly sokkal inkább a személyes találkozásokon, beszélgetéseken, a közös kikapcsolódáson és élményeken van. Az intézményeket bemutató prezentációk után ugyanis a kirándulásé a főszerep: idén Visegrádra és Esztergomba látogattak el a résztvevők, ahonnan sétahajózással tértek vissza. Hogy a Coetus nem egyszerűen tanácskozás, amelyen hivatalból részt kell venni, az is mutatja, hogy a szervezők szeretettel és különböző programokkal várják a családtagokat is.

Időről időre előkerül egyházi fórumokon a kérdés: konkurencia vagy együttműködés? Hogyan is állnak egymással azok a református oktatási intézmények, ahol lelkeszeinket képzik? A választ a Coetuson

kaphatjuk meg. A különböző teológiák közötti párbeszédre ma égető szükség van, hiszen egy régi rendszer felbomlását éljük át. Eddig egy-egy intézmény egy-egy egyházkerület „igényeit” szolgálta ki. A dunántúliak lelkészeit Pápától kapták, a tiszántúliak Debrecentől. Ma már a hallgatók más szempontok alapján döntenek arról, hogy hol folytatják tanulmányaikat. A teológia szerepe is megváltozott, hiszen már nem csupán a lelkészképzés helye, hanem felsőoktatási intézmény. Jól látszik ez a budapesti teológián, amely egy nagyobb, négy kart működtető egyetem, a Károli-egyetemnek egyik kara. A hallgatók nem feltétlenül azért szeretnék

teológiai tanulmányokat folytatni, hogy később a lelkési hivatásban használják fel a megszerzett tudást, és ezt figyelembe kell venni. A hallgatók ma nem az alapján döntenek egy-egy intézmény mellett, hogy melyik egyházkerületbe tartoznak, más szempontok váltak elsődlegessé. Éppen ezért nagyon fontos, hogy a teológiai oktatóink tudjanak arról, milyen profilja van a többi teológiának, milyen sajátosságaik vannak, esetleg mivel gazdagíthatnak egymást. Jó példa volt erre, hogy idén a budapesti teológián működő Szenci Molnár Albert Egyházművészeti Intézet esti bemutatkozó alkalmat tartott, ahol a társintézmények oktatói bepillantást nyerhettek

egy olyan intézet tevékenységébe, amelyre másutt nincs példa.

Coetus Theologorum. Latinul írva a leghétköznapiabb esemény is fennköltnek tűnik. Pedig ez a lehető legtermészetesebb, nem valami magasztos dolog, hanem a legegyszerűbb, a legkézenfekvőbb esemény, hiszen olyan intézmények eszmecseréje, amelyeknek ugyanaz a célja: az igényes, minőségi lelkész- és vallásánárképzés.

DULL KRISZTINA

intézeti titkár

*(Szenci Molnár Albert
Egyházművészeti Intézet,
Károli Gáspár Egyetem)*

A mai értelemben vett egyetemi gyülekezetek a jelentős egyetemek megalakulásával, a huszadik század harmincas éveiben alakultak meg Magyarországon. Ma a Kárpát-medence számos nagyvárosában – Budapest, Kolozsvár, Debrecen, Pécs, Veszprém, Szeged, Miskolc, Nagyvárad, Ungvár, Marosvásárhely, Csíkszereda, Beregszász, Révkomárom – működik református egyetemi gyülekezet.

„Az egyetemi gyülekezetek célja, hogy azoknak a diákoknak, akiknek szükségük van a tanulmányaik idejére lelki otthonra, legyen befogadó közösségük. Fontos, hogy könnyen elérhető módon ott vagyunk a kollégiumban és a campuson” – fogalmaz *Püski Dániel* debreceni egyetemi lelkész. Az egyetemisták négy-öt napot töltenek az intézményükben, és csak néhány évig tanulnak az adott városban. Így a lelkészek feladata is sajátos, hiszen van, aki csupán pár hétig vagy hónapig tartozik a gyülekezet közösségéhez. Ezért egy hagyományos gyülekezethez képest dinamikusabb gyülekezeti munkára kell felkészülnie a lelképásztornak.

Egyetemességben

Az egyetemista lét sajátos vonásait hangsúlyozza *Steinbach József* dunántúli református püspök is: „A tanév kettős tagoltsága, a szorgalmi időszak és a vizsgaidőszak más-más feladat elé állítja a lelkészt. Van, amikor szinte programok özőnét lehet szervezni, és sokan élnek is a felkínált lehetőséggel. Van, amikor lelkigondozóként kell segíteni a diákokat. A megfelelő módon jelen lenni és úgy hirdetni az evangéliumot – ez lehet az egyetemi lelkész feladata.”

Három Eszter három egyetemi gyülekezetből, beregszászi nyári tábor – 2011

Debrecenben működik a Kárpát-medence egyik legnagyobb református egyetemi gyülekezete. A gyülekezeti tagok minden szerdán istentiszteleten vesznek részt, akár szolgálattevőként is. „Érezzük azt, hogy szükség van lelkigondozásra, de ez nálunk, kétszáz embernél fizikailag nem működhet úgy, mint egy klasszikus gyülekezetben. Lelkészként hiszek abban, hogy egy jó közösségnek önmagában gyógyító ereje van. Fontos, hogy az itt lévő

emberek egymással jó barátok tudjanak lenni, együtt imádkozzanak. Akkor is, ha különböző környezetből jönnek. Krisztus, közösség, Biblia: a gyülekezetünk összetartói” – fogalmaz *Püski Dániel* debreceni egyetemi lelkész. A tiszántúli városban 1932 és 1935 között építették az egyetem főépületét, és 1935-től folyamatosan volt egyetemi istentisztelet, majd megalakult a gyülekezet. Egyetemi templomot is építettek hármasként: hogy az

Magyar református egyetemi gyülekezetek kirándulása, Krakkó

egyetemi ifjúságnak temploma, a teológiának gyakorlótemploma, a környéknek gyülekezeti helye legyen. A szocialista rendszerben az állam elvette az épületet, és raktárként hasznosították azt. 2001 után visszakérült az egyház tulajdonába, 2007 februárjától pedig újra tartanak egyetemi istentiszteleteket a templomban.

Dunántúlon 2009 tavaszán bízta meg az egyházkerület *Török Ágnes* lelkipásztort azzal, hogy a veszprémi Pannon Egyetemen kezdje el egy dunántúli református egyetemi gyülekezet szervezését. „Fontosnak tartottuk, hogy egyfelől azok a fiatalok, akik a dunántúli református középiskolákból mennek tovább egyetemre, ott is megtalálhassák azt a közösséget, ami segíti őket abban, hogy református identitásukat az egyetemi közegben erősíthessék. Másfelől természetes cél az, hogy az evangéliumot hirdessük az egyetemistáknak, és a jövő értelmiségének felmutassuk, hogy a Jézus Krisztus által kínált üdvös-

ságban van az életnek értelme” – mondja Steinbach József püspök. A Dunántúli Egyházkerület azt is tervezi, hogy újabb egyetemi lelkészt állít munkába, hiszen a többi felsőoktatási intézményben a helyi lelkipásztor végzi a szolgálatokat.

Felvidéken még a dunántúlinál is fiatalabb az egyetemi gyülekezet. Bár a komáromi Selye János Egyetemen már több éve heti rendszerességgel tartottak bibliaórákat a helyi gyülekezet segédlelkészei, idén január 1-jei ifjúsági lelkészi kinevezése után kezdte meg a gyülekezet szervezését *Süll Tamás*. Egyelőre heti egyszeri alkalommal tartanak bibliaórát 8-10 fős létszámmal. Kárpát-medencei református kapcsolataik is kezdenek kialakulni, az egyetemi lelkészek szeptemberben éppen Komáromba látogattak. „Meg kell erősödnünk abban, hogy az itteni egyetemen is lehet egy lelki közösséget megélni. Az új hallgatókat próbáljuk megszólítani, az egyetemi napokon pedig szeretnénk külön programot nyújtani,

illetve aktívan bekapcsolódni az egyetem által rendezett alkalmakba” – szól a terveikről *Süll Tamás* felvidéki egyetemi lelkész.

Az egyetemi gyülekezeteknek nagy szerepük van a Kárpát-medencei református egység megélésében is. A lelkipásztorok évente többször találkoznak, és a gyülekezeti tagok is egyre inkább megélik a református egységet. Idén márciusban például Veszprémben tartották a Kárpát-medencei református egyetemi gyülekezetek tavaszi találkozóját. „Döntően fontos a magyar református egység szempontjából az, hogy a leendő református értelmiség megtalálja-e a kapcsolatot egymáshoz. Egy ilyen találkozó óriási lehetőség ahhoz, hogy megalapozódjanak azok a kapcsolatok, amelyek néhány év múlva meghatározhatják egységünket” – hangsúlyozza Steinbach József dunántúli püspök.

T. NÉMETH LÁSZLÓ

főszerkesztő (*Reformátusok Lapja* – Magyarország)

Átlépjük-e árnyékunkat?

Mitől lesznek egyházunk „veteményeskertjei” az iskolák?

A kérdés, amit érdemes feltenni: van-e szükség református iskolákra? Ennek megközelítéséhez segítségül hívhatjuk a szavak értelmezését. Ha a szükség jelentését a hasznosságra szűkítem, akkor ez jól beilleszthető a mai, pénzközpontúvá vált életszemléletbe.

A szekularizálódó Európában rohamosan csökken a templomba járó emberek száma, és mind kevesebben vállalnak részt az egyházszervezet fenntartásában. Magyarországon sincs ez másképp, s bár ezen a téren még nem értük utol nyugati szomszédaink szomorú állapotát, minden visszaterelt lélek gazdasági nyereség is.

Ha az általunk jobban értelmezhető bibliai hasznosságra építünk, akkor a tanítványoknak szánt parancs alapján – „Menjetek el szerte az egész világba, hirdesétek az evangéliumot minden teremtménynek!” – minden iskola, amelyik ennek a kitételnek megfelel, hasznosnak mondható. A hasznosság mértékében lehetnek különbségek.

Az iskola a tudás átadásának intézményesített helyszíne, az ott alkalmazott pedagógia akaratlagos értelmi, érzelmi, lelki hatás a gyermekekre. (A látens hatásra

most nem térek ki.) A cél minden esetben az, hogy a diákok az adott iskolafok végén – jó esetben – testi, lelki, szellemi többlettel rendelkezzenek.

A Krisztus előtti időben az ember formálására megszületett az írás, a kőbe vésett tízparancsolat. Olvasva az Ószövetség történelmi eseményeit, látva a törvény előírásainak emberekre gyakorolt hatását, ez nem mondható túl sikeresnek. Ekkor Isten elküldte a mintát. Nézzétek, lássátok, kövessétek! Nem eltörölni jöttem a törvényt – mondja Jézus –, hanem betölteni azt. Megmutatni, hogyan lehet vele, általa élni. Ne csupán írás maradjon, hanem legyen a tudást magában hordozó élet: mert az emberi természet alapvető lényege a mintakövetés. A legerősebb pedagógiai hatás a megfelelően hiteles és vonzó minta. Ezt a mintát alátámaszthatjuk az írással, de példakép és magatartásminta nélkül verbális tudás marad. Az emberek többségére, így a felnövő ifjúságra is, ma a médián keresztül egy egészen más előjelű minta hat. Az ő médiavezérelt kultúrájukat kellene megközelítenünk, számukra is elfogadható példaképekkel.

A mai kor egyik legismertebb és időtállóbb tünő tanítási stratégiája John. B. Carroll (1963) világszerte alkalmazott „mastery learning” modellje. Ezt sokféle tanulási helyzetben alkalmazzák alapelveként, s különböző módon bővítik, ültetik át a gyakorlatba.

A modell lényege világos, könnyen belátható. Iskolai tanításra adaptált változatának alapelvei egyszerűsítve: az előzetes tudás figyelembevétele, a tanulásra fordított szükséges idő megadása és a tanítás minőségivé tétele.

„Az iskola bölcsője, egyházi köteléke a gyülekezet.

A gyülekezet megmaradásának egyik eszköze az iskola.”

A tanítás minősége mint harmadik alapelv sokféle összetevőből áll. Mindenképpen alkalmazkodást jelent a tanuló befogadóképességéhez, az életkorához, az előzetes tudásához, de jelenti a pedagógus felkészültségét is.

Jézus a sokaságnak mindig példázatokban beszélt. Követték, mert értették. *„Példázat nélkül pedig nem is szólt hozzájuk, maguk között azonban tanítványainak megmagyarázott mindent.”* (Mk 4,34)

A tanítással együtt jár a magasabb szintű tudás felelőssége. A tanítás minősége a tanár megfelelő tudásának függvénye. A tanulónak ezt a tudást kell lefordítani „példázatokra”, hiteles, követhető magatartásmintákra, hosszan gyakorolt viselkedési szituációkra – iskolában és családban –, együtt megélt és elfogadott normákra. Az újrakezdés és a tévedés lehetőségével.

Mitől lett sikeres Carroll elmélete? Mert az örök igazság mindig megáll. Az abból eredő tudás csupán továbbbélése a pici mustármagnak, egy ága vagy egy gallya.

Utoljára hagytam a református szó vizsgálatát, mert alapvetésnek szánom.

A református szó jelentése a felvetett kérdésben nem kötődik szorosan a teológiai értelmezéshez. A református közösségek kohéziós alapja nem elsődlegesen a teológiai meggyőződés, hanem születéssel nyert identitás, a kötődés a közösségi normához. A jézusi életmítán túl a tízparancsolat legegyszerűbb magyarázatát kell most elővennünk ahhoz, hogy megértsük, hogyan lehet iskoláinkat, gyülekezeteinket vonzóvá tenni mások számára. Az iskola bölcsője, egyházi köteléke a gyülekezet. A gyülekezet megmaradásának egyik eszköze az iskola. A kettő egy célért munkálkodva, egy közösségként mutatkozva lehet hiteles minta a településen élők számára. Olyan hely, ahol jó lenni, ahol a Lélek munkája átszövi az emberi kapcsolatokat. Ahol a törvény fölülírja a világ hamisságait. Ahol a példakép nem a médiasztároktól ered. Ahol „a szeretet nem illeti gonosszal a felebarátot. Annakokáért a törvény betöltése a szeretet.”

BERÉNYI GYÖRGYNÉ

igazgató

*(Debreceni Református Kollégium
Általános Iskolája)*

A szocializmus évtizedei után a média által fellazított kulturális és erkölcsi norma református hitelveink szempontjából nagy általánosságban előzetes tudásnak vehető.

A Jézust hallgató emberek teológiai tudása is bizonyára elmaradt a tanítványok ismereteitől. Jézus beszélt nekik a földről, a magról, a szőlőről és olyan dolgokról, amit értettek, mert ők maguk ezzel foglalkoztak. Az, hogy minek a megtanulására vagyunk képesek, nagyban függ attól, amit már tudunk. A jézusi minta a sikeres tanulási stratégia hiteles bemutatása. A magvető példázata pedig általánosságban lefedi a lényegét. Mert akár viselkedésbeli normatanulásról, akár lelki gyarapodásról vagy intellektuális fejlődésről beszélünk, a talaj az előzetes tudás.

Az egyénileg szükséges idő azt jelenti, hogy a tanulóknak képességeik szerinti időt kell biztosítani az adott tudás megszerzésére. Jézus egy hosszan ható magatartásmintát közvetített. A tanítványokon keresztül pedig biztosította az örök folyamatosságot.

A tanulás folyamatában benne rejlik tévedés és újrakezdés lehetőségét természetesnek vette.

IFJÚSÁG

„Senki meg ne vessen

ifjú korod miatt.”

(1Tím 4,12)

Kárpát-medencei Magyar Református Fiatalok Találkozója

A szervezők évekként elnevezést adtak azoknak az augusztusi egyhetes együttléteknél, amelyeket Balatonfenyvesen, a Református Gyermekek- és Ifjúsági Üdülőben rendeznek meg, ebben az esztendőben immár negyedik alkalommal.

Utoljára már mintegy kétszáz fiatal volt együtt: Felvidékről (a Garamentéről és Gömörből), Kárpátalja mindhárom református egyházmezejéből, Partiumból (Zilahról), Dél-Baranyából és Szlavóniából (Laskó, Haraszi és Kórógy gyülekezeteiből), valamint Somogyból. 2011-ben remélhetőleg tovább bővül a résztvevők köre, hiszen jó reménységünk van arra, hogy Székelyföldről és Vajdaságból is csatlakozik csoport az eddigiekhez.

A szervezők célkitűzése az volt és az is maradt, hogy egyrészt a magyarságtudat, másrészt a református keresztyén hittudat, harmadrészt pedig az összetartozás-tudat erősödésében kapjanak indítást azok, akik részt vesznek az évenként ismétlődő rendezvényeken. Az első találkozó mottója Wass Alberttől származott: „Ember és magyar!”; a második együttléte mottóját Illyés Gyula verse adta: „Hiszed, hogy volna olyan, amilyen magyarság, ha nincs – Kálvin?”; a harmadik alkalommal Jézus boldogmondásai adták a főtémát: „Boldogok vagytok (?) – valahol a Kárpát-medencében”. Ebben az esztendőben pedig – szintén a Máté evangéliuma 5. fejezete alapján – fogalmazódott meg a főtéma: „Azok vagyunk, akik lehetnénk: só és világosság?”

Talán mondani sem szükséges, hogy az igei közös alkalmak és az előadások mellett sok-sok időt kapnak fiataljaink az ismerkedésre, közös kirándulásokra, esti filmnézésre és táncra – és természetesen fürdőzésre is.

Hisszük és bizonyosak vagyunk abban, hogy ezek a hetek sok áldást jelentenek mindazoknak, akik visszatérőként vagy éppen első alkalommal vesznek részt együttléteinkben. Ezzel a bizakodással várjuk az idei találkozót is augusztus első hetében Balatonfenyvesen!

BELLAI ZOLTÁN

főtanácsos

(Dunántúli Egyházkerület)

Egység az ifjúságban

AZ IFIKBEN REJLŐ ERŐ

Miért jó az ifihez tartozni? A hajdúböszörményiek szerint vannak olyan dolgok, amelyekről csak az ifiben lehet beszélni, emellett pedig jó a hangulat és a társaság. A közösség ereje mindig happy endet eredményez – vallják a fiatalok.

„Apáca, szenteskedő – általában ezekkel a szavakkal csúfolnak minket, keresztyéneket a kortársaink” – vallják őszintén a kárpátaljaiak, majd gyorsan hozzátesszik: „Akit kigúnyolnak hitéért, már biztos lett valamit az asztalra, és ilyenkor kicsit büszkéek vagyunk magunkra. Megmutathatjuk, hogy miközben szórakozunk, vagányak vagyunk, épülni is szeretnénk, valamint megmaradni Isten közelségében” – vélekedtek a határon túliak.

Forrás: www.ttre.hu

Veszprém–Takácsi, Nagydobrony és Debrecen–Nagyerdő, Tiszakeresztúr és Felsőalmás, Mezővári–Mátészalka, Bódvaszilas–Sepsiszentgyörgy, a kolozsvári és budapesti egyetemi gyülekezet, de folytathatnánk még a sort, ugyanis az első Kárpát-medencei ifjúsági találkozón legalább húsz testvérgyülekezeti kapcsolatot született.

A magyar református ifjúsági referensek és ifjúsági szervezetek, felismerve az egységesülő magyar reformátusság gondolatának fontosságát, célul tűzték ki, hogy tovább erősödjenek a Kárpát-medencei ifjúsági csoportok közti kapcsolatok és ehhez közös programokat szerveztek.

A Generális Konvent Ifjúsági Bizottsága Debrecenben, az Egyetemi templomban első alkalommal rendezte meg a Kárpát-medencei ifjúsági találkozót. Közös programokon és játékokon, valamint kiscsoportos munkán keresztül érték el, hogy minél több ifjúsági közösség találjon egymásra.

Az ifjúsági közösségek a Csillagponton személyesen is találkozhattak, és a rá következő évben meglátogatják majd egymást.

Tanulságok Csillagpontja

Isten érintése hideg és nedves – ez lehetett a 2011-es Csillagpont Református Ifjúsági Találkozó résztvevők egyik meghatározó élménye. A találkozó az érintések témáját járta körül július 19. és 23. között, több mint százharminc különböző programmal. A hűvös, esős idő ellenére több mint háromezer-hatszáz fiatal fordult meg Tatán, az olimpiai edzőtáborban a Kárpát-medence, sőt a világ minden részéből.

Kétévente összegyűlnek Magyarország valamelyik egyházkerületében a magyar ajkú református fiatalok, hogy együtt gondolkozzanak egy előre meghatározott témán keresztül Istenről. Több szempontból is rendhagyó volt az idei Csillagpont. Az első, 2003-ban a dunántúli Bodajkon megtartott találkozó óta soha ekkora mennyiségű csapadék nem kísérte a találkozót. Tanulság? Sokkal részletesebb esőterv kell – mondta egy interjúban *Pusztai Tímea*, a találkozó koordinátora, noha egyetlen programnak sem kellett az eső miatt elmaradnia, és azok is kaptak tetőt a fejük felé, akiknek elázott a sátruk.

Ugyancsak először fordult elő a Csillagpont történetében, hogy a

délelőtti, a találkozó témáját kifejtő főelőadást nem lelkipásztor vezette. A magzatkori érintésektől a boldogságpszichológia magasságaiig *Bagdy Emőke* professzor emerita, a Károli Gáspár Református Egyetem Pszichológiai Intézetének tanára kalauzolta végig a hallgatóságot. Minden előadást kiscsoportos beszélgetésekben vitattak meg, együtt bontva ki a pszichológia teológiai üzeneteit. Egyértelművé vált, hogy a fiataloknak fontos, hogy útmutatást kapjanak emberi kapcsolataikhoz – erről tanúskodott az emberi kapcsolatokról szóló előadások magas látogatottsága.

Az érintések témájával az áldás témája is nagy hangsúlyt kapott, többek között egy közös imameditáción, illetve a záró istentisztelet után, az Áldások Utcája nevű

programon, ahol mindenki kérhetett áldást munkájára, családjára, élete nehézségeinek megoldására. Meghitt beszélgetések ember és ember, Isten és ember között – az összes eddig kiemelt dolog közül a leginkább ez teszi különlegessé a Csillagpontot, ahol több ezer ember nem hangos, részeg, magányos emberek tömege, hanem egy fiatal, egymás és Isten felé nyitott közösség, akik ez alkalommal is az egység nem mindennapi erejét élhették át. A következő Csillagpont két év múlva lesz a Tiszántúlon, de 2012-ben az erdélyi Ifjúsági Keresztyén Egyesület fesztiválja várja a találkozásra éhes református fiatalokat.

BAGDÁN ZSUZSANNA

újságíró (*Reformátusok Lapja*
– Magyarország)

REFORMÁTORI ÖRÖKSÉGÜNK

„Tiszta szívet teremts bennem, Istenem,

és az erős lelket újítsd meg bennem.”

(Zsolt 51,12)

A presbiteri tiszt és az egyetemes papság elve

A fenti témában kaptam felkérést (számomra meglepő módon) én, Isten gyermeke, Jézus Krisztus megváltottja. Első reakcióm az elutasítás volt, túl nagy feladat ez egy „mezei” presbiternek – vélekedtem, majd átgondolva a témát, éppen az egyetemes papság által nyújtott szolgálat egyik lehetőségét láttam e felkérésben. Először az egyetemes papság általános megközelítését, majd a saját, szolgálaton alapuló értelmezésemet osztom meg az Olvasóval.

A Szentírás alapján valljuk, hogy minden hívő ember pap. Joga és kötelessége a Szentírás tanulmányozása és az evangélium hirdetése. „*Ti azonban választott nemzetiség, királyi papság szent nemzet vagytok...*” (1Pt 2,9) Az egyetemes papság visszaállítja az Istennel való közvetlen kapcsolattartást, visszaadja Isten népének a szolgálatot és a hitnek lehetőségét. Követelménye a keresztség és a lelki újjászületés, következménye pedig a Krisztusban gyökerező élet. Az egyetemes papság tagja közvetlen közösséget ápol Istennel, és a rábízottakkal is ezt valósítja meg. Egész élete lelki és szellemi erőinek felhasználá-

sával szolgálja azt, aki a megváltás által alkalmassá tette őt a szolgálatra és szövetségébe fogadta: Istent!

Mint tudjuk, a szolgálatra elhívott keresztyének Istentől egy vagy több kegyelmi ajándékot kapnak. Ezeket azért kapják, hogy alkalmassak legyenek Isten dicsőségére, hivatásuk betöltésére és egyházunk szolgálatára. Az egyetemes papság ezen isteni kegyelmi ajándékok által valósul meg. Először mindenkinek önmagáért kell papi szolgálatot végeznie, hogy megerősödjön, és csak azután másokért.

Az 1989-es fordulat előtt nem volt divat városi szülőknél, hogy gyermeküket vallásos nevelésben

részesítsék. Így 1960-as keresztségem után csak 1994-től kezdődően sikerült bepótolni lemaradásunkat, feleségemmel együtt (konfirmáció, egyházi esküvő). Ekkortól számítom azt a folyamatot is, ami az egyházba kerülésemmel kezdődött és azóta tart: lelki megújulásomat. Az 1994-et követő bő tízéves periódus volt az életünkben, amit úgy jellemeznék: akkumulálás, ami feltétele volt annak, hogy most már bátran vállaljunk szolgálatot másokért is. Ugyancsak sokat segített az „érett fejfel” elmondott, annak minden árnyalatát megértett és önként vállalt konfirmációi, házassági, presbiteri és gondnoki eskü szövege.

Gondolt-e valaki arra, hogy mikor gyermekünket imádkozni tanítjuk, amikor a kezébe a korához illő gyermekbibliát adunk, gyermek- vagy ifis foglalkozásokra, katechéria küldjük vagy visszük, illemre, megbecsülésre tanítjuk őket, amikor

gyermekem Isten adta énekhangjával szolgálja a gyülekezetet, mikor jövőjéért vagy élete párjáért imádkozom, akkor ez mind az egyetemes papság szolgálatának része? Tudod-e, kedves testvérem, hogy amikor beteg vagy ötven kiskorú gyermek kíséretében kiránduló feleségedért imádkozol, akkor az egyetemes papságot gyakorlod?

Amikor haldokló édesapámmal (mint említettem, elég messze állt Istentől) együtt tudtunk imádkozni, először és utoljára, bűnbocsánatot kérve, vagy amikor ugyancsak haldokló öreg olasz barátom, vagy egy autóbaleset helyszínén, huszonkét éves fiatal, ismeretlen fiú utolsó perceiben vigasztalást tudtam nyújtani, az számomra az egyetemes papsági szolgálat. Amikor anyaországi szomszédomat meg tudom győzni, hogy ötéves kisfiát ne a tanácsi névadó ünnepségre vigye, hanem ősei református templomába, ke-

resztelőre, akkor is szolgállok. Amikor az Igére támaszkodva tanácsot adsz valakinek, mikor sikerül egy konfliktushelyzetet megoldani, mikor sikerül egy gyülekezeti, megyei, kerületi vagy nemzetközi találkozót, konferenciát megszervezni és lebonyolítani, az mind egyetemes papság szolgálat. Mikor tolmácsolsz saját és külföldi gyülekezeti tagok között, mikor hozzászólást, beszámolót vagy cikket írsz eseményekről, mikor az úrasztali kenyeret és bort viszed, vagy a templomkertet takarítod, mikor öregeket, betegeket vagy családokat látogatsz, mikor a Harangszót vagy más egyházi kiadványokat terjesztesz, akkor is egyetemes papság szolgálatot végzel. És még nem beszéltem a város, a polisz szolgálatáról, vagy a munkahelyi szolgálatról.

Az Úr rengeteg lehetőséget ad a szolgálatra. A dicsőség Istené, a miénk csak orcánk pirulása. A feladatok elvégzéséhez sok minden kell: hit, szeretet, támogató házastárs, bölcsesség, találékonyság, mobilitási lehetőség, vendégszeretet, hosszútűrés, gyöngédség... Ezeket mind személyes imádságban kell elkérnünk Urunktól, és ő megadja nekünk.

Fennáll a veszélye, hogy miközben másokért imádkozunk, buzgókodunk, vagy áldozatokat hozunk, elsorvad a kapcsolatunk Istennel. Imádkozom, hogy e veszélyt elkerülve, testvéreim buzgókodjanak az egyetemes papság szolgálatában, ki-ki a maga helyén.

VENTER MIKLÓS

*presbiter
(Arad)*

A presbiteri tisztt és az egyetemes papság elve

Még mi, reformátusok sem tudunk egykönnyen szabadulni a hierarchikus gondolkozástól, világi vagy más egyházi struktúrákat veszünk át, pedig mindnyájan többször is hallottuk Jézus figyelmeztetését: de közöttetek ne így legyen, mert titeket csak egyfajta különbözőség határozhat meg: a szolgálat elsőse (Mt 20,20–27). A gyülekezet minden tagjának, a lelkipásztornak, az egyházban minden tisztségviselőnek és tiszttviselőnek tudnia kell, hogy különbség van a hivatal és a hivatás között. Kell lennie hivatali, azaz közigazgatási alá- és fölérendeltségnek, de ez önmagában nem az üdvösség kérdése, az viszont igen, hogy hivatalunkban vagy azon kívül megszülessék bennünk a hivatástudat. Ez pedig azt jelenti, hogy Isten elhív és elküld, s erre a megszólított ember egész életével válaszol.

Isten elhívó szava először a keresztségben hangzik el, és aki így keresztyénné lett, kötelezett arra, hogy megbízatásának eleget tegyen. Akik ezt felismerik, azok az egyetemes papság nagy „rendjéhez” tartoznak. Hitvallásunk hangsúlyozza a papi hivatal és az egyházi szolgálat közötti különbséget, azaz, hogy az első közös minden keresztyénnel, a második viszont nem. Az egyetemes és a sajátos megkülönböztetése egyik református alapelvünk, s ilyen értelemben nyilatkoznak dogmatikáink is: *„Mi mindnyájan, akik megkereszteltettünk, egyenlőképpen papok vagyunk, szavunkkal és egész életünkkel a magunk körében Krisztus hivatott bizonyágtevői. Külön papi rendre Krisztus egyházában nincs szükség, illet az Újszövetség nem ismer.”*

Az egyetemes papság elve protestáns sajátosság, gyökerei azonban mélyebben, az Ószövetségben vannak. Isten Izráelt magának választotta, „papok királyságává, szent néppé” tette (2Móz 19,6). Az ószövetségi pap szolgálata háromirányú volt: áldozott, imádkozott a népért, és képviselte Istent a nép és a népet Isten előtt. Az Újszövetség Jézus Krisztust főpapnak nevezi, egyedül őt, aki bűneltörő áldozatot mutatott be, aki imádkozik éret-

tünk, és ő az egyedüli közbenjáró (képviselő) Isten és ember között. A keresztségben Isten Krisztus vére által magának pecsételi el, szenteli meg az embert, aki így részesül az ő prófétai, papi és királyi kenetéből. Káténk bizonyága szerint Krisztus kenetének részese, azaz keresztyén, s mint ilyen kapja a küldetést, hogy magát élő hálaáldozatul Istennek szentelje. Valljuk, hogy nem apostoli szukcesszió van, hanem a keresztyén gyülekezet minden tagja örököse és utóda Krisztus főpapságának.

Egyértelmű, hogy Isten minden keresztyénnek elfogadja életáldozatát, meghallgatja imádságát, noha ez nem jut el minden hívő tudatáig. Kicsit bővebben kell szólnunk az egyetemes papság minden tagjának képviseleti megbízásáról. Az élet odaáldozása Istennek, az imádkozás Isten felé fordulást jelent, a képviselet viszont azt, hogy az ember megbízatást érez környezeté felé. Isten a kiválasztott népet papok királyságává, szent néppé tette, s ez nem csupán helyzetet, hanem küldetést is jelent a világ

felé. Ahogyan az ószövetségi pap képviselte Istent Izráel előtt, úgy az egész Izráel Isten képviselője a többi nép felé. A 2Móz 19,6-ban elhangzó kijelentés főleg Ézsaiásnál visszhangzik, s közismert univerzalizmusa egypár kijelentésében olvasható: Izráelt Isten a népek szövetségévé, a pogányok világosságává akarja tenni, hogy szabadítsa a föld határáig eljusson (42,6; 49,6), hogy majd ehhez a világossághoz a népek is eljőjenek (60,3). Ezzel teljes összhangban mondja Péter apostol, hogy a gyülekezet (tagjai) választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, hogy hirdesse Isten nagy tetteit (1Pt 2,9, lásd még Jel 1,6). Az egyetemes egyház is ilyennek ismeri fel önmagát, teljesíti küldetését, s tudatában van annak, hogy a világ felé a keresztyén értékeket kell képviselnie (közösségi értelmezés). De egyénenként is, minden keresztyén Krisztus kenetének részeseként kötelezett a másik ember előtti szónak és cselekedetnek az igehirdetésére (személyi értelmezés).

Természetesen mindez vonatkozik a hivatalt hivatásként betöltő egyházi szolgálókra is, így a presbiterekre is, akik az egyetemes papság tagjai, tisztségviselők, de nem tisztviselők, azaz nincs hivataluk, de hivatásuk, belső elhívottságuk éppen olyan elengedhetetlen követelmény, mint az egyház hivatalban levő szolgálói esetében. Az egyházalkotmányok rendelkeznek mind a presbiter személyére, mind a presbitériumra mint testületre nézve. Erdély egyik jelentős teológusa és lelkipásztora mondta, hogy sajnálatos módon a mi református egyházunkban nincsenek presbiterek, csak presbitériumok vannak. Ezt a különös kijelentést úgy értelmezte, hogy a presbiterek egyenként nem teljesítik azt a szolgálatot, amelyre őket a Szentírás kötelezi. A helyenként működő presbiter-továbbképzők feladata nem csupán az, hogy a kánonban előírt köteleességekre

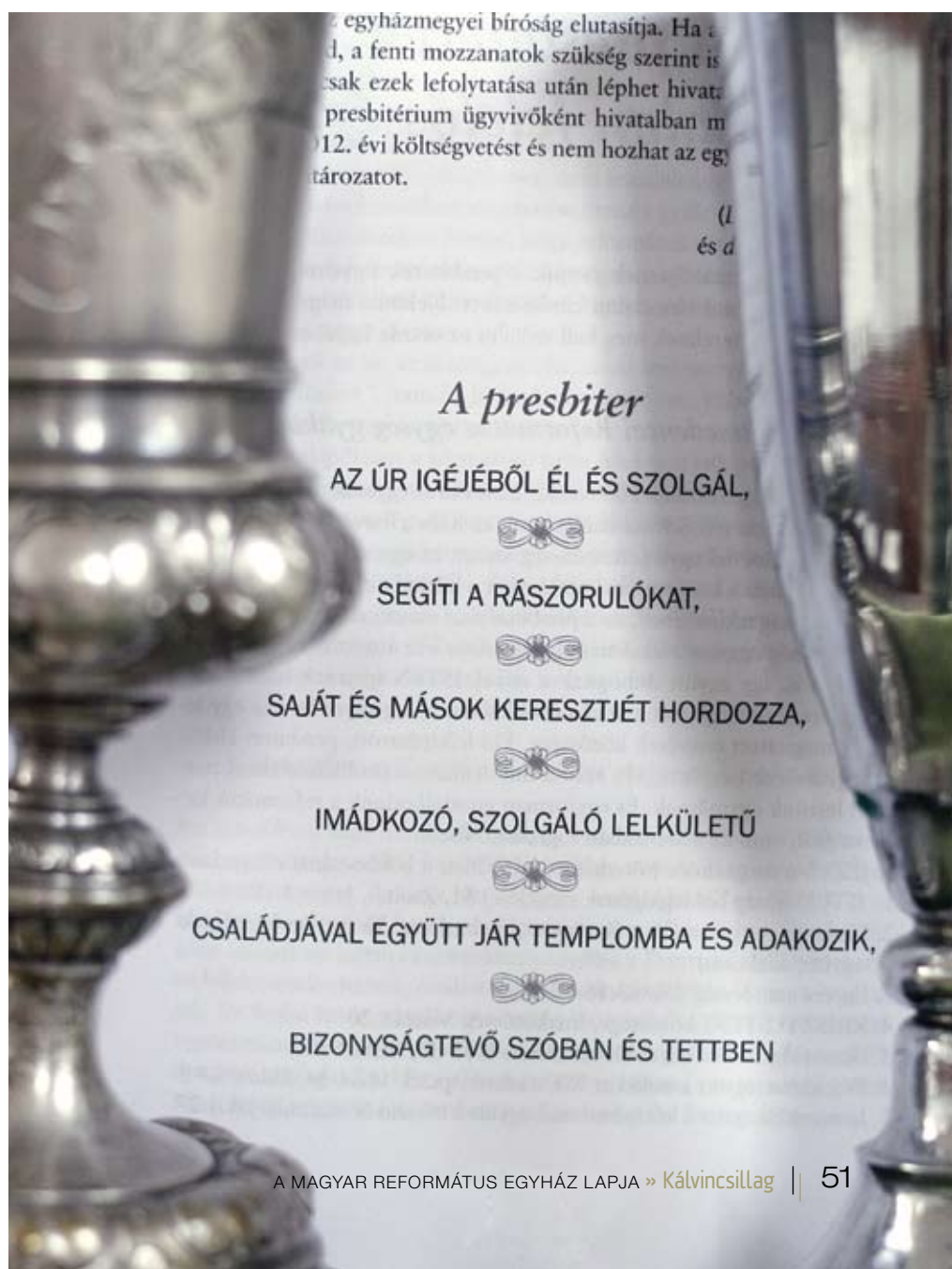
figyelmeztessék a tagokat, hanem az is, hogy előkészítsenek egy olyan egyházalkotmányt, amely több szolgálati lehetőséget nyújt a presbiternek. Túl merész dolog elképzelni, hogy a presbiter adott esetben kereszttel és úrvacsorát oszt. (Úgy gondolom, annak, hogy a keresztség sákramentumát a presbiter közölje, nincs semmilyen köze az ún. bábakeresztséghez.) Ennek eltiltására nincs komolyan vehető bibliai igazolás, arról nem is beszélve, hogy a szórványhelyzet és a már rövid távon várható lelkészhiány is szükségessé teszi ezt a megoldást. Az persze magától értetődő, hogy az ilyen szolgálatok-

ra ki kell választani a megfelelő kegyelmi ajándékot nyert személyt, és az is, hogy őt erre fel kell készíteni. Az egyház struktúrája történelmileg meghatározott, ami azt jelenti, hogy ezen adott esetben változtatni lehet és kell is.

Az egyetemes papság minden tagjának, minden presbiternek tudnia kell, hogy Isten, az egyházi hatóságok és saját lelkiismerete előtt állva tisztét és hivatását olyan készséggel és hűséggel töltse be, mint az angyalok a mennyben (Heidelbergi Káté, 124. felelet).

KOZMA ZSOLT

*nyugalmazott teológiai professzor
(Kolozsvár)*

Létfontosságú nyugalomnap

A hetedik nap az Istené. Az ember nyugalomnapigényének nem az ember szerzett érdemét, hanem Isten ajándékozta azt kegyelemből mindenkinek. A nyugalom napja arra emlékezteti Isten szövetséges népét, hogy az Úr nem hagyja el őket, hanem sorsközösségben van velük és ők is sorsközösségben lehetnek vele.

A szombat nap (sabbat) fellélegzést, megkönnyebbülést jelent. A teremtés művét véghezvivő Istenre emlékeztet ez a nap. Az ember hat napon át munkálkodik, a hetedik napon pedig engedi, hogy Isten munkálkodjon benne. A hétköznapi körökből kikapcsolódva bekapcsolódik egy másfajta körbe, ahol az Isten cselekedete a hangsúlyos. Isten ezt annyira fontosnak tartotta, hogy választottai még azt a csodát is átélhették, amiről a kulturfilozófus Achad Haam azt mondta: „A sabbat erősebben megtartotta a zsidó népet, mint ők a sabbatot.” Isten meg akarja szentelni népét. Isten ünnepel, s ebbe be akarja vonni az embert. Az Isten lényegéhez tartozik az ünnep és az öröm.

A keresztyénség nem a szombatot üli meg, hanem a vasárnapot. Ennek az az oka, hogy mi a hét első napján a feltámadt Krisztusra emlékezünk, aki megváltotta az ember által megrontott, bűnös világot. Ezért tartotta Kálvin is a legfontosabb keresztyén ünnepnek a vasárnapot, amely a Krisztus váltságművének megkoronázására és a kiterjesztett szabadításra emlékeztet, hogy „az örökkévaló szombatot már itt a földön elővételezzük.” (Heidelbergi Káté, 104. felelet)

A keresztyén ember számára a vasárnap az ember léptékű idő teremtménye és az idő Urára, az élő Istenre mutat.

A keresztyénségben nemcsak a szombat lett vasárnap, hanem a nyugalomnap üzenetében is megjelenik egy új vonás, ami még inkább gazdagítja a bibliai negyedik parancsolat üzenetét. A keresztyén szemléletmód szerint az ember nem a munkából megy a pihenés felé, mintha megdolgozott volna azért, vagy mintha járandósága lenne, mert teljesítményével törvényesen kiérdemelte, hanem Krisztus megváltásának fellélegzést adó örömhírével indulhat el a munkába.

A hét első napján a keresztyén ember előbb erő merít az evangéliumból, hogy aztán a hétköznapiakban erő tudjon kifejteni. Az istentiszteletet nem helyettem gyakorolja valaki, aki hivatalos szolgálattelvő, nem megrendelésre történik, hanem én magam élek vele, cselekvő részvétellel. Az Isten gyermeke tanul az elhangzottakból, s engedelmességre váltja a Jó Pásztor hangját. Az istentisztelet jó ízt érző és élő emberek remélhetik, hogy kisugárzásuk hatással lehet a profán hétköznapiakra, és rajtuk keresztül megszentelő-átalakító ereje lehet az anyaszentegyháznak.

Az egyéni keresztyén élet rendjéhez hozzátartozik a templomba járás, az igehallgatás, a sákramentumokkal élés, az Úr nyilvános segítségül hívása és megvallása, a keresztyénhez illő adakozás, amely a gyülekezet anyagi fenntartásában való részvétel. Egybefoglalva: a gyülekezethez tartozás láthatóvá tétele. „Az nem biztos, hogy akik a kegyességben a fenti módon gyakorolják magukat, hívők – de az egészen biztos, hogy akik hívők, azok cselekszik ezeket a dolgokat. A hit nem tud meglenni az Ige hallgatása, az úrvacsorával való élés, az adakozás, a gyülekezet nélkül.” (Vályi Nagy Ervin) Egyszerűen úgy szoktuk mondani: gyakorló keresztyén az, aki rendszeresen látogatja az istentiszteleti alkalmakat. A gyülekezet nem közönségként, hallgatóságként, nem az igehirdető statisztikájaként, nem liturgiai díszítőelemként van jelen

az istentiszteleten, hanem mint aktív tényező vesz részt. Gyülekezeti tagok részvétele nélkül nincs református istentisztelet. Az istentisztelet az egész megjelent közösség ügye, feladata, küldetése.

A keresztyén ember számára a vasárnap felidézi, hogy neki „kettős állampolgársága” van, mert éppen a földi istentisztelet emlékezteti őt arra, hogy van mennyei polgársága is, és a földi istentisztelet bekapcsolódás a mennyei istentiszteletbe. Czeglédy Sándor klasszikus szavaival élve: „Amíg a földön vagyunk, egész életünk a be- és kilégzés ritmusát követi: szükségünk van különleges istentiszteletekre, hogy egész életünk istentisztelet legyen; szükségünk van istentiszteleti helyekre, templomokra, hogy az egész földön az Ő dicsőségét szolgáljuk; szükségünk van vasárnapokra és ünnepnapokra, hogy életünk minden idejét az Úrnak adjuk és szükség van a »választott nemzetség« papi szolgálatára, hogy könyörögjünk az egész világért és előre nézzünk a beteljesedésért, amikor minden térd meghajol a Jézus nevére és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére. Amíg el nem jutunk a templom nélküli városba, ez a gyülekezet istentiszteleti élete; az istentisztelet az egész keresztyén élet lélegzetvétele.”

Egy olyan korban, amikor összekeverednek a munkanapok és az ünnepek, amikor szétzilálódnak az ünnepi tartalmak, amikor strukturálatlan az idő, akkor még fontosabb kötelessége az istentiszteleti életnek, hogy őrizze és jelezze az idő strukturáltságát.

FEKETE KÁROLY

egyetemi tanár

(Debreceni Református Hittudományi Egyetem)

Jelképek a magyar református egyházművészetben

A 16. században tartott magyar református zsinatok végzéseit közreadó Kiss Áron munkájában olvashatjuk, hogy a liturgikus célra használt eszközöknek sem alapanyagát, sem díszítményeit, sem pedig színüket nem kötötték meg liturgiai előírásokkal, bármiből készülhettek, de egyszerűeknek kellett lenniük. Ugyanakkor, ha alaposan megvizsgáljuk a liturgikus textíliákat, a klenódiumokat, a festett templomi mennyezeteket, azt tapasztalhatjuk, hogy valamennyiükön szimbolikus ábrázolások, jelképes színek láthatók, sőt felfigyelhetünk egyfajta sajátos szerkesztésmódra, valamint csak rájuk jellemző feliratokra. Mindezek gyökerei a korai kereszténységbe nyúlnak vissza, hisz az őskeresztények olyan jeleket, szimbólumokat használtak, amelyekből felismerhették egymást, de amelyek mások számára ismeretlenek voltak. Ezek a jelképek később, főleg a középkorban újabbakkal gazdagodtak, segítve az írást nem ismerő híveket is az eligazodásban. A protestáns egyházak ebből a rendkívül gazdag jelképi együttesből, a szimbólumok e különösen sokrétű, esetenként bonyolult világából csupán keveset őriztek meg, hisz az Istenanyával és a szentekkel kapcsolatosak kikerültek az ábrázolások közül.

A református egyházművészetben magyar nyelvterületen a 17. századtól jelentek meg a keresztény jelképek, amelyeknek alkalmazását a mértéktartás jellemezte. A 18. század közepén Árva Bethlen Kata udvari papja, Bod Péter két munkájában is foglalkozott velük, a Krisztussal kapcsolatos jelképekre, jelképrendszerekre helyezve a hangsúlyt. A jelképek használata gyakorivá lett ebben az időben a prédikációkban, megjelentek a liturgikus tárgyakon, azonban virágkoruk a 19. század elejére tehető, amikor a helytartótanács 1830-ban elrendelte az egyházközségeknek a hiteles, címeres pecsétnyomók használatát.

Az egyházművészeti emléktárhely alapján a magyar református jelképeket öt nagy egységre oszthatjuk. Ezek Krisztus-monogramok, állat- és növénysszimbólumok, égitestek ábrázolásai, valamint vegyes egyéb jelképek, továbbá meghatározott szimbolikus színek. A Krisztus-monogramok, így az IHS, INRI, α és Ω , vagy XP nem mondhatók gyakoriaknak, bár egyes egyházközségekben előfordultak úrasztali terítőkön, kendőkön, szószéktakarón, kenyérszító tányéron, templomi mennyezetre festve, mint Bábonymegyeren. Az IHS monogram többnyire a zászlós bárány, az Agnus Dei ábrázolásainál jelent meg a zászlóra hímezve. Takács Béla a Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben című könyvében úgy vélte, hogy ezek a megfogalmazások minden való-

szerűséggel katolikus használatból kerültek a reformátusba.

A legnépesebb csoportot az állat- és a növényi szimbólumok alkotják, amelyek úrasztali textileken, klenódiumokon, festett templommennyezeten egyaránt megtalálhatók. Közülük leggyakrabban előforduló az Isten Báránya (Agnus Dei), a fiait önnön vérével tápláló pelikán és a kakas, de megtalálható a szarvas, a galamb, a kígyó, a fénix, a hal és az unicornis is.

Az Isten Báránya vagy Agnus Dei az egyik legkedveltebb jelkép, a Magyarországi Református Egyház címerének központi alakja, a győzelmet jelentő zászlóval, helyenként a vérét felfogó kehellyel vagy a diadalt jelképező koszorúval, mindig lépegetve jelenik meg úrasztali terítőkön (Pápa, Sajócsége, Sajókaza, Tiszaszentimre, Debrecen, Lorántffy Zsuzsanna és Árva Bethlen Kata abroszai), bortartó kannákon (Rásony, Nagykőrös, Hajdúbagos), kenyérszító tányérok, pecsétnyomókon, harangok palástján és vallásos, hitbuzgalmi kiadványok címlapjain egyaránt. A megfogalmazás öszörvetségi előképpel rendelkezik, a zsidóknak Egyiptomból való kivonulásával áll összefüggésben, amikor feláldozták a bárányt, és az erre való emlékezés, a páskavacsora a szabadulás ünnepe lett. Az Újszövetségben Jézus Krisztust jelenti, az emberiségért Isten előtt hozott áldozatot, amely megfogalmazásra nagy hatással volt a Jelenések könyve és a János evangéliumában Keresztelő János mondata (Jn 1,29), elterjedt-

ségéhez és gyakoriságához pedig nagyban hozzájárult a 7. században I. Sergius pápa. Úrasztali textileken esetenként Keresztelő János mondatát, a 183. dicséretet idézik a Bárány megjelenítése nélkül. Az 1647-ben készült ajkai terítőn kétszer: „Istennek Bañña (Báránya) Jesus Christus Ki elvesed ez vilagnak Bűneit irgalmaz minekünk.” Az 1700-ban készült túrkevei terítőn: „Isten Báránya, Úr Jézus Krisztus, ki elveszed e világ bűneit, irgalmaz mi nekünk.” Az egyik legszebb emlék a 16. század első feléből való pápai úrasztali kendő, amelynek közepén a lépő Bárány a zászlóval és a vérét felfogó kehellyel látható, körülötte a felirat: „Ecce Agnus Dei, qui tollit peccata Mundi Jesu Christe Miserere Nobis” (Íme az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit, könyörülj rajtunk.)

S. LACKOVITS EMŐKE

néprajzkutató,
nyugalmazott főmuzeológus

„Kálvin kemény magyarja”

Tisza István, Magyarország mártír miniszterelnöke 1861. április 22-én született Pesten. Tanulmányait és sorkatonai szolgálatát követően 1882-ben hazaköltözött a geszti családi kastélyba. Mélyen vallásos emberként haláláig a helyi református egyházközségnek volt tagja, illetve presbitere.

A debreceni ünnepségen emlékbeszédet mondott Bölskei Gusztáv püspök (2011. október 31.)

Százötven éve született gróf Tisza István

Amikor odahaza tartózkodott, feleségével és fiával minden vasárnap délelőtt templomba ment. Ilyenkor a gazdaságban az emberek nem dolgoztak, teljesen megteltek a geszti református istenháza padjai. Tisza István mindig nagy figyelemmel hallgatta a lélektápláló szavakat, amelyek hallatán többször a könnyekig meghatódott.

A család kocsordi birtokán is részt vállalt az egyházközség ügyeiben, ott mint a közösség főgondnoka. Geszten nem vállalta a főkurátori tisztséget, hanem mint a közösség által megválasztott presbiter munkálkodott. Itt az egyházközség

előjárói mind egyszerű földművesek voltak. Látogatta az egyházi iskolákban az órákat, és gyakran kérdéseket tett fel az ott tanuló ifjaknak. Felesége ruhaneműket, jutalomkönyveket, különböző ajándékokat osztott ki a tanulók között. Geszten az egyházfenntartás összegének kétharmadát minden évben a Tisza család fizette.

A nagyszalontai egyházmegyei közgyűlésen 1883. március 29-én egyhangúlag választották az egyházmegye aljegyzőjévé. Hat világi tanácsbírói tisztségre is szavaztak, és ide is beválasztották Tiszát. Az eskü letételekor még nem volt hu-

szonnégy éves. A választásban nem a bizalomnyilvánítás tényét értékelte, hanem az Istentől kapott hálás feladatot, amelyet nem volt szabad visszautasítania. Majdnem húsz éven át volt a Nagyszalontai Református Egyházmegye tanácsbírája. 1902-ben, édesapja halálának évében választották meg az egyházmegye gondnokává ellenszavazat nélkül. E tisztséget még akkor is megtartotta, amikor a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnokának hívta meg.

NAGY ÁRPÁD
gondnok
(Nagyszalonta)

A református Tisza István (1861–1918)

REMÉNYIK SÁNDOR

Magányos cipruság

Tisza István ravatalára

Nem szánlak, jó Vitéz, mert jó Neked,
Neked már jó.

Sok rémség elől elfedte szemed
Az orgyilkos golyó.

Rövid a kín, hosszú a síri álom,
De ezt a népet szánom és útálom.

Hogy letört életednek drága gátja,
Rajt' dül át a tömeg,
Ezer közül nagyságod egy ha látja,
S az sem érdemli meg;
A nemzedékek sodra tovatart,
S nem ad az Isten több ilyen magyart.

Míg éltél, értünk drága két karod
Munkált erőd felett,
S a halál, mikor szíven ragadott,
Szóltál: „Ez így kellett”.
Néztél merőn, Kálvin kemény magyarja,
A puskacsőbe: ahogy Isten akarja.

Egy szörnyű korszak minden bűneit
Hordta fenkölt fejed,
Szeretted édes magyar véreid,
S tested megtöretett,
Új tagja mártírok nagy seregének,
Néróknál haj! hóhérbabak a népek!

A becsületen folt, csorba ne essék,
Nem volt más jelszavad,
Hitted, hogy nem ábránd, mi kötelesség.
Arany-Szent-György-lovag,
Köveden rövid lesz a felirat:

Egy igaz férfi, sok hitvány miatt!

(1918 Mindszentek estéjén)

Tisza István a bihari református köz-nemességből származott, amely olyan jómódú és tekintélyes volt, hogy a partiumi és erdélyi református arisztokraták is szívesen kötöttek házasságot velük (például Telekiek, Degenfeldek). A Tiszáknak nagy szerepük volt a nagyváradi református egyházi élet újraindításában is. Édesapja, Tisza Kálmán tizenöt évig magyar miniszterelnök s egyben a nagyszalontai református egyházmegye gondnoka, majd a dunántúli egyházkerület főgondnoka volt, Tisza István mindkét egyházi feladatkörben követte édesapját, és kétszer miniszterelnök is lett (1903–05, 1913–17). Tisza István a liberális keresztyénség időszakában nőtt fel és iskolázódott (magántanulóként és a Debreceni Református Kollégiumban), s így akadtak dogmatikai „problémái” egyházával, ennek ellenére rendíthetetlen predestinációs hite volt, s a világot és a társadalmat teljesen keresztyén alapon szemlélte.

Az ő korában a politika már egyre inkább materializálódott, gyakorlóik között kevesen voltak hitvallók vagy aktív keresztyének. A kor nagy világnézeti harcaiban jobbra a különböző racionalista felfogások vitatkoztak. Tisza ebben is aktív szerepet játszott – úgy is mint a Magyar Protestáns Irodalmi Társulat elnöke –, és előadásaiban, írásaiban mindig a személyes, gyakorló, illetve gyakorlati keresztyénség szempontjait hirdette. Etikailag és szociálisan érzékeny egyházat akart, s olyan keresztyéneket (illetve általában olyan ifjakat), akik az akkor divatos „tudományos” osztályharcos világban az együttműködés és személyes segítség hiteles álláspontját hordozták. A korban még sokszor nagyon fe-

szült katolikus-protestáns viszonyban Tisza a magyar nemzeti érdekeket szolgáló „politikai ökumenét” hirdette, s jó kapcsolatban volt mind Ferenc Józseffel, mind Csernoch János esztergomi érsekkel is.

A protestantizmus és magyarság összefonódását az erdélyi református fejedelmek gyakorlatán át is látta, s ezért is óvott az úgynevezett haladó eszmék keresztyénellenes tanaitól. A veszélyeztetett magyarság helyzetéből kiinduló politikai-világnézeti elemzése – sajnos – mindenben igazolódtak. Politikai ellenfelei utóbb igazat adtak neki, de a liberalizmus, amelyben ő mint a modern fejlődéelméletben bízott, meggyilkolása után megbukott, s így életműve – látszólag – elvesztette távlatosságát. Tisza István azonban keresztyén politikusként nem bukott meg: ma is egyértelmű, hogy csak értékelni (keresztyén) alapon lehet és szabad politizálni. A teremtés és az élet rendje nem változik: az „örök kőszál”, amelyen Tisza István állt, ma is érvényes.

TÓKÉCZKI LÁSZLÓ

*történész, főgondnok
(Dunamelléki Egyházkerület)*

EGYHÁZZENE

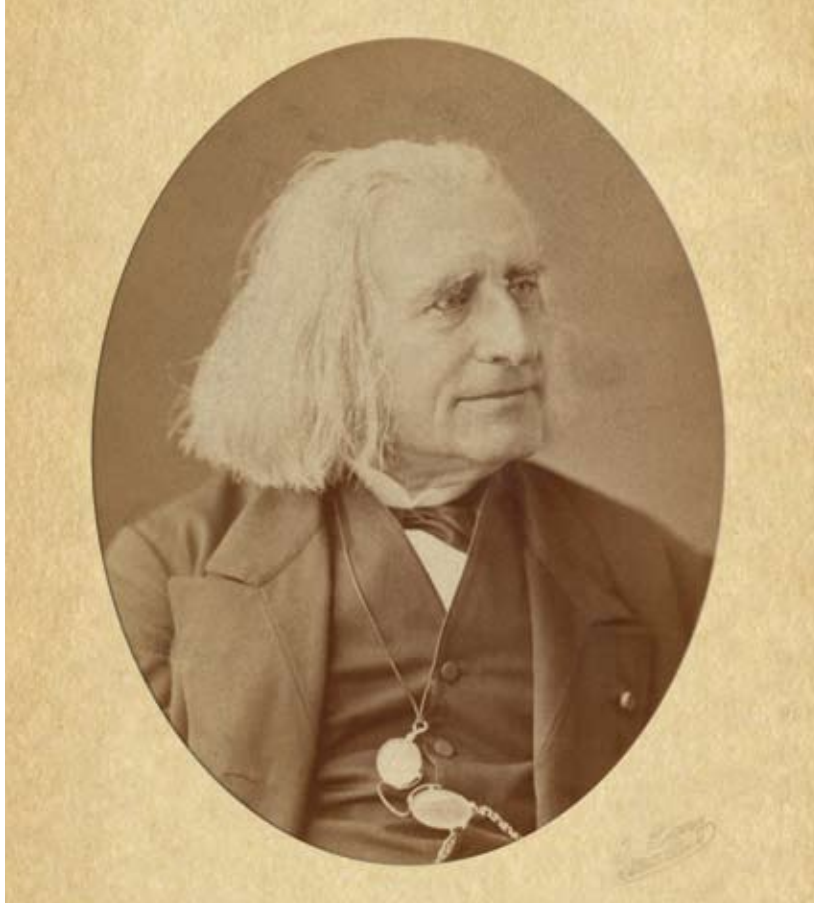
„Kész a szívem..., hogy énekeljek...

Ébredj, lant és hárfa...”

(Zsolt 108,2-3)

A Tiszántúlon két gyülekezet templomán is emléktábla jelzi, hogy olyan orgonájuk van, amelynek sípjait Liszt Ferenc is megszólaltatta. A helyszínek szempontjából közvetett emlék mindkettő, de olyan tényekre hívják fel a figyelmet, amelyet a Liszt-emlékévben érdemes sokaknak megismerni.

Református orgonák és Liszt Ferenc emlékezete Berettyóújfalu

A budapesti régi Zeneakadémia egykori kétmanuálos, tizennégy regiszteres orgonáját az aradi Dangl János orgonaépítő mester 1882-ben építette fel. A hangversenyterem Liszt lakrészéhez volt, aki sok-sok órát játszott saját gyönyörűségére ezen a hangszeren. Az orgona kivitelezése megelégedéssel töltötte el Liszt Ferencet, aki a mesterhez írt levelében ezt így fejezte ki: „Igen tisztelt Dangl Úr! A Magy. Kir. Zeneakadémia részére készített orgonájával szép hangzású nevet vívott ki Ön magának. Valószínű, hogy Budapestről még több nagyobb megrendelést is kap elismeréséül tehetségének. Kiváló tisztelettel: Liszt Ferenc” (1883. február 21.)

Amikor a Zeneakadémia új épületbe költözött, ezt a Liszt által is rendszeresen használt orgonát 1907-ben lebontották, és a kultuszminiszter a Debreceni Zenedének ajánlotta fel megvételre. A Debrecenbe került hangszer azonban nem fért el az akkori hangversenyteremben, ezért évekig a pincében raktározták. A Zenedétől 1933-ban vásárolta meg a Liszt zeneakadémiai működése idején készült orgona darabjait a Berettyóújfalui Református Egyházköztség, ahol bővíteni akarták a gyülekezet régi orgonáját. A korszak vezető református egyházzenesze, Árokháty Béla tervei alapján a Rieger Orgonagyár egyesítette a két hangszer 1936-ban. A berettyóújfalui régi orgonaszekrénybe főként a fémsípkat építették be a Liszt-orgonából, amelyek ma is megszólaltathatók.

FEKETE KÁROLY

egyetemi tanár

(Debreceni Református Hittudományi Egyetem)

Hosszúpályi

Hosszúpályi sok magyar településhez hasonlóan kegyelettel, büszkén őrzi Liszt Ferenc emlékét. Liszt pesti tartózkodása során számos alkalommal megfordult vidéki – többnyire nemesi, vagy egyházi méltóságot viselő – barátai birtokán. Így kerülhetett Liszt Ferenc kapcsolatba a Debrecentől alig húsz kilométerre található Hosszúpályival. A zeneszerző barátságot ápolt a fél karját elvesztett zongoraművésszel, Zichy Gézával. Az ő társaságában érkezhetett 1879-ben testvéréhez, Zichy Ernőhöz a településre, ahol a

Historica Domus feljegyzése szerint „szokott buzgósággal szentmisét hallgatott” a katolikus templomban. Létezik azonban más feltételezés is: eszerint a látogatás időpontja, illetve egy esetleges második itt-tartózkodás ideje 1883 ősze, az újjáépített katolikus templom felszentelése, vagy a grófkisasszony bérnálása lehetett, de az is előfordulhat, hogy 1884 novemberében látogat el a mester Hosszúpályiba, amikor Zichy Géza vendége a közeli Tetétlenen. Liszt ezen alkalom egyikén játszhatott a katolikus templom orgonáján, amely azóta a református gyülekezet tulajdonában van, és itt látható – hallható. A barokk diszpozíciójú, hétregiszteres hangszer Nagyváradon készült, bizonyos Sarádi orgonaépítő mester műhelyében. 2002-ben történt felújítása óta kifogástalan állapotnak örvend és mind a gyülekezeti ének kísérése, mind kisebb orgonaművek megszólaltatására egyaránt kiválóan alkalmas. Lisztet számtalan legenda és mítosz övezte, életének

Zichy Géza és Liszt Ferenc

A hosszúpályi orgona játékasztala

sok pontját még ma is homály fedi. Így a hosszúpályi tartózkodása is ezek közé tartozik, jóllehet hitelességét nem kell kétségbe vonni, de a tények igazi feltárása még várat magára. Ennek ellenére mind a település, mind a református gyülekezet szeretettel emlékezik meg Liszt látogatásáról. Ez év nagyszombatján a gyülekezet kórusa Liszt Via Crucisának megszólaltatásával és májusban egy nagyszabású emlékhangverseny szervezésével tisztelegett a zeneszerző kétszázadik születésnapja előtt.

KOVÁCS KRISZTIÁN

*beosztott lelképásztor
(Hosszúpályi)*

Gárdonyi Zsolt hatvanöt éves

A Köztársaság Elnökének Érdemérme kitüntetést vehette át Gárdonyi Zsolt professzor
(2011. július 10., sukorói református templom)

A 2011-es esztendő Liszt-bicentenáriuma mellett a Magyarországi Református Egyház is fontos jubileumokat ünnepel idén: eddigi történetének legjelentősebb komponistája, *Gárdonyi Zoltán* zeneszerző és zenetudós halálának huszonötödik évfordulójára emlékezik, valamint fia, *Gárdonyi Zsolt* zeneszerző és orgonaművész hatvanötödik születésnapját köszönti. A három jeles alkalom persze nem kis mértékben összefügg egymással, hiszen Gárdonyi Zoltán a Liszt-kutatás kimagaslóan jelentős alakja volt, aki alapvető tanulmányaival és az összkiadás egyik irányítójaként meghatározóan járult hozzá a Liszt-életmű tudományos feldolgozásához, s édesapja nyomdokaiba lépve Gárdonyi Zsolt szintén foglalkozott a Liszt-zene harmóniai vonatkozásainak értelmezésével. A würzburgi Zeneművészeti Főiskola tanáráként (1975–2011), világszerte koncertező orgonaművészként, valamint zeneszerzői és zeneelméleti munkássága által egyaránt ismertté vált professzor zeneelméleti tevékenysége persze ennél szélesebb körű: publikációiban a 19. és 20. század harmóniavilágának elemzése, összefüggések és kölcsönhatások bemutatása a zeneszerzés, az interpretáció, az analízis és az improvizáció területei között egyaránt fontos szerepet kap. Az elméleti eredményeknek az orgonaimprovizáció gyakorlatába történő átültetésében munkássága egyszerre mondható úttörőnek és hiánypótlónak: eredményeit európai és amerikai egyetemeken, főiskolákon tartott mesterkurzusain és vendégelőadásain számos országban ismerhették meg az érdeklődők.

A liturgikus zene kérdéseivel is aktívan foglalkozó Gárdonyi professzor gyülekezeti énekülésünk kíséretének színvonalát javítandó, a hazai gyakorlatban addig ismeretlen lehetőségeket reprezentálendő jelentette meg 2007-ben (*Karasszon Dezső* orgonaművésszel közösen) Alternatív koráliskoláját, amelyben rövid kompozíciók és szöveges magyarázatok igazítják el a modernebb zeneszerzői irányzatokkal ismerkedni vágyó egyházzene-szeinket. Az elméleti útmutatást kurzusain gyakorlatba is átültetve számos fiatalnak mutatta meg Magyarországon egy szellemiségében és zeneiségében korszerű Musica Sacra felé vezető utat.

A Bajor Állami Díjjal és a Debreceni Református Hit-tudományi Egyetem díszdoktori címével kitüntetett Gárdonyi Zsolt komponistaként is mindenekelőtt az orgona- és egyházzenét gazdagította, munkásságát számos hanglemez- és rádiófelvétel dokumentálja. Ars poeticája szerint hallgatóit nemcsak műélvezetben, de lelkiileg tápláló és hitben erősítő élményekben kívánja részesíteni a legmagasabb művészi ideálokat követő, ugyanakkor a legszelebb nyilvánosság számára is érthető és befogadható zeneművei által. Legutóbbi darabja külön említést érdemel: a Liszt-bicentenárium tiszteletére komponált *Hommage à F. Liszt* című orgonadarabja.

SZABÓ BALÁZS

zenetörténész
(Budapest)

Visszhangzó „kultucca”

A református zene ünnepe nem ér véget a hétvége elmúltával. Minden évben június végén rendezik meg a fővárosban a Kárpát-medence reformátusságának legnagyobb zenei ünnepét, a Református Énekek hangversenyt, ahol újra fellép a Kárpát-medencei egyesített kórus.

A langyos, kora nyári estén fáklyát tartva lépdelenek végig a főváros egyik legpompásabb utcáján. Derült arccal éneklik zsoltáraikat. Egyre többen kelnek fel a poharak mellől. Egyre több arcot világítanak meg a lángok.

Ilyen lehetne egy huszonegyedik századi leírás arról, amelyhez foghatót az ókori forrásokból ismerünk: hogyan látja egy szemtanú a keresztyéneket. Aki ugyanis az elmúlt nyolc évben Budapesten, a Ráday utcában járt június elején, magába szívhatta a Református Zenei Fesztivál közösségteremtő levegőjét.

Hangversenynek indult, két év alatt azonban hosszú hétvégényi fesztivállá nőtte ki magát a programsorozat. Sokszínű zenei palettájának valamennyi szereplője kötődik az egyházhoz. A kórusok mellett világzenét, népzene, komoly- és könnyűzenét játszó zenekarok egyaránt fellépnek. Napközben, a sátras vásári forgatagban a látogatók ízelítőt kaphatnak az egész Kárpát-medence reformátusságának néprajzi, irodalmi és képzőművészeti kincseiből. Nemcsak a három-négyszáz fős Kárpát-medencei egyesített kórus tagjai számlálnak vajdasági, erdélyi, partiumi, kárpátaljai és felvidéki tagokat. Az ősi dallamok, csalfinta mesék, feszes tánclépések kavalkádjában együtt rajzolódik ki a legendás, magyarulakta vidékek lelke. Egész közösségek találkozóhelye a fesztivál: az iskolákat, gyülekezeteket, kórusokat alkotó emberek nemcsak bemutatkozhatnak egymásnak, de életre szóló barátokra is lelhetnek. Az érdeklődők egy nagyobb véráramba kapcsolódva megismerhetik egyházuk társadalmi szolgálatait, lelki közösségben lehetnek református művészekkel, tudósokkal, politikusokkal és egymással.

JAKUS ÁGNES

újságíró (Dunamelléki Egyházkerület Parókia Sajtószolgálat)

Követség – Mit jelent számomra a küldetésre találás és küldetésem teljesítése?

BALOGH JUDIT
egyetemi docens (Miskolc)

FEKETE GYÖRGY
akadémikus (Budapest)

NAGY MARGIT
diákokthron-igazgató (Újvidék)

Az ókori bölcsességet, miszerint a történelem az élet tanítómestere, kisiskolásan mindig a füzet elejére kellett írunk. Mára ez a mondat a legvalóságosabb eleme lett a hivatásomnak és az életemnek is. Tradicionális református családban felnőve a pályaválasztásom előtt nem imádkoztam Isten vezetéséért, viszont mindig éreztem egy belső kényszert a tudásom továbbadására. Egyetemen hitre jutásomkor visszamenőleg is világossá vált Isten gondos vezetése, ahogyan megszerettem a történelmet, és kialakultak kutatási területeim, az Erdélyi Fejedelemség és a reformáció története. Ennek a gyönyörű kornak a vizsgálata mind hívő, mind magyar identitásom szempontjából folyamatos leckét ad nekem. Emellett érzem az állandó hívást, amelyet Istentől kapok a tanításra. Egyetemi oktatóként kiváltság és ajándék, hogy Isten teremtő munkájáról beszélhetek egy értékekre szomjas fiatalságnak, ám állandó önvizsgálatra készítek, hogy hitelesen mondhassam mindezt. A „semper reformanda” engem is kötelez.

Van két közhely. Az egyik azt mondja, hogy tőlünk függ minden, a másik azt, hogy semmiben sem vagyunk a magunk urai. Az elsőben az Isten fölé helyeződik az ember, a második még a gondolkodástól is felment bennünket. Így együtt látva a kettőt nyilvánvaló, hogy mindkét állítás voltaképpen menekülés valami elől. Menekülés a felettünk álló Hatalom szándékai elől és menekülés a személyes felelősségvállalás terhétől. Megítélésünk mégsem, vagy éppen ezért nem lehet relatív. S hogy ne is legyen, az előbbi okoskodásokkal szembe kell állítanunk azt a fogalmat, hogy kötelesség. Nem a közhelyek szaporításául, hanem belső parancsra.

A külső parancs megfellebbezhetetlen. Megszegéséért büntetés jár. A belső parancs megállapodásokkal, eligazításokkal, tanácsokkal és szeretettel van telítve. Teljesítése szabadulás a tagadásaink börtönéből.

A kötelességek teljesítésére népesült be a földgolyó. Szerződésünk van benne a világ megtartásának, egységének, épségének és értelmének megőrzésére.

A templom kapuján borostyánillat árad ki, konfirmáció lesz. Én is konfirmálok, édesapám a fejemre teszi a kezét, és megáld bennünket. „A Megváltó szent ügyéért munkálkodj későn, korán” – énekeljük. Később ő áldja meg a délvidéki férjemmel kötött házasságunkat is, és kereszteli meg a fiunkat. Fájdalmas szívvel engednek el, de 2000-ben, amikor az újvidéki Apáczai Diákokthron felavatásának képeit nézzük szüleimmel, már így szólt apám: „A háború évei alatt szórványgyülekezetben volt szükség az egyházi szolgálatodra, az Úr tervei szerint létesített kollégiumot egyetemistáknak is. Az ő akarata volt, hogy Újvidéken élj.” Bizakodó édesanyám szerint: „A távolság, a határ, a ritka találkozások ellenére mégis jó, hogy ott vagy. Isten a rosszat is jóra fordítja.”

Állok a Házsongárdi temetőben a sírjuknál. Ragyog a nap, a virágok az elmúlás utáni nyugalom illatát hozzák. Vigasztalást, hálát, jövőbe vetett bizakodást, amikor sem felnőtt, sem gyermek nem leszek, csak vagyok. A megváltó Krisztusé.

HATÁRTALAN SZERETET

„Egymás terhét hordozzátok”

(Gal 6,2)

Kettészakított egyházmegyék Őrség

Kilencvenegy évvel ezelőtt a trianoni diktátum nemcsak a magyar állam, de a református egyház szervezetét is szétzilálta. Nemcsak országrészeket – mai, divatosabb szóval régiókat – és vármegyéket szabdalt szét, hanem egyházkerületeket, egyházmegyéket is, hiába alkottak azok előtte évszázadokon át szerves egységet. Ezeknek a határ menti területeknek a lakói, közösségei – amióta a politika is engedi – újra egymást keresik. Rovatunkban idén az Őrségbe látogattunk.

Nem is két-, de háromfelé szakították 1920-ban a kis lélekszámú, ám annál nagyobb múltú Őrségi Református Egyházmegyét. Ezen a területen a reformáció korában még öt egyházmegye élte az életét, de az ellenreformáció évszázadaiban erősen visszaszorult hitünk a vidéken. A trianoni döntés csak tovább aprózta a helyi református-ságot: Felsőőrt Ausztriához, Szentgyörgyvölgy és Kerca négy fiókegyházát pedig a Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz csatolták.

„Az országhatárokat az eszünk elfogadhatja, de a szívünk soha” – idézi Gyenge Imre egykori felsőőri lelkipásztor szavait *Szakál Péter* Őrségi esperes. És valóban: a Trianon óta eltelt időszak történéseit vizsgálva azt látjuk, hogy az utódok is ennek szellemében végezték és végzik szolgálatukat.

MURAVIDÉK

Például a két világháború közötti, még szabadabb időszakban a határokról tudomást sem véve egy ideig továbbra is a magyarországi gyülekezetek lelkipásztorai látták el a muraavidéki reformátusokat: Csekefát, Domaföldet, Szécsiszentlászlót és Kisszerdahelyet. Csak 1931-től lett saját lévitája, majd 1935-től helyben lakó lelkipásztora a környéknek Kovács Imre és Póth Károly személyében. A második világháború után ismét árvaságra jutottak ezek a gyülekezetek, és csak a horvátországi magyar reformátusoktól, több száz kilométeres távolságból látogatta meg őket 1953-tól kezdve negyedévente egyszer Narancsik Pál kopácsi esperes.

Őrségi parasztház: Szalafő, Pityerszer

Őrszentpéteri református templom

Az anyaországi kapcsolatok csak a '80-as évektől elevenedtek fel ismét *Papp Vilmos* bajánsenyei lelkipásztornak köszönhetően, aki iratmissziót végzett a Muravidéken, és kölcsönös látogatásokat szervezett a határ két oldalán élők között. Azonban a szorosabb együttműködés kiépítésére a rendszerváltozás és Jugoszlávia felbomlása adott lehetőséget: a muravidékiek az Őrségi Egyházmegyétől kértek szolgálattevőket, így 1991-től 1995-ig Szakál Péter egyházsrádóci, majd 2008-ig *Nagy Dániel* szentgyörgyvölgyi lelkipásztor járt a muravidéki gyülekezetekhez. Azóta *Bódis Tamás* személyében hatvan év után újra állandó, helyben lakó lelkipásztora van a szlovéniai reformátusoknak.

FELSŐŐR

Az ausztriai Felsőőr is a második világháború után, a vasfüggöny felhúzásával szigetelődött el igazán az Őrségi Egyházmegye reformátusaitól. Itt is a '80-as évek elején, *Papp Vilmos* lelkipásztornak és a bajánsenyieeknek köszönhetően éledtek újra a határon átívelő kapcsolatok. Kezdeményezésükre a két gyülekezet testvéri kapcsolatot ala-

kított ki. Az ausztriai közösség tagjai gond nélkül utazhattak Magyarországra, de meghívólevelek segítségével azért a bajánsenyieeknek, sőt idővel az egyházsrádóciaknak is sikerült eljutniuk egy-egy felsőőri látogatásra. A gyülekezetek kiránduló családjai azóta is jó kapcsolatot ápolnak egymással.

A vasfüggöny lebontása idején a felsőőri lelkipásztor, Gyenge Imre már nagyon beteg volt, ezért előfordult, hogy szombaton délután érkezett a hívás: helyettesre lenne szükség a másnapi istentiszteleten. „Mindig került egy lelkipásztor az egyházmegyéből, aki vállalni tudta a szolgálatot” – emlékezik vissza azokra az időkre Szakál Péter esperes.

ÚJRA TELJES KÖZÖSSÉGBEN

Az elmúlt két évtized tehát a sok rendezésével telt, aminek köszönhetően mára helyreállt a teljes lelki egység is. Kifejezik ezt olyan szimbolikus események, mint a szlovéniai Szécsiszentlászlón 2009 szeptemberében megtartott egyházmegyei presbiteri konferencia, vagy az egyházmegye 2010. évi reformáció napi ünnepi istentisz-

Az Őrségi Magyarföld fatemploma

telete, aminek az ausztriai Felsőőr temploma adott helyet, és ahol a három országból több mint félezer magyar református gyülekezeti tag vett részt.

A muravidéki lelkipásztort és feleségét az Őrségi lelkészkar tagjaként tartják számon, szolgálatukat az Őrségi esperes és az egyházmegyei vizitációs küldöttség felügyeli, azt pedig talán mondani sem kell, hogy közösségükkel együtt természetesen minden egyházmegyei rendezvényre meghívást kapnak. *Gúthy László* felsőőri lelkipásztor előadást is tartott már egyházmegyei lelkészértekezleten, szinte mindegyik Őrségi gyülekezetben szolgált már, családjával rendszeres résztvevője a lelkészcsaládok találkozójának, és természetesen ő is számíthat anyaországi kollégáira, ha nyári szabadsága idején helyettesítésre van szüksége.

„Van tehát jövő, csak Isten adjon nekünk bölcsességet, hogy az általa kínált lehetőségeket felismerjük, és azokkal hűen sáfárkodjunk!” – összegzi a számvetést Szakál Péter Őrségi esperes.

KISS SÁNDOR

újságíró

*(Reformátusok Lapja
– Magyarországon)*

A magyar reformátusok egysége működő egység

A 2009. május 22-én elvetett mag szárba szökken és gazdagon termi gyümölcsseit, megmutatva magát egyre több olyan református közösségek között létrehívott kezdeményezésben, amik bátran ívelik át a történelem által húzott határokat. Összeállításunkban ezekből adunk közre egy csokorra valót.

Északkeleti Reformátusok Találkozója

EGYSÉGBEN AKARNAK ÉLNI

„Mily szép és mily gyönyörűséges, amikor a testvérek együtt ülnek” – így igazította az ünnepi hangulathoz a Zsoltárok könyve 133. részének fordítását *Börzsönyi József*, a Zempléni Református Egyházmege esperese az első Északkeleti Reformátusok Találkozójának megnyitóján. A július 1-jén indult, határokon átívelő találkozóra Rozsnyótól Kárpátalján és a Partium északi részén keresztül a Miskolctól keletre eső területekig várták a vendégeket Tokaj városába. „Krisztus a jövő, együtt követjük őt” – elevenítette fel megnyitójában *Csomós József* tiszáninneni püspök 2009. május 22. vezérgondolatát, utalva ezzel arra is, hogy a magyar reformátusok együvé tartozásának mozgatórugója azóta is változatlan.

A találkozó ajtót kívánt nyitni a templomon kívül állóknak, ezért a rendezők az istentiszteletek, kórustalálkozók és evangélizációk mellett pódiumbeszélgetéseket, utcai látványosságokat és koncerteket is szerveztek a programok közé, a három nap alatt így körülbelül kétezer embert vonzva a Tisza és a Bodrog találkozásánál elterülő Tokajba. Az eső által megpróbált hallgatóság a *Kormorán*, a *Misztrál* és a *Ghymes* együttesek zenéjére szórakozhatt, az igei alkalmakon *Steinbach József* dunántúli püspök, *Géresi Róbert* felvidéki püspökhelyettes és *Kádár Ferenc* sátoraljaújhelyi lelkipásztor szolgáltak.

Többen úgy is készültek a rendezvényre, hogy jövetelüket összeköttették egy-egy anyaországi test-

vérgyülekezet meglátogatásával, de bőven voltak olyanok is, akik ilyen ismeretségek nélkül érdeklődtek a találkozó iránt. Számukra jó alkalom kínálkozott megismerkedni a reformátusok nagy családjával, hiszen az egyes egyházmegyék igazi színpadi seregszemlén mutatkoztak be a rendezvény szombatján, amelyet Szászfalvi László, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium államtitkára nyitott meg, aki a találkozó üzeneteként említette, hogy a Kárpát-medencének ezen régiója egységben akar élni, ami a nemzet lelki-szellemi megújulását is szolgálja.

A záró istentiszteleten *Csúry István* királyhágómelléki püspök igazságszolgálatát után a találkozó szellemiségéhez méltó gondolattal zárta *Ábrám Tibor* tiszáninneni főgondnok az Északkeleti Református Találkozó közel ötven együtt töltött óráját: „A magyar reformátusok egysége működő, tartalommal teli egység.”

BIHart református művészeti fesztivál HÍDFŐÁLLÁS

A BIHart református művészeti fesztivál a biharkeresztesi művészeti iskola néptáncfalóközéből nőtt ki magát. „A magyar református egység szellemében nem tehetjük meg, hogy nem együvé tartozásban, református hitünk közös megvallásában gondolkozunk” – mondta a május 15–22. között zajló fesztiválhoz kapcsolódóan Nagy Zsolt bihari esperes. Biharkeresztes földrajzi fekvéséből is adódik, hogy a fesztivál hídfőállás a határon túli testvérek felé. Nagy Zsolt szerint nagyon fontos, hogy közösségmegtartó ereje legyen a fesztiválnak. „Minden korosztályhoz el szeretnénk érni a kultúra, a népi hagyomány vagy a könnyűzene szárnyain” – fogalmazott.

A határszéli, pici falvakkal körülvett településen csaknem három-ezren látogatták az ötödik alkalommal megrendezett református művészeti fesztivál programjait.

Határmenti Egyházmegyék Találkozója Lónyán – VAN KIHEZ KIÁLTANI

„Bár a történelem határt húzott, és megosztotta a magyarságot, a nemzet és a nép él” – mondta köszöntőjében június 4-én Csegei István esperes a határmenti egyházmegyék találkozásán, amelyet a Szabolcs–Beregi Református Egyházmegye szervezett Lónyára, hogy vendégül hívja a Beregi, Ugocsbai és Ungi, az országhatáron belülről pedig a Nyírségi és a Szatmári Egyházmegye lelkészeit, gondnokait, presbitereit, gyülekezeti tagjait. Bölcskei Gusztáv püspök a találkozón mondott igehirdetésében a viharon hanykolódó hajó képével jellemezte egyházi életünket: „Viha-

ros vizekről, szélvészek ostromaiból gyülekeztünk ide, a Magyar Református Egyház tördelt hajójának hajósai. A magunk csinálta kötelek, vitorlák elszakadoztak, az árbocok eltöredezték, segítségért kiáltunk hozzád, hogy el ne vesszünk” – fogalmazott a püspök, majd hozzátette: „Ott a remény, hogy van kihez kiáltani, hisz Krisztus ott van a hajón, és le tudja csendesíteni a tengert és biztos révbe szállít minket.” A résztvevő egyházmegyék színpadi műsorral mutatkoztak be a rendezvényen, amelynek perselyadományával a Péterfalvai Református Líceumot támogatták.

A Kézdi-Orbai, Kunsági és Szatmári Egyházmegye találkozója KÁLVIN-NAPOK ALSÓCSERNÁTONBAN

Testvéri együttlétre gyülekeztek össze az alsócsernátoni sportpályán a térség reformátusai július 2-án. A Kálvin-napok keretében rendezett programot Szócs László esperes nyitotta meg, majd Bartha Gyula, a Szatmári Református Egyházmegye esperese hirdette Igét. A nap további részét a szabadidős programok töltötték ki, az egybegyűltek együtt énekeltek, főztek, ettek-ittak, vigadtak, tették mindezt a 2009-ben meghirdetett Kálvin-évek jegyében. A rendezvénysorozat minden évben folytatódik 2014-ig – a reformáció atyja halálának négyszázötvenedik évfordulójáig –, lehetőse-

get teremtve arra, hogy a hívei újra felfedezzék, újraolassák Kálvin tanait, keressék teológiájának, egyház- és társadalomformáló életművének jelenlétét a mában. A déli harangszót követően tizenhárom református kórus mutatkozott be a vártemplomban, a sportbázison minifoci- és tekebajnokság zajlott, délután pedig keresztyén ifjúsági zenei koncertet hallgathattak meg az érdeklődők. Mindezt vasárnap, július 3-án a Nagy-kunsági, Kézdi-Orbai és Szatmári Egyházmegyék lelkészeinek részvételével megtartott Mikes-émléknapi koronázta meg Zágónban.

Szatmár határok nélkül

GYÓGYÍTÓ KÖZÖSSÉG

Szatmár határok nélkül címmel tartott ünnepi alkalmat a Szatmárért Közhasznú Egyesület Fábánházán. Az egyesület azzal a céllal jött létre, hogy az országhatár által szétszabdalt történelmi Szatmárt újra életre keltse és megvalósítsa a benne élő szatmári emberek szellemi-lelki egyesítését. „Hadd legyen minél több ilyen találkozó, nemcsak a reformátusok, hanem a történelmi egyházak, vagy a becsületesen Krisztusban hívő emberek közösségeiben, hiszen eljött annak az ideje, hogy a határon túli magyarság visszanyerje önbizalmát” – hangsúlyozta a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke, *Csúry István* a több mint kétezer résztvevőnek. „Egy olyan alkalom hozott össze bennünket, amikor a szatmári emberek összekapaszkodtak, és próbálnak sok megnyomorítás után egy olyan közösséget létrehozni, amely képes más közösségeket is meggyógyítani” – mondta *Bölcseki Gusztáv* tiszántúli püspök az alkalomról. A Magyarországi Református Egyház szatmári egyházmegyéjének esperese, *Bartha Gyula* úgy fogalmazott: „Jólesik a párba álló civil szerveződés, ez szárnyat ad az embernek” – mondta, majd hozzátette: „Ez az esemény segítség, hogy találkozni tudjunk a »kintiekkel«, és »bentiek« legyenek

számunkra”. A királyhágómelléki Szatmári Egyházmegye esperese, *Kovács Sándor* az összetartozás erejét hangsúlyozta, és elmondta: a szatmári és a nagykarolyi egyházmegyében közel negyvenezer református él a határon túl.

Kárpát-medencei Missziói és Diakóniai Találkozó

CÉLKERESZT BEN AZ ÖNKÉNTESSÉG

Legtöbbünknek május 22-ről Debrecen, a nagy meleg és az egységes Magyar Református Egyház létrejötte jut eszünkbe. Ehhez a naphoz kapcsolódik minden évben a Szeretethíd Kárpát-medencei református önkéntes program. Nem véletlen az sem, hogy május 22-én kezdődött idén a negyedik Kárpát-medencei missziói és diakóniai találkozó is. Ez a konferencia kiváló alkalom a határon túli diakóniai és missziói szolgálatok megismerésére, szakmai ismeretek bővítésére, nem mellékesen a határon túli és az anyaországi intézmények közötti kapcsolatok kialakulására, elmélyülésére. Idén a találkozó központi témája az erő, a szeretet és a józanság egyensúlya volt.

Minden találkozón bemutatkozik egy határon túli szolgálat, idén az erdélyi Diakónia Keresztyén Alapítványt és annak önkénteseket foglalkoztató ágát ismerhettük meg. Az önkéntesség európai évében igen divatos témának számít az önkéntességről beszélni. A gyülekezetekben és az egyházi intézményekben a kezdetektől szolgálnak önkéntesek, bár a mai napig általában nem ezzel a titulussal illetik őket. A konferencia több előadásában előtérbe került az önkéntes munka hasznossága, valamint az is, hogyan kell/kellene foglalkozni azokkal, akik a szabadidejükkel nagy lelkesedéssel – de talán hozzá nem értéssel – szeretnének szolgálni. *Siba Balázs*, a Zsinati Ifjúsági Iroda vezető-

je elmondta, hogy miért fontos az önkéntesség, és arra is felhívta a figyelmet, hogy az önkéntes egyetértsen a rábízott feladattal. *Vad Lilla*, a Szeretethíd programkoordinátora bemutatta az egyházon belüli szolgálat lehetőségeit és formáit. „Nagy erő van a fiatalokban és önkéntesekben, ezt használni kell!” – mondta *Vetési László*, az Erdélyi Egyházkerület szórványügyi előadója. A konferencia résztvevői több hozzászólásban azt is kiemelték, hogy bár az intézményeknek és szolgálati területeknek nagyon jó, hogy jönnek önkéntesek, de nem szabad őket ingyenmunkásnak tekinteni. A fogadói oldalról nagyobb idő- és energiabefektetést igényel az, ha lelkiismeretesen foglalkozunk egy

jelentkezővel, de ez hosszú távon megtérül, és nemcsak az intézmény előnyére válik, hanem az önkéntes személyiségét, hitét is formálhatja.

A háromnapos találkozón az előadásokon túl, délutáni műhelymunkák során a különböző szolgálati területek vezetői és munkatársai közösen gondolkoznak az együttműködés lehetőségeiről. Ezek az alkalmak arra is lehetőséget nyújtanak, hogy a már régóta működő intézmények tanácsot adjanak, és esetmegbeszélésekkel segítséget nyújtsanak azoknak, akik ezt igénylik. A diakóniai menedzsment és képzési műhely már közös képzések kidolgozását kezdte el.

A találkozó vendége volt Szászfalvi László, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházügyi, civilügyi és nemzetiségi államtitkára, aki az egyházakat érintő kormányzati stratégiákról és együttműködésről adott tájékoztatást. Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke istentisztelettel, a résztvevők úrvacsorai közösséggel zárták a konferenciát. A négynapos konferencia előadásai meghallgathatók a [www. diakonia.hu](http://www diakonia.hu) oldalon.

GILICZE RÉKA

*kommunikációs referens, szóvivő
(Magyar Református Szeretetszolgálat)*

Együtt egymásért – KI A SÉRÜLT ÉS KI AZ EGÉSZSÉGES?

Színpad, ének, tánc, taps, zsidongás fogadott minket, amikor június 1-jén Sajósenyére látogattunk az Együtt egymásért találkozóra. Érkezésünkkel megszokott fesztiváli hangulatba csöppentünk, csak az avatott szem szűrte ki, amit mi már tudtunk: nem szokványos rendezvényre jöttünk, itt sérültek és épek találkoztak. Amikor közelebb léptem a színpadhoz, láttam, hogy egy ünnepelőbe öltöztetett zenész bátoran néz le a közönségre, de egy kedves mosoly és egy simogatás, melyet a mellette álló ápolótól kapott, erőt adott neki a kezdéshez.

A támogatásra az egész színtetizátoros produkció alatt szükség volt, így is emberfelettinek látszott a színpadon zajló küzdelem a lámpaláz ellen, ami csak akkor enyhült, amikor a tapsvihar már mosolyt csalt a kimerült művész arcára.

Kérdéseinkre Kövér Imre, a sajósenyei Fészek Otthon igazgatója válaszolt, aki 2003 óta minden második évben felvállalja a találkozó szervezését, ahová nemcsak Magyarországról, hanem a határon túlról is hívtak intézményeket, vendégeket. Az idei rendezvény egy picit más, hiszen amint tapasztaltuk is, fesztiváljelleggel öltött. Amellett,

hogy a résztvevő intézmények is felléptek különféle színpadi produkciókkal, ebben az évben koncertet adott *Pintér Béla*, volt lézershow és kirakodóvásár is. Kövér Imrétől megtudtuk, hogy a fesztiváljelleg mellett fontosak az áhítatok és az a lelki többlet, amiből az ott töltött idő alatt mi is egyre többet kaptunk. Amikor arról beszélt az intézmény igazgatója, hogy a fogyatékosok melletti létet és szolgálatot nem lehet tartósan lelki töltet nélkül végezni, önkéntelenül is eszembe jutott a szintetizátoros fiú mellett lévő ápoló türelmes és biztató mosolya. Az Együtt egymásért elv abban is érvényre jut, hogy minden alkalommal gyűjtést rendeznek egy intézmény számára, így 2009-ben a marosvásárhelyieknek gyűlt össze félmillió forint, idén pedig egy nagydobronyi otthonnak tudtak többet segíteni.

A találkozó után, amikor otthonomban ismét meghallgattam a Kövér Imrével készült riportot, a következő mondatokat tekerem vissza újra és újra: „Nemcsak mi adhatunk a sérülteknek, hanem mi is kapunk tőlük. Kiegészítjük egymás életét. Tanulhatunk tőlük megbocsátást, toleranciát. Ők őszintén tudnak szeretni, az ő simogatásukban és mosolyukban nincs érdek. Egymás irányába is nagyon segítőkészek, hálásak a legkisebb dologért is, és mindig meg akarnak felelni. Az egészséges társadalomban nem ez tapasztalható.” Mosolygok magamban a találkozó alcímén: „épek és sérültek találkozója”, majd azon töprengem, hogy ezen szavak tükrében ki számít igazán egészségesnek és ki igazán sérültnek? Én ottjártamkor biztosan gyógyultam.

Összeállította:

RÁCSOK ANDRÁS

*sajtó- és kommunikációs referens,
református lelkész
(Tiszáninneni Egyházkerület)*

Érintések - Mit jelent hivatásomban a megérintettség és a mások érintetté tétele?

FLÓRA GÁBOR

egyetemi tanár (Nagyvárad)

TÓTH SÁRA

egyetemi tanár (Budapest)

VITÉZ FERENC

főiskolai tanár (Debrecen)

„Szeretem Platón, de az igazságot jobban szeretem...” Az egyetemi világ, a tudományosság szolgálatának nehezen teljesíthető, de minden korokban mérték- és értékadó célkitűzése a „szubjektív objektivitás”, a valamiképpen egyszerre külső és belső viszonyulás. Felül kell emelkedni, de ugyanakkor empátikusnak is kell maradni. Feloldhatatlan ellentmondás? A Partiumi Keresztény Egyetemről tekintve aligha. Sokunk meggyőződése: különleges lehetőségekkel bíró egyetem a miénk, amely kivételes esélyként biztosítja a jelen és eljövendő nemzedékek számára a hagyományra épülő otthonosság érzését, közösségi élet, hit és tudomány isteni rendelés szerinti összekapcsolódását.

Megszentelt hely az egyetem, ahol tanárok és diákok, idősebbek és fiatalabbak, egyházi és világi testvérek az évszázadok során kikristályosodott önazonosság-tudatunkra építve, egymás értékét és fontosságát felismerve, sikeresen együtt munkálkodhatunk a közösen vállalt küldetés teljesítésében: megtartani és megtartatni „a világosság fegyvereivel”.

Mit jelent számomra hivatásomban a megérintettség és a mások érintetté tétele?

Minden óra, perc, amelyben elmegyek az emberek és a dolgok, a színek, hangok, örömök, fájdalmak, élet és halál mellett, és nem fogadom érintésüket, kárba veszett. Krisztus a végsőkig ment a fájdalomban és az örömben. Átélt a mélységeket és a magasságokat, az emberi kifosztottságot és a megújulást egyaránt. Erre hív engem is. Megtérésemkor iszákos édesanyám megszabadítása révén érintett meg maradandóan, végletesen. De ott van ő minden halálban és feltámadásban, minden mélységben és magasságban. Talán ezért tanítok irodalmat. Az irodalom, a művészet gyökereiben támadja a közömbösséget, a távolságtartást. Általa Isten arra hív, hogy éljünk, érezzünk, hogy kitáguljon a szívünk. Még az ironia, a mai művész egyik fontos eszköze is arra van, hogy fájjon nekünk a világ, a bűn, sokkoljon a magam és a mások torzsa.

Önmagukban a szavak nem tudnak érinteni. A teljes jelenlét – önmagam odaadása tanárként, hitvesként, szülőként – közvetítheti a krisztusi érintést. De efelett nincs hatalmam. A szél fú, ahová akar.

Amikor először emelt mellére anyám: az élet érintése, aztán a szeretetét a simogatásban. Az első csók: hogy felbizseregnek az ösztönök; s ajaklehelet az új életből domborodó hasra. Az első kézfogás: hogy férfi vagyok, tenyer- és kenyérbarátság; érettségi bizonyítvány-, diploma-, doktori oklevél-, munkaszerződés-kézfogások. A másik szemébe nézni: tekintetérintések. Lányaim csöppnyi tenyere a kézben: megérintve a felelősségtől. A könyvlapok sercegése ujjaim között. A csábítás érintése, majd egy belülről-felülről jövő erő köt görcsöt a kigyóra. Érintések emléke: gyertya lobban a síron. Érintkezések: az összefüggések felfedezésének hatalma, s a mindenségtől megérintve: a porszem boldogsága.

Negyvenhat évem érintések sorozata. Szentléleké, aki Szabó Zoltán újkenézi lelkipásztorom kezét használta. Konfirmációs áldásként kaptam Pál Timótheushoz írt I. leveléből: „Harcold meg a hitnek szép harcát, nyerd el az örök életet, amelyre hivatattál...” Napon-ta eszembe jut – s harcolok a megérintettségért.

Reformátusok Magyarittabén

Magyarittabé (Novi Itebej) a Szerbia Köztársaságban, a Vajdaságban lévő Bégaszentgyörgy (Žitište) községhez tartozó húsz település egyike. A szerb-román határtól nagyjából hét kilométernyire, légvonalban félúton Nagybecskerek (Zrenjanin) és Temesvár között, a Béga-csatorna és a Béga folyó között fekszik.

1786-ban települt ide a lakosság Magyarországról, Békésről, Gerlapusztáról és más helyekről. Mocsaras vidék volt ez a hely, lakói főleg nádtermesztésből éltek.

Ittabé nevét már 1221-ben említik iratok, monostor és prépostság is található itt. A 15. században a település egy Ittebő nevű család birtoka lett. A török hódoltság alatt a falu elnéptelenedett. 1781-ben Kiss Izsák lett a földesúr ezen a területen. Munkásokra volt szüksége, és így jöttek a magyarországi békési és környéki lakosok dolgozni, majd letelepedtek. Dési András vezette ide a népet, akiknek Boros István volt az első lelkészük. Kezdetben a paplakban tartották az istentiszteletet, később nádból készítettek imaházat, de ezt egy vihar összedöntötte. Ez után sárból készítettek templomot.

1831-ben kolerajárvány tört ki. 1848-ig Kiss Ernő honvéd tábornok, későbbi aradi vértanú volt a terület földesura. Halála után magára maradt a terület.

1861–1866-ig épült fel a jelenlegi templom. A református családok saját maguk szeretetmunkában verték a vályogot, égették ki családunként a téglát és adományozták az egyház temploma számára. Egy harangot a sarkadi egyházközségtől vettek, de ez megrepedt. 1798-ban egy százhatvanhat fontos harangot, 1893-ban három új harangot vettek. Két harangot 1916-ban elvittek a háborúba. A templompadok, a szószék és az úrasztala 1878-ban készült, Ambrus Péter községi bíró a szőlő dézsmájából adott erre a célra ezerháromszázhuszonkilenc forintot az egyháznak.

Az orgona 1901-ben épült Jámborné Patai Erzsébet adománya segítségével. A keresztelési tálat, kancsót a komádi egyházközség adta a gyülekezetnek 1787-ben. Az úrasztali edényeket még az ősházából hozták, a gerlapusztai gyülekezet adományozta azokat a közösségnek 1820-ban.

Jelenleg közel ezer felnőtt lakosa van Magyarittabének, ebből hatszázhatvan református.

A magyarittabéi Kossuth Lajos-szobor története

Az 1900-as évek elején merült fel az a gondolat az ittabéi polgárok között, hogy az 1848–49-es szabadságharcnak maradandó emléket kell állítani.

Megszületett a döntés: Kossuth Lajosnak emelnek emléket. Kinevezték a szoborbizottságot, és megkezdődött a pénzadományok gyűjtése a szoborra. A szobor elkészítésével Horvay János fiatal szobrászművészt bízták meg. A művet 1904. május 14-én, szombati napon, nagy ünnepség közepette leplezték le. Beszédet mondott ifj. Bene István, a budapesti Rákosi Jenő Kör elnöke, aki beszéde végén azt mondta: „Álljon itt rendületlenül, védje és ápolja a késő unokák szeretete.” A református templomban délelőtt kilenc órakor ünnepi istentiszteletet tartott Mészáros László lelkipásztor.

A szobrot minden évben március 15-én nagy ünnepség keretében megkoszorúzták, egész 1918-ig. 1919. február 25-én egy szerb katona átlőtte a fegyverével, és lelökték talapzatáról. A magyarittabéiket a Trianonban meghozott tragikus döntésekre emlékezteti a szobrot szívjáékön átütő „Trianon-seb”. Két napig hevert a talapzat mellett, majd éjnek idején gondos, hazafias kezek eltüntették onnan. E kis magyar közösség közös, féltve őrzött titka volt, hogy a református templomban várja a békésebb időket.

1941. április 8-án a falu színe-java előtt megnyílt a templom ajtaja, és a „bujdosó” szobrot visszahelyezték a talapzatra, majd a tömeg elénekelte a magyar himnuszt. A második világháború után sokáig nem tettük, de 1990 óta ismét koszorúzzuk március 15-én a magyarittabéi Kossuth Lajos-szobrot.

Falunk polgárai mellett minden évben rangos hazai és anyaországi vendégek vesznek részt ezen az ünnepségen.

MARTON KÁROLY
esperes-lelkipásztor
(Magyarittabé)

A Református Egyházi Könyvtár kötetei

Kálvin János János evangéliuma magyarázata I-II.

Fordította Vekerdi József
B/5; 317+357 oldal; műbőr kötés;
4000 Ft

A Református Egyházi Könyvtár sorozat újabb kötetét, János evangéliumának eredetileg 1553-ban megjelent magyarázatát is kézbe vehetik immár az olvasók. Kálvin a kommentár bevezetőjében megjegyzi, hogy „ez az evangélium kulcs, amely kaput nyit a többiek megértéséhez”.

A sorozat korábban megjelent kötetei

Kálvin János
Az Apostolok Cselekedetei magyarázata I-II.
Szabó András fordítását átdolgozta
Domány Judit
B/5; 416+324 oldal; műbőr kötés;
4500 Ft

Kálvin János
A Rómaiakhoz írt levél magyarázata
Rábold Gusztáv fordítását átdolgozta
Nagy Barna
B/5; 384 oldal; műbőr kötés;
2300 Ft

Kálvin János
A Zsidókhoz írt levél magyarázata
Szabó András fordítását átdolgozta
Nagy Barna
B/5; 320 oldal; műbőr kötés;
2000 Ft

A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója

1113 Budapest, Bocskai út 35. • Telefon: (+36 1) 386-8267 • Mobil: (+36 30) 276-7343

Weblap: www.kalvinkiado.hu • E-mail: kalvin.kiado@kalvinkiado.hu

REFORMÁTUS MAGYAR VACYOK...

Többnyire úgy működik, hogy a diák gyalog, tömegközlekedéssel, biciklivel vagy szülői fuvarozással elmegy reggel az iskolába, majd a tanítás után hasonló könnyedséggel hazatér. Persze ebben a rendszerben vannak kivételek, de általában nem kell több száz kilométert megtenni az alap- vagy középfokú (magyar, református) oktatási intézményig. Ugyanez a napi rutin azonban nem mindenhol ilyen egyszerű.

Négy évvel ezelőtt a Magyar Református Szeretetszolgálat ösztöndíj-programot hozott létre az anyaországon kívül élő magyar diákok támogatására. Erre azért van szükség, mert például Kárpátján,

ha egy családból két diák tanul magyar oktatási intézményben, az ő tandíjuk és kollégiumi díjuk összege eléri az átlagkeresetet, és akkor még nem említettük, ha valakinek több gyermeke van és más kiadásai is akadnak...

A program indulása óta több száz kisdíakot támogat a Szeretetszolgálat. Anyagi támogatást gyűjtünk magyarországi, erdélyi, kárpátaljai és felvidéki oktatási intézményekben tanuló diákok ösztöndíjára. A rászorulókat kiválasztását minden esetben a támogatott oktatási intézmények vezetői végzik, így biztosított, hogy az adomány megfelelően célba ér. Kérjük, támogassák programunkat!

Hogyan segíthet?

- ✓ Egy diák egyhavi ösztöndíjának támogatásával.
- ✓ Egy vagy több diák teljes tanévi ösztöndíjának támogatásával (10 hónap).
- ✓ Egy család, gyülekezet vagy munkahelyi közösség együttesen is támogathat egy vagy több diákot.
- ✓ Javasolt havi ösztöndíj: 3000 forint.

*Segítség itt
és most!*

HUF bankszámlaszám: 10702019-85008898-51100005 • IBAN: HU67-1070-2019-8500-8898-5110-0005

EUR számlaszám: HU04-1070-2019-8500-8898-5010-0002 • USD számlaszám: HU04-1070-2019-8500-8898-5020-0009

Swift-kód: CIBH HU HB • Számlavezető bank neve, címe: CIB BANK Zrt. 1027 Budapest, Medve u. 4-14.

Csekk igényelhető irodánk elérhetőségein.

Kérjük, a támogatói csekken vagy az átutalás megjegyzés rovatában tüntesse fel: „Nyilas Misi Ösztöndíjprogram”!

Magyar Református Szeretetszolgálat

1146 Budapest, Hungária krt. 200.

Telefon/fax: +36 1/273-0449 • E-mail: mrsz@jobbadni.hu • Web: www.jobbadni.hu

